

Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi Kültür ve Turizm Rotaları

Projenin Adı
Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi:
Kültür ve Turizm Rotaları

Proje Sahibi
Şırnak Üniversitesi

Destekleyen Kurumlar
Dicle Kalkınma Ajansı

Proje Sorumlusu
Prof. Dr. Mehmet Emin ERKAN

Proje Yürütücüsü
Doç. Dr. Sedat ÇELİK

Proje Koordinatörü
Arş. Gör. Gökhan KADIRHAN

Proje Yardımcı Personeli
Yüksek Lisans Öğr. Esmâ BASAN

Proje Danışmanları
Doç. Dr. İbrahim HÜSEYİNİ/Ekonomi Uzmanı
Doç. Dr. Asaf Tolga ÜLGEN/Teknik Uzman

Fizibilite Raporu Hazırlama Ekibi
Doç. Dr. Gürcan YILDIRIM/Proje Lideri
Dr. Erhan ÇOŞKUN/ Sektör Uzmanı
Dr. Ömer DORU/ Finans Uzmanı

Haritalandırma ve Coğrafi Bilgi Sistemleri
Bedran KAYA

Fotoğraflar
Rıdvan BAŞKURT

Proje Web Tasarımı
Bülent Semih ÇİĞDEMLİ

Video Kurgu/Montaj
Sinan Yıldız
2021

Dicle Kalkınma Ajansı Fizibilite Destek Programları kapsamında hazırlanan bu raporun içeriği Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ve/veya Dicle Kalkınma Ajansının görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Şırnak Üniversitesi ve Bolu Teknokent A.Ş. 'ye aittir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
1. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI	11
1.1 Projenin Politika Dokümanlarına Uygunluğu	11
1.2 Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat	20
1.3 Projenin Kurumun Geçmiş, Yürüten ve Planlanan Diğer Projeleri ile İlişkisi	21
1.4 Projenin Diğer Kurumların Projeleri ile İlişkisi	21
1.4.1 Proje ile Eşzamanlı Götürülmesi Gereken Diğer Kurumların Projeleri	21
1.4.2 Projede Başka Kurumların Projeleri ile Fiziki Çakışma Oluşmamasına Yönelik Tedbirler	21
1.5 Proje ile İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt Araştırma ve Diğer Çalışmalar	21
1.6 Proje İhtiyacı/Talebi	22
1.7 Proje Alternatifleri (En az aşağıdaki dört alternatifte yer verilecektir)	24
1.7.1 Projesiz Durum	24
1.7.2 Bakım Onarım veya Tevsii Yatırımı	24
1.7.3 En İyi İkinci Alternatif	24
1.7.4 En İyi Alternatif (Tercih edilen alternatif)	25
1.8. Teknoloji ve Tasarım	46
2. YER SEÇİMİ VE ARAZİ MALİYETİ	51
2.1 Fiziksel ve Coğrafi Özellikler	54
2.2 Ekonomik ve Fiziksel Altyapı	58
2.3 Sosyal Altyapı ve Sosyal Etkiler	60
2.4 Çevresel Etkiler	63
2.5 Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti (Kamulaştırma Bedeli de dâhil)	64
3. TALEP TAHMİNİ VE KAPASİTE SEÇİMİ	65
3.1 Varsayımlar	68
3.2 Talep Tahmin Yöntemi	68
3.3 Talep Analizi	68
3.4 Talep Tahmin Sonuçları	69
3.5 Kapasite Seçimi	69
3.5.1. Butik Otel	69
3.5.2. Camping Alanı	69
3.5.3. Yöresel Ürün Pazar Yeri	70

4. YATIRIM TUTARI.....	71
4.1 Sabit Sermaye Yatırım Tutarı.....	71
4.2 Arazi Bedeli/Kamulaştırma Bedeli.....	75
4.3 İşletme Sermayesi.....	75
4.4 Toplam Yatırım Tutarı ve Yıllara Dağılımı	75
5. PROJENİN FİNANSMANI VE FİNANSAL ANALİZ	77
5.1. Finansman Öngörüsü.....	77
5.2. Finansman İhtiyacı ve Kaynakları.....	77
5.3. Finansman Koşulları ve Sermaye Maliyeti	77
5.4. Finansman Tablosu ve Finansal Oranlar Analizi	77
6. TİCARİ ANALİZ	78
6.1. Ticari Analiz ile İlgili Temel Varsayımlar (İskonto Oranı, Ekonomik Ömür, Hurda Değer, Yenileme Yatırımları, Enflasyon Artış Oranı vb.).....	78
6.2. Ticari Faydalar ve Maliyetler (İşletme Dönemi Gelir ve Giderleri, Girdi İhtiyacı, Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini).....	79
6.2.1. Butik Otel Gelir Gider Analizi	79
6.2.2. Kamp Alanı Gelir Gider Analizi	81
6.2.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Gelir Gider Analizi	82
6.3. Ticari Nakit Akış Tablosu	83
6.3.1. Butik Otel Ticari Nakit Akış Tablosu.....	83
6.3.2. Kamp Alanı Ticari Nakit Akış Tablosu.....	85
6.3.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Nakit Akış Tablosu	86
6.4. Projelerin Mali Analizi.....	87
6.4.1. Butik Otel Mali Analizi	87
6.4.2. Kamp Alanı Mali Analizi	89
6.4.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Mali Analizi	91
7. EKONOMİK ANALİZ.....	94
8. RİSK ANALİZİ	95
8.1 Duyarlılık Analizi.....	95
8.2 Proje ile İlgili Riskler ve Etkiler	95
8.3 Temel Risklerle İlgili Risk Azaltma Tedbirleri.....	95
9. ÇEVRESEL ANALİZ	95
9.1 Çevresel Etkilerin Ön Değerlendirmesi	95

9.2 Çevresel Riskler ve Azaltma Tedbirleri	96
10. SOSYAL ANALİZ	97
12.1. Projenin Ticari ve Ekonomik Yapılabilirliği ile İlgili Sonuçlar.....	101
12.2. Projenin Sürdürülebilirliği.....	101
KAYNAKÇA.....	102
13. EKLER.....	104
Ek-1: Yönlendirme Tabelalarına ait Teklif Fatura.....	104

TANIM VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
Ar-Ge	: Araştırma ve Geliştirme
BGUS	: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BMDTÖ	: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
DİKA	: Dicle Kalkınma Ajansı
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GSYH	: Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
GZFT	: Güçlü, Zayıf, Fırsatlar ve Tehdit
ISO	: Uluslararası Standart Örgütü
İİBF	: İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
İBBS	: İstatistiki Bölge Birim Sınıflaması
KDV	: Katma Değer Vergisi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TTO	: Teknoloji Transfer Ofisi
TL	: Türk Lirası
TURSAB	: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNWTO	: The United Nations World Tourism Organization

a. Proje Kimlik Kartı

i. Temel Proje Verileri

- ✓ Proje Adı/ Proje No : Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları (2020 Fizibilite Desteği) / TRC3/20/FZD/001
- ✓ Sektör/Alt Sektör : Turizm/ Sürdürülebilir Turizm
- ✓ Proje Sahibi Kurulu : Şırnak Üniversitesi
- ✓ Uygulama Yeri : Şırnak İl ve İlçeleri
- ✓ Uygulayıcı Birim : Şırnak Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksek Okulu
- ✓ Maliyet ve Temel Kalemler: Toplam yatırım maliyeti 8.562.725,00 TL olup temel kalemler:
  - 1- Beytüşşebap Butik Otel
  - 2- İdil Sulak Köyü Kamping Alanı
  - 3- Uludere Şenoba Kamping Alanı
  - 4- Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri
  - 5- İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri
  - 6- Rotaların Yönlendirme ve Bilgilendirme Tabelaları
- ✓ Planlanan Çıktılar :Kültür, inanç, doğa ve yürüyüş rotalarının oluşturulması, Yürüyüş alanlarının belirlenmesi, Konaklama yerlerinin belirlenmesi, Yöresel Ürün Satış Yerlerinin belirlenmesi, Yönlendirme Tabelalarının Yerleştirilmesi, Bölgesel Turizm Tanıtımının yapılması ve İnternet Sitesinin kurulmasıdır.
- ✓ Başlama-Bitiş Tarihi : Genel takvim Ocak 2022 ile Aralık 2024 yılları arasında projenin tüm faaliyetleri uygulanacaktır.

ii. Amaç ve Gerekçe

Hazırlanan bu fizibilite raporuyla ülkemizin geri kalmışlık düzeyinde son sıralarda yer alan Şırnak ilinin kültürel, doğal ve tarihi değerlerin ortaya çıkarılması ve bu sayede henüz gelişmemiş olan turizm sektörünün gelişebilirliğini ve bölgeye özgü yenilikçi fikirlerin hayata geçirilebilirliğini ortaya koyarak özelde ilin ekonomik, sosyo-kültürel yapısına genelde ise ülkemizin kalkınma hedeflerine katkı sunulması amaçlanmıştır.

iii. Yapılan İş Tanımı

Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları fizibilite proje ekibi ve iş tanımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Proje Ekibi.

Unvan, Ad ve Soyadı	Kurum	İş Tanımı
Prof. Dr. Mehmet Emin ERKAN	Şırnak Üniversitesi Rektörü	Proje Sorumlusu
Doç. Dr. Sedat ÇELİK	Şırnak Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Proje Yürütücüsü
Arş. Gör. Gökhan KADIRHAN	Şırnak Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Proje Koordinatörü
Yüksek Lisans Öğrencisi Esmâ BASAN	Şırnak Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Yardımcı Personel

Projenin başvuru sahibi Şırnak Üniversitesi'dir. Bundan dolayı Proje sorumlu Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan'dır. Proje sürecinin yürütülmesinden Doç. Dr. Sedat ÇELİK sorumlu olup, proje işlemlerinin koordinatörlüğünü Arş. Gör. Gökhan KADIRHAN ve bu işlemlerin yürütülmesinde Esmâ BASAN yardımcı personel olarak görev almaktadır.

iv. Uzun ve Kısa Dönemli Amaçlarla İlişki (Kalkınma Planı, Ulusal Strateji Belgeleri, Stratejik Plan vb.)

Turizm sektörüne yönelik uzun ve kısa dönemli amaçlar, ulusal ve bölgesel düzeyde politikaların yer aldığı plan, program ve stratejik belgelerde turizm öncelik alan olarak seçilmiş, aşağıdaki gibi sıralanmıştır olup ayrıca bu raporun 1.1. Projenin Politika Dokümanlarına Uygunluğu alt başlığı altında detaylıca tartışılmıştır.

- On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023,
- Türkiye Turizm Stratejisi 2023,
- Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) 2014-2023,
- Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi 2019-2023 Stratejik Planı,
- TRC3 2014-2023 Bölge Planı.

v. Finansman Kaynağı ve Planı

Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları fizibilite projesinin mali yapısı “Şırnak Valiliği” tarafından belirlenecektir. Finansman planı, yatırım planına uygun şekilde ilerleyecektir (bakınız, Bölüm 11.3). Yatırımın 2022-2024 yılları içerisinde bitirilmesi kurgulanmış ve bu çerçevede finansmanın da bu yıllar içinde planlanması gerekmektedir. Projenin toplam yatırım tutarı yaklaşık 10.104.015,50 TL'dir. Projenin ihtiyaç duyulan finansmanın Şırnak Valiliği tarafından sağlanması, ihtiyaç duyulduğunda ise GAP, DİKA, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Şırnak Belediyeleri gibi kurumların proje destekleri ile yürütülmesi düşünülmektedir.

vi. Proje Analiz Sonuçları (Alternatiflerin karşılaştırılması)

Tablo 2. Yatırım Tutarları.

	Butik Otel	Kamping Alanı	Yöresel Ürün Pazaryeri
Yatırım Tutarı	4.504.915,50	2.171.200,00	470.000,00
Net Bugünkü Değer (Ticari/Ekonomik)	4.781.000,00	975.000,00	68.000,00
İç Karlılık Oranı (Ticari/Ekonomik)	%31	%21	%16
Geri Ödeme Süresi (Ticari/Ekonomik)	4 yıl	6 yıl	8 yıl
Fayda/Maliyet Oranı (Ticari)	2.28	1.34	1,03
Fayda/Maliyet Oranı (Ekonomik)	-	-	
Parasallaştırılmayan Önemli Fayda ve Maliyetler	-	-	
Rakamsallaştırılmayan Önemli Hususlar	-	-	

vii. Etüt Bilgileri

Etüdü Hazırlayan Birim ve Etüdün Hazırlanış Tarihi: Bu fizibilite çalışması, Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) desteği ve Şırnak Üniversitesi eş finansmanı ile Bolu Teknoloji Geliştirme Bölgesi Anonim Şirketi tarafından “Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” Fizibilite Raporunun Hazırlanmasına yönelik olarak 14 Nisan 2021 tarihinde imzalanan proje protokolünün hizmet alım sözleşmesi ve teknik şartnamesi kapsamına göre hazırlanmıştır. Nihai fizibilite raporu aşağıda isimleri verilen proje ekibince 25 Ekim 2021 tarihinde hazırlanmıştır.

Tablo 3. Fizibilite Rapor Hazırlama Ekibi.

Unvan, Ad ve Soyadı	Kurum	Rapor Görevi
Dr. Erhan ÇOŞKUN	Adnan Menderes Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği	Sektör Uzmanı
Dr. Ömer DORU	Mardin Artuklu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Finans Uzmanı
Doç. Dr. Gürcan YILDIRIM	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	Proje Lideri

✓ **Etüt Hakkında Yetkili Kişi / İletişim Bilgileri:** Doç. Dr. Sedat ÇELİK, sedattcelik@gmail.com

b. Projenin Gerekçesi

Şırnak, Türkiye'nin en yüksek işsizlik oranına sahip illeri arasında olan, sağlık, eğitim ve iller arası gelişmişlik konularında son sıralarda yer alan bir ilimizdir. Az gelişmiş bölgelerin gelişebilmesi için sektör arayışı her bölge için mevcuttur. Şırnak, M.Ö. 4.000 yıllarına kadar giden tarihsel ve kültürel yapısı ve serin yaylaları, doğal oluşumları ile ciddi bir turizm destinasyonu olabilecek potansiyele sahiptir. Ancak çeşitli nedenlerden (güvenlik sorunları, yatırım eksikliği, sınır bölgesindeki çatışmalar v.s.) dolayı son yıllara kadar herhangi bir turistik faaliyet gerçekleşmediği görülmektedir. 2019 yılında Şırnak'taki turizm paydaşlarının girişimleri ile 15'e yakın kültür ve doğa turu gerçekleşmiş, bu turlara yaklaşık 200 kişi katılmıştır. Gelip buraları gören kişiler de mutlu ayrılmıştır (Çelik, 2020). Çünkü insanlar farklılık ve otantiklik arayışında ve bunun en iyi görülebileceği yerler arasında Şırnak ve çevresi gelmektedir.

Şırnak'ta turizm sektörünün gelişmemesindeki en önemli nedenleri arasında halkın ve ilgili yetkililerin "Şırnak'ta turizm mi olur?" şeklindeki sorusudur. Bu fizibilite raporu çıktısıyla tam da bu soruyu cevaplamak ve var olan kaygıları gidermek amaçlanmıştır. Alanında uzmanların yaptığı bir dizi araştırma ve/veya analiz sonuçlarıyla rapor hazırlanmıştır. Bu rapor sonucunda artık algıların değişerek "burada turizm potansiyeli var ve burada turizmi geliştirmek için ne yapabiliriz? Ne yapsak daha iyi olur?" sorularının sorulmasını beklemekteyiz. Şırnak'ın ciddi bir turizm potansiyeli barındırdığını bir fizibilite projesi ile ortaya konulması toplumu, yatırımcıları ve ilgili kurum ve kuruluşları harekete geçireceği inancındayız. Bu proje sayesinde özellikle internet ortamında ve haber programlarında ortaya çıkan yanlış bilgilerin düzeltilmesi ve olumsuz algının düzeltilerek yatırım yapılabilirliğinin ortaya konması projenin

en önemli misyonudur. Nitekim Şırnak ile ilgili fotoğraf ve bilgiler rotamsirnak.com sitesinde ortaya konulmuştur.

i. Projenin Hedef Kitleleri

Projenin hedef guruplarına bakıldığında Birincil hedef guruplar; turizm sektöründe yer alan otel işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri, seyahat acentelerdir. İkincil hedef guruplar; yerel halktır, üçüncü hedef guruplar; gençler ve iş fikri olabilecek kişiler ve dördüncü hedef kişiler ise turistlerdir.

Fizibilite raporunun çıktıları turizm yatırımcılarına önemli bir rehber niteliğindedir. Ayrıca turizm sektörünün gelişmesi ile kırsal alanda sosyo-ekonomik etkilerle kadının istihdama katılmasını teşvik ettiği için özellikle kırsalda yaşayan kadınlar ve genç işsizler de projenin hedef gurupları arasındadır.

c. Projenin Tanımı ve Kapsamı

Projenin amacı, Şırnak ilinin turizm sektör etütü ile kültürel, doğal ve tarihi değerlerin ortaya çıkarılmasını ve bu sayede henüz gelişmemiş olan turizm sektörünün gelişebilirliğini ve yenilikçi bir anlayışla bölgeye özgü yenilikçi fikirlerin hayata geçirilebilirliğini ortaya koyarak özelde ilin ekonomik, sosyo-kültürel yapısına genelde ise ülkemizin kalkınma hedeflerine katkı sunmaktır. Bu minvalde Şırnak'ta turizm sektöründe mevcut durumun belirlenmesi ve turizmin gelişmesi için hazırlanacak olan rotaların ve ek hizmetlerin yapılabilirliğinin uygun olup olmadığının araştırılması amacı ile bu fizibilite projesinin yapılması önemli görülmektedir.

Bu amaçlar çerçevesinde, ilde var olan turizm potansiyeli tespit edilerek ülkemizde ve dünya genelinde ciddi bir istihdam sağlayan turizm sektörünün Şırnak ilinde de gelişmesine katkı sunulacaktır. Gelişecek olan turizm sektörü ile yöresel gastronomik değerlerin ve el sanatları ürünlerinin satışının yapılması ile kadınların işgücüne katılımı sağlanacaktır. Bunun yanında köylerden gelen yöresel ve organik ürünlerin satışlarının yapılması ile kırsal kalkınmaya önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. DİKA'nın Mezopotamya bölgesinde kültür turizminin geliştirilerek bölgesel bir marka oluşturulması ve tanıtım ve pazarlanması yoluyla bölgesel kalkınmanın hızlandırılması 2021 yılı fizibilite desteği programı öncelikli amacı çerçevesinde bu projenin özel amaçları aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Şırnak il ve ilçeleri turizm potansiyelini ortaya koymak,

2-Şırnak il ve ilçeleri için Kültür ve Turizm rotası belirlemek ve bunu fizibilite içinde haritalandırmak,

3- Şırnak il ve ilçelerinde geliştirilebilecek turizm çeşitlerini belirlemek,

4- Şırnak ili genelinde halkın turizme bakış açısını belirleyerek, turizm sektörüne destek olup olmayacaklarını belirlemek,

5- Şırnak ili turizm sektör yapısının ekonomik getirisini ve yatırım olanaklarını belirlemek ve

6- Turizm paydaşlarına yol gösterici fikir ve öneriler sunmaktır.

Böylece, Şırnak'ta mevcut turizm potansiyeli dikkate alınarak 10 tane tematik yürüyüş rotası, 3 tane de tematik kültür ve inanç rotası tespit edilmiş ve ekonomik, sosyal, çevresel etkileri ve yatırım olanakları belirlenmiştir. Bu rotalar üzerinde ihtiyaç olabilecek yatırım fikirleri ortaya konulmuş ve bunların yatırım yapılabilirliği fizibilite raporunda detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

İlde gelişmesi muhtemel turizm sektörüyle birlikte belirlenen rotalar üzerinde yöresel gastronomik değerlerin, el sanatları ürünlerinin satışının yapılması ve kadınların işgücüne katılımlarının sağlanması amacıyla Silopi Birlik Köyü ve İdil  ğ nd k Köyü Kurik Mevkii'nde yöresel-organik ürün satış yerleri için finansal analizler yapılmıştır. Bununla birlikte Beytüşşebap Ali avuş Mahallesinde bir butik otel, İdil Sulak Köyü ve şenoba Hezil ayı Mevkii'nde kamp alanları için de finansal analizler yapılmıştır.

. DİKA tarafından desteklenen 2020 Fizibilite Desteği programına dahilde ve yürütücü kuruluş: Şırnak  niversitesidir. Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm eşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları projesinin uygulama süresi on iki (12) ay olup, uygulama yeri Şırnak ve ilçeleridir. Proje kapsamında 10 tematik doğa, kültür ve inanç rotası, iki (2) adet organik ürün satış yeri, iki (2) adet kamp alanı ve bir (1) adet butik otel kurulum planlaması yapılmıştır. Proje süresince ve elde edilen sonuçlar,

1-Şırnak turizm sektör durumunun şu anki durumu ortaya konuldu,

2-Şırnak'ta var olan doğal ve kültürel unsurlar belirlendi,

3-Şırnak turizm sektörünün gelişmesi için GZFT analizi yapıldı,

4-Şırnak'ta var olan potansiyel ile 10 tane tematik yürüyüş, kültür ve inanç rotası oluşturuldu,

5-Yatırımcıların ve kamu kurumlarının turizm sektörüne yönelik girişimlerde bulunmaları için farkındalık oluşturuldu,

6-Şırnak'ta turizmin kadın istihdamına ve kırsal kalkınmaya katkı sunması planlandı,

7-Proje kapsamında kurulan internet sitesi ile Şırnak tanıtıldı ve bilinirliği artırıldı.

d. Fizibilite Etüdü Analiz Sonuçları

Uygulanacak proje önerileri;

- 1-Şırnak'ın doğal yapısı, kültürel ve tarihsel geçmişi göz önünde bulundurulması,
- 2-Turizm faaliyetlerinin çevreye, doğaya, kültüre ve tarihi yapıya en az zarar verecek şekilde koordine edilmesi,
- 3- Yapılacak turistik faaliyetlerin sürdürülebilir olması,
- 4-Kırsal kalkınmaya destek olması,
- 5-TRC3 bölgesinin turizm gelişimine katkı sunması gerektiği düşünülerek belirlenmiştir.

Bu bağlamda öncelikle saha çalışmaları yapılarak doğa, kültür ve inanç unsurlarının yer alacağı rotalar belirlendi. Bu rotalar belirlendiğinde bu rotalarda konaklama imkânı olmayan yerlerde kamp alanı olması gerekliliği doğdu. Bunun yanı sıra rotalar oluşturulurken neredeyse bütün noktalarda yöresel ürünlerin var olduğu görüldü ve bundan dolayı yöresel ürünlerin satılabileceği Pazar yerlerinin olması gerektiği düşünüldü. Ayrıca Beytüşşebap'ta konaklama imkânı olmadığından ve yolun uzun ve yorucu olmasından dolayı butik bir otelin kurulması gerekliliği saptanmıştır. Bütün bu önerilerle birlikte yeni bir destinasyonun geliştirilmesi ve alt yapısının kısmen de olsa güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu sayede henüz kimsenin gezmek için pek gelmediği, görmediği ve olumsuz düşüncelerle andığı Şırnak yeni bir imajla misafirleri ağırlayan bir destinasyon haline gelecektir.

Ayrıca proje açılış toplantısında il mülki amirleri ve özel sektör temsilcilerinin görüşleri alınmıştır (Resim 1). Projenin açılış toplantısı yapıldı. Açılış toplantısına turizm paydaşları katılmıştır. Toplantıda proje ile ilgili bilgi alışverişi yapılmış olup toplantı görüş ve önerilerle son bulmuştur.

Toplantıya katılanlar;

Şırnak Valisi Ali Hamza Pehlivan, Şırnak Belediyesi Başkanı Mehmet Yarka, Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, DİKA Genel Sekreteri Ahmet Alanlı, Vali Yardımcısı Faruk Doğru, Cizre Kaymakamı/Cizre Belediye Başkan V. Davut Sinanoğlu, İdil Kaymakamı/İdil Belediye Başkan V. Refik Özsoy, Silopi Kaymakamı Can Kazım Kuruca, Şırnak Üniversitesi Genel Sekreteri Doç. Dr. İbrahim Baz, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Müdürü Doç. Dr. Çağdaş Ertaş, Kültür ve Turizm İl Müdürü Ramazan Acar, Gençlik ve Spor İl Müdürü Beytullah Birlik, Şırnak Orman Doğa Koruma Müdürü Orhan

Kalay, Şırnak Ticaret ve Sanayi Odası Başkan V. Cihat Sakın, Şehri Nuh Otel müdürü Veysi Asma, Cizre Divan Otel Genel Müdürü Nail Turunç, Barışlar Turizm Seyahat Acentası Müdürü Huzan Barış, Şırnak Üniversitesi TTO A.Ş. Genel Müdürü Doç. Dr. Asaf Tolga Ülgen, İİBF öğretim üyesi Doç. Dr. İbrahim Hüseyini, Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Sedat Çelik, Proje Koordinatörü Arş. Gör. Gökhan Kadirhan, Proje Personeli Esmâ Basan, kurum müdürleri ve diğer paydaşlar katıldı.

Resim 1. Fizibilite Açılış/Lansman Toplantısı.

Sektör temsilcileri ile yaptığımız görüşmelerde Şırnak turizm sektörüne GZFT analizi yapılarak güçlü ve zayıf yönler ile tehdit ve fırsatlar ortaya konulmuştur (Tablo 4). Turizm sektörünü geliştirmek isteyen Şırnak'ın turizm potansiyeli turist çekmek için oldukça yeterlidir. Ancak zayıf yönlerin giderilmesi gerekmektedir. Özellikle kurumsal desteklerin artması ve kurumların kendi aralarında koordine olması önemlidir. Bunun olabilmesi için Şırnak Turizm Kent Konseyi adı altında bir konseyin kurulması ve ilde turizm ile ilgili atılacak adımlarda aktif rol oynaması sağlanmalıdır. Ayrıca hizmet sektöründe çalışanlar başta olmak üzere halkın turizm konusunda eğitilmesi gerekmektedir. Sonrasında Şırnak ilini doğru bir şekilde konumlandırarak bir vizyon belirlenmeli ve pazarlama stratejileri bu doğrultuda belirlenerek tanıtım ve yatırımlar bu vizyona göre şekillendirilmelidir. Bu sayede eğitimlerle hem girişimci sayısı artırılır hem de var olan olumsuz imajın düzeltilmesi için çaba harcanır. Bu bağlamda Şırnak'ın sahip olduğu güçlü yönler bu zayıf yönlerin azaltılmasında önemli bir güç olacaktır. Ayrıca Şırnak'ın turizme

açılması noktasında konjonktürel olarak bazı fırsatları yakalaması gerekmektedir. Özellikle 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 un etkisi ile insanların doğaya kaçma ve el değmemiş yerleri keşfetme ve otantikliğe olan ilgileri artmış ve seyahat güduları bu yönde değişmiştir. Bu değişim en çok da Şırnak gibi henüz bilinmeyen ve çokça merak edilen yerler için büyük fırsattır. Ayrıca Şırnak'ın turizme yeni açılıyor olması, başlangıç adımlarını doğru bir şekilde atması için önemli bir fırsat olarak görülmelidir.

Tablo 4. Şırnak Turizmine Yönelik GZFT Analizi.

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Zengin kültür ve tarih	Kurum ve kuruluşların koordinasyon eksikliği
4 mevsimin turizm açısından kullanılabilirliği	Güvenlik sorunu
Bozulmamış doğa ve otantiklik	Halkın turizm konusunda bilinçsiz olması
Halkın misafirperverliği	Şehrin vizyon eksikliği
Genç nüfusun fazla olması	Olumsuz imaj
Hz. Nuh Tufanının Şırnak'ta olduğuna dair 3 semavi dinin inanması	Girişimciliğin az olması
Fırsat	Tehditler
Turizmdeki değişim ve insanların seyahat etme istekliliği	Suriye ve Irak'ta iç çatışmalarının ülkemize olası yansımaları
IPARD kırsal kalkınma programının Şırnak'ı kapsamaması	Şırnak ili ve çevresinde güvenlik sorunlarının doğması
İlin turizme yeni açılıyor olması ve dolayısıyla henüz yolun başında olması,	

Projenin Etkileri

“Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” isimli fizibilite projesi, Şırnak'ta mevcut turizm potansiyelinin varlığının belirlenip artırılması ve bölgesel bazda turizm odaklı kırsal kalkınma eylemlerinin harekete geçirilmesine yönelik orta ve uzun vadede gerekli yatırım detaylarını içermektedir. Proje için oluşturulan rotalar ile toplanan turizm noktaları verileri Şırnak il ve ilçelerinin turizm hareketlerine, görünürlüğüne ve talep düzeyine doğrudan etki edecektir.

Özetle, bu fizibilite projesinin uygulama çalışmaları 2022-2024 yıllarını kapsayan üç yıllık süreçte tamamlanıp, toplam yatırım tutarı yaklaşık 10 milyon TL olarak hesaplanmıştır. Finans uzmanlarımızca yapılan ekonomik ve finansal analizlerinden anlaşılacağı üzere projenin hem sosyal hem de ekonomik

yönden uygulanabilir olduğu ve amortisman sürelerinin, yapılacak yatırımın ekonomik ömründen daha kısa olduğu sonucu çıkartılmıştır.

Projenin 2022 yılı ile 2024 yılı arasında hayata geçirilmesi bölge ve ülke turizmine önemli katkılar sunacaktır. Böylece, projenin faaliyetleri kapsamında gerekli işbirlikleri oluşturularak turizm ile ilgili gerek kamu gerekse özel kurum ve kuruluşların fon kaynakları kullanılmak üzere çalışmaların başlatılmasına vesile olunacaktır. Aynı zamanda projenin sağlıklı yürütülebilmesi ve Şırnak halkının da projeyi kabullenmesi, sahiplenmesi ve benimsemesi için güçlü bir turizm organizasyonu/koordinasyonu hızlıca kurulmalıdır. Bunun için Şırnak Turizm Konseyi gibi bir yapı oluşturulmalıdır.

1. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

“Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” adlı fizibilite projesinde Şırnak il ve ilçelerinde kültürel, doğal ve tarihi değerlerin ortaya çıkarılması ve bu sayede henüz gelişmemiş olan turizm sektörünün geliştirilebilirliğini ve bölgeye özgü yenilikçi fikirleri ortaya koyarak özelden ilin ekonomik ve sosyo-kültürel yapısına genelde ise ülkemizin kalkınma hedeflerine katkı sunması amaçlanmıştır.

Bu proje, Şırnak il ve ilçelerinin turizm potansiyelinin saptanmasını, bu potansiyelin yatırıma uygun olup olmadığının araştırılmasını ve bunların bir internet sitesinde toplanarak tanıtımın yapılmasını kapsamaktadır. Proje kapsamında Rotam Şırnak teması seçilmiş ve bu adla sosyal medya sayfaları ve www.rotamsirnak.com internet sitesi kurulmuştur.

“Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlenmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilite projesi ile Şırnak’ta 10 tane doğa, kültür ve inanç rotası belirlenmiş ve meraklı olan turist gruplarına yeni bir destinasyon sunulmuştur. Şırnak’ta var olan kültürel ve turistik ürün potansiyeli belirlenmiş ve turizm sektörüne yönelik durum ortaya konulmuştur. Bu fizibilite çalışması ile “Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” projesinin temel özellikleri ana hatlarıyla verilmiş, finansal ve ekonomik analizler hesaplanmış, çalışma kapsamında sunulacak iş planında; yöntem, yürütülecek iş süreçleri ve Rotam Şırnak için göz önünde bulundurulması gereken hususlar, teknik ve bilimsel verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, projenin bölgesel kalkınma amaçlarına uygunluğu, mevzuata ilişkin bilgiler ve yatırım teşvikleri hakkında detaylar verilmiş olup yatırım sonrası maddi ve teknik açıdan yaşanabilecek sorunların önlenmesi, risk analizi ve duyarlılık analizi anlaşılır bir şekilde hesaplanmıştır. Literatür taraması, il içi saha araştırmaları, anket çalışması, il dışı saha ziyareti ve paydaş görüşleri de dikkate alınarak fizibilite raporu içeriği geniş bir şekilde hazırlanmıştır.

1.1 Projenin Politika Dokümanlarına Uygunluğu

Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesi projesi; T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan On Birinci Kalkınma Planı, 2023 Türkiye Turizm Stratejisi, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) 2014-2023, TRC3 2014-2023 Bölge Planı, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölge Kalkınma İdaresi 2017-2021 Stratejik Planı çerçevesi gibi politika dokümanlarında yer alan stratejik amaç, hedef, öncelik ve politikalar ile uyumlu olup öncelikleri bu ulusal ve bölgesel planlar dahilinde şekillendirilmiştir. Ayrıca, mevcut durum

tespitinde, veri toplama ve analizler başta olmak üzere TRC3 Bölgesi, dış çevresiyle birlikte birçok boyutuyla ele alınmış, Bölge'nin ve Ülkemizin 2023 vizyonuna katkı sağlayacak gelişme senaryosu oluşturulmuş ve olabildiğince mekânsal yönelimleri destekleyen stratejiler geliştirilmiştir.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan ve 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planında “*Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması*” temel amaç edinilmiştir¹. Bu amaç doğrultusunda ülke geneli alınacak tedbirler ve uygulanacak politikalar beş madde halinde (Madde 424-428) belirlenmiştir. Bu maddelere göre turizm sektörü için var olan kaynak pazarlarımızın kuvvetlendirilmesi, geliştirilmesi ve yeni kaynak pazarların oluşturulmasıyla turizm ziyaretçi sayılarının iyileştirilmesi istenmektedir. Bununla birlikte konaklama süresinin genişletilmesi, konaklama harici mekanlar kurulup, buralarda harcama eğilimi yüksek turistlere ulaşılmasıyla kişi başı harcama miktarlarının artırılması gerekmektedir. Aynı raporda turizmin gelişimi ve yönetimi bütüncül olarak ele alınması gerektiği; çevreye duyarlı ve sorumlu turizm yaklaşımıyla sürdürülebilir turizm uygulamaları geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, turizm sektöründe daha yüksek standartlarda hizmet sunulması ve başta internet destekli uygulamalar olmak üzere turizm sektörünün paylaşım ekonomisinden daha etkin faydalanabilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması, böylece sektördeki Ar-Ge faaliyetleri ile teknolojiye dayalı uygulamalar desteklenmesi beklenmektedir². 2023 yılı için On Birinci Kalkınma Planı tahminleri aşağıdaki Tablo 5’te verilmiştir².

Planda yer alan; “*Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum*”, “*Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme*”, “*Yaşanabilir Şehirler, Sürdürülebilir Çevre*” hedefleri doğrultusundaki politikalarda Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesinin amaç, hedef ve çıktıları bakımından genel bir çerçeve oluşturmaktadır. Böylece, “*Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum*” başlığı altında turizm sektörüyle örtüşen maddeleri: **Madde 630**. “*Yurt içi ve yurt dışındaki kültür mirasımız, toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korunacak, taşınmaz vakıf kültür varlıklarına vakfiye şartları doğrultusunda işlevsellik*

¹ On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Sayfa 94, Madde 423.

² On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Sayfa 94-97, Madde 424-428.

kazandırılacaktır.” **Madde 630.3.** “Tarihi kent dokularına yönelik kentsel tasarımlar yapılacak, tarihi kent bölgeleri bu tasarımlara göre bütüncül anlayışla iyileştirilecektir.” **Madde 630.4.** “Yurt içi ve yurt dışındaki taşınmaz kültür mirasımızın korunmasına yönelik olarak yürütülen tespit ve envanter çalışmalarına devam edilecek ve elde edilen veriler dijital ortama aktarılacaktır.” **Madde 630.5.** “Çeşme, imaret, aşevi gibi taşınmaz vakıf kültür varlıklarına vakfiye şartları doğrultusunda işlevsellik kazandırılacaktır.”

Tablo 5. On Birinci Kalkınma Planı Turizm Sektör Hedefleri.

Turizm Sektörü Hedefleri	2018	2023
Turizm Geliri (Milyar Dolar)	29,5	65,0
Ziyaretçi Sayısı (Milyon)	46,1	75,0
Yabancı Ziyaretçi Sayısı (Milyon)	39,5	67,7
Ziyaretçi Başına Ortalama Harcama (Dolar)	647	867
Ortalama Konaklama Süresi (Gece)	9,8	10,0
Ziyaretçi Başına Gecelik Gelir (Dolar)	66	86,7

Kaynak: 2018 yılı verileri TÜİK ile Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir. 2023 yılı verileri On Birinci Kalkınma Planı tahminleridir.

Madde 632.1. “Yerel yönetimler ve ilgili kamu kurumlarının, şehre kimlik katan önemli mekânlara ilişkin markalaştırma uygulamaları teşvik edilip yaygınlaştırılacaktır.” **Madde 634.1.** “Türk-İslam tarihinin farklı dönemlerine ait kültürel mirasımıza öncelik verilmek suretiyle, kültürel mirasımızın araştırılması, korunması, günümüz toplumuna ve gelecek kuşaklara aktarılması sağlanması” istenmektedir. Ayrıca, Kırsal Kalkınma alanında; **Madde 710.1.** “Köylerdeki üretim ve yaşam biçimleri ile tabiat ve kültür varlıklarının korunmasını teminen; köylere özgü geleneksel zanaat ve el sanatları, agro-turizm, coğrafi işaretli ürünler, süs bitkileri, bağcılık, arıcılık, balıkçılık, kümes hayvancılığı, alternatif tarım ürünleri yetiştiriciliği, tarım ve gıda ürünlerindeki geleneksel üretim ve saklama bilgisini gelecek kuşaklara taşıyacak girişimler ve işbirlikleri gibi alanların desteklenmesi” gerektiği üzerinde durulmuştur. Tüm bu hedef ve planlar, Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesinin çıktılarıyla benzerlik göstermektedir. Ulusal turizm sektöründe; kalifiye işgücü, tesis ve hizmet kalitesi anlayışıyla uluslararası marka haline gelinmesi, turizm alanında ürün ve hizmetlerinin iyileştirilmesi, turizm değer zincirinin tüm bileşenlerinde marka değerlerinin artırılması ve sürdürülebilir turizm ilkesinde ülke ekonomisine daha fazla katkıda bulunan önemli bir sektör haline

gelinmesi temel amaçtır. Turizm alanında doğal ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilir bir büyümenin gerçekleştirilmesi ve turizm gelirin artırılması hedeflenmiştir³.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi (2023) raporunda “*Turizm sektöründe kamu ve özel sektörün yönetim ilkesi çerçevesinde işbirliğini gündeme taşıyan ve stratejik planlama çalışmalarının yönetim ve uygulamasına yönelik açılımlar sağlanmasını hedefleyen Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 16 ayrı alanda stratejiler ve bu stratejilerin uygulanmasına yönelik tedbirler sunmuştur*” ifadesi bulunmaktadır. Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesinde yatırıma ilişkin faaliyetlerin Türkiye Turizm Stratejisi 2023 planlamasıyla örtüştüğü gözlenmiştir. Bunlar sırasıyla “**3.1. Planlama:** Ekonomik gelişimi destekleyen; fiziksel düzeyde uygulanabilir, toplum yönelimli ve sürdürülebilir turizm ilkesini içeren bir planlama yaklaşımının ortaya konması. **3.6. Ulaşım ve Altyapı Stratejisi:** Hızla gelişen turizm sektörünün yoğunlaştığı yerleşmelerin altyapı ve ulaşım sorunlarının giderilmesi. **3.7. Tanıtım ve Pazarlama Stratejisi:** Ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte markalaşmanın hedeflenmesi, ulusal tanıtım ve pazarlamaya ek olarak varış noktası bazında tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine başlanması. **3.8. Eğitim Stratejisi:** Turizm eğitiminin meslek odaklı olması ve ölçülebilir sonuçlar içermesi. **3.10. Kentel Ölçekte Markalaşma Stratejisi:** Zengin kültürel ve doğal değerlere sahip kentlerimizin markalaştırılarak, turistler için bir çekim noktası haline getirilmesi. **3.11. Turizm Çeşitlendirilmesi Stratejisi:** Alternatif turizm türlerinden öncelikli olarak sağlık turizmi ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, eko turizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizminin geliştirilmesi. **3.13. Turizm Gelişim Bölgeleri:** Varış noktası olarak geliştirilecek ve birden fazla ili kapsayan turizm gelişim bölgelerinde yerel ve bölgesel kalkınmada turizmin güçlü bir araç olarak kullanılması. **3.14. Turizm Gelişim Koridorları:** Belli bir güzergâhın doğal ve kültürel dokusunun yenilenerek bel temalara dayalı olarak turizm amacıyla geliştirilmesi: **3.16. Eko-Turizm Bölgeleri:** Doğa temelli turizmin planlı gelişimi” olarak verilmiştir⁴.

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 2014-2023 yıllarını kapsayan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisinin (BGUS) amaç, hedef ve planlamaları Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi “*Sosyo-ekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye*” vizyonu ile hazırlanmıştır. Bu vizyon doğrultusunda BGUS, genel, yerleşim sınıflarına göre mekânsal ve yatay amaçlar olmak üzere üç kısımda ele alınmış olup Şırnak’ta

³ 2020 Yılı için T.C. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı Amaç ve Hedefleri, 2021.

⁴ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Turizm Stratejisi (2023).

Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilite projesinin faaliyetlerini kapsayıcı niteliktedir. Bununla birlikte benzerlik gösteren mekânsal ve yatay amaçlar için oluşturulan planlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır⁵:

Madde 397. “Ülke genelinde turizmin coğrafi ve tür bakımından çeşitlendirilmesinde bölgesel çekim merkezlerinin doğal ve kültürel özellikleri temel alınarak, bu şehirlerde kültür, inanç, gastronomi, doğa ve kış turizmi gibi turizm çeşitleri geliştirilecektir.”

Madde 410“Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve kalitesinin artırılmasına hizmet edecek altyapı geliştirilecektir.”

Madde 426. “Orta gelişmişlik düzeyine sahip ekonomisi genelde tek sektöre bağımlı aşağıda belirtilen özelliklere sahip kentler yapısal dönüşüm illeri kapsamında ele alınmaktadır. Ulusal düzeyde değerlendirildiğinde sanayi açısından belirli bir altyapıya sahip ancak bu potansiyeli daha ileri düzeye taşıyabilmek için yapısal bir dönüşüme ihtiyaç gösteren, büyük ölçekli kamu sanayi yatırımları bulunan ve henüz ekonomisini tek sektöre bağımlı yapıdan kurtarıp çeşitlendirememiş, sanayi konusunda temel düzeyde altyapıya sahip ve sanayi kenti olma yolunda ilerleyen, tarım ve doğal kaynaklara dayalı ekonominin hâkim olduğu, turizm alanındaki potansiyelini açığa çıkarması beklenen orta düzeydeki gelişmiş iller yapısal dönüşüm illeri kapsamında ele alınmaktadır.”

Madde 436. “Kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi yönünde yerel koşul ve imkânlara dayalı olarak mikro girişimcilik desteklenecek, tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik yapılar güçlendirilecek, yerele özgü ürünlerin üretimi desteklenerek katma değer artışı sağlanacak, kırsal turizm geliştirilecektir.”

Madde 443. “Kültür ve sanat faaliyetleri desteklenecek, kente özgü tarihi ve kültürel değerler geliştirilecek; şehirlerin, yerel kültürün, yerele özgü ürün ve hizmetlerin tanıtımı ülke içinde ve dışında etkili bir şekilde yapılacaktır.”

Madde 496. “Etkinliklerle bölge illerinin tanıtım imkânları sağlanarak turizmin geliştirilmesi desteklenecektir.”

---

⁵ T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014-2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Strateji Planı (2016).

Madde 570. “Turizm konusunda düşük gelirli bölgelerde özel teşvik uygulamaları yapılacak ve kamu destekleri sağlanacaktır. Başta termal turizm olmak üzere turizmi çeşitlendirici yatırımlara özel teşvik tedbirleri uygulanacaktır.”

Madde 608 “Turizm ekonomisinin bölgesel boyutunu güçlendirmek ve kalkınmaya katkısını artırmak amacıyla yönetişimi iyileştirilecek, yerindelik esasıyla merkezi kuruluşlar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaşlarla kurumsal işbirliği mekanizmaları hayata geçirilecektir.”

Madde 610. “Turizm sektöründe sunulan hizmetlerde nitelik bakımından standartlaşmanın sağlanması, sektörde marka bilincinin geliştirilmesi, bölgelerin turistik potansiyelinin ve varlıklarının (tarihi kişilikler, kültürel mekânlar) koordineli bir şekilde tanıtılması ve pazarlanması sağlanacaktır.”

Madde 611. “Bölgesel bazda destinasyonlar ve turizm türleri arası bağlantıların kurulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.”

Madde 612. “Turizm gelişim bölgeleri, turizm koridorları, turizm kentleri, eko turizm bölgeleri odağında planlama yapılması yoluyla noktasal planlama anlayışından farklılaşacaktır.”

Madde 623. “Ortak turizmi geliştirme çabalarını ve geleneksel ürünleri için turizm ağları oluşturulacak, turizm hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla eğitim faaliyetleri yürütülecek, alternatif turizm imkânları değerlendirilecektir.”

Madde 626. “Ortak kültür öğelerinin öne çıkarılması suretiyle kültürel ağlar kurulmasına çalışılacak, bu amaçla kültür ve eğitim amaçlı girişimler desteklenecektir.”

Madde 631. “Doğal kaynakların, kültürel ve tarihi mirasın sürdürülebilir kullanımı için kapasitenin artırılması amacıyla kamu kurum kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler arası işbirliği mekanizmaları tesis edilecektir.” ifadeleriyle turizm ile ilişkili stratejik plan belirlenmiştir.

TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planında, “TRC3 Bölgesi Mezopotamya’da yer almasından dolayı birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca geçiş noktası olarak hizmet ettiğinden; önemli derecede tarihi, kültürel ve inançsal mekân ve değer ihtiva etmektedir. Bu sebeple turizm potansiyeli açısından, TRC3 Bölgesi’nde kültür ve inanç turizmi öne çıkmakta” olduğu belirtilmiştir⁶. Aynı planda “Bölge’nin kullanılmayı bekleyen diğer bir değeri hem doğal güzellikleri hem de özgün mimarisi ile kırsal yerleşim

⁶ TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Cilt-1, 3.Bölüm Hizmetler-Turizm, Sayfa 115.

alanlarının sahip olduğu kırsal turizm potansiyelidir. Bölge'nin termal kaynakları kısıtlı olup dağınık şekilde Bölge'de yer almaktadır. Bu kaynaklar, yoğunlukla bölgesel hizmet vermektedir. Bölge'nin bir diğer turizm potansiyeli kentleşmenin artmasıyla beraber ihtiyaç duyulan mesire alanlarıdır. Bölge içine gelir akışı sağlamayacak bir turizm çeşidi olmasına rağmen Bölge'deki para akışını hızlandırıcı etkisi ve güvenlik ile imaj problemlerinden etkilenmeyen bir turizm çeşidi olmasından kaynaklı değerlendirilebilecek bir turizm çeşididir” ifadesi yer almaktadır.⁶. “Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilite projesinin çıktıları ifadede yer verilen problemlerin çözümünü desteklemektedir. Proje çıktısı olarak gerek butik otel gerekse kamping alanları bölgenin turizm çeşitliliğini artıracak kırsal turizm potansiyelidir. “Ülkemizdeki yatak kapasitesi ve tesis nitelikleri sürekli artmaktadır. Ancak hali hazırda deniz turizmi üzerinde yoğunlaşma gerçekleşmiştir. Bu nedenle farklı turizm çeşitlerinin kullanıma sunulması gerekmektedir.” TRC3 Bölgesi'nin 2023 Türkiye hedefi için özellikle “kültür ve inanç turizmi konusunda katkı sunması beklendiği” vurgulanmıştır⁶. “Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesinin maliyetlerini oluşturan ana kalemler bu beklentileri karşılamaktadır.

Şırnak ilinin de dahil olduğu TRC3 Bölgesinde kültür, inanç, iş, kırsal, doğa ve termal sınıflandırılmasının yapıldığı altı (6) turizm çeşidi vardır. “Doğa ve kırsal turizm konusunda Bölge'nin özellikle dağlık alanları öne çıkmaktadır. Kırsal ve doğa turizminin gelişmesinin önündeki en önemli engel devam eden güvenlik sorunudur. Bu sorunun çözülmesi ile Bölge'de doğa ve kırsal turizm faaliyetlerinin artması beklenmektedir. Mevcut potansiyele ek olarak, yeni barajlar da turizmin çeşitlendirilmesinde rol alacaktır. Şırnak özelinde ise hem dinsel hem de doğal özelliği ile Cudi dağı'nın öne çıkması” istenmektedir⁷. “Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesinin beklenen sonuçları dikkate alındığında bölge planlanmasında istenen doğa turizmini desteklediğini görebiliriz. “Türkiye'deki konaklama tesislerine kıyasla Bölge, çok düşük düzeyde tesis ve yatak kapasitesine sahiptir. Bölge'de yeni açılan tesislerin büyük bir çoğunluğu hizmet kalitesi konusunda iyi bir seviyededir. Ancak biraz daha eski tesisler hizmet kalitesi bakımından daha düşük seviyededir. Bölge turizminin gelişmesi ve rekabetçiliğinin artırılması için hem yeni tesislerin açılmasının desteklenmesi hem de mevcutların kapasitesinin artırılması ve iyileştirilmesi gerekmektedir. Aşağıda verilen Türkiye geneli turizm rekabet ve odak analizi haritası incelendiğinde, Bölge'nin turizm rekabetçiliği konusunda Ülke genelinde son sıralarda yer aldığı görülmektedir.” Bu doğrultuda

⁶TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Cilt-1, 3.Bölüm Hizmetler-Turizm, Sayfa 115.

⁷ TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Cilt-1, 3.Bölüm Hizmetler-Turizm, Sayfa 119.

Beytüşşebap ilçe sınırları içinde yapılacak butik otel bölgenin yatak kapasitesine katkı sağlayacaktır. Aynı planın GZFT analizinin zayıf yönleri incelendiğinde turizm alanı için aşağıdaki tespitler saptanmıştır:

- 1- Tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği ve bu durumun başta turizm olmak üzere birçok sektörün gelişimini olumsuz etkilemesi,
- 2- Turizm master planının olmaması,
- 3- Bölge’de turizm tesislerinin, otel, yatak ve oda kapasitelerinin yetersizliği,
- 4- Bölge’ye gelen turist sayısının az, ortalama kalış sürelerinin kısa olması, buna bağlı olarak turizm gelirlerinin düşük kalması,
- 5- Hizmet kalitesinin düşük, yerel acentaların, turizm danışma ve rehberlik faaliyetlerinin yetersiz olması şeklinde ifade edilmiştir⁸.

Böylece, bölge planının turizm sektörü için hedeflediği konular: “*Tarihi ve ören yerlerinin korunarak turizme kazandırılması; Bölge’nin tanıtımında, Bölge’de bulunan tarihi ve kültürel yerlerin öne çıkarılması; koruma kullanma dengesinin oluşturulması, sürdürülebilir koruma anlayışının geliştirilmesidir. Tarihi ve kültürel yerlerin tanıtımına yönelik fuar, festival vb. etkinliklerin yapılması, Turizm sektörü ile entegrasyon sağlanarak agro-turizm alanlarının hizmete geçirilmesi, Turizm ve rekreasyon alanlarının niteliklerini geliştirici önlemlerin alınarak desteklenmesi; turizmin, doğanın korunmasında araç olarak kullanılması ve alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi ve mevcut turizm alanlarıyla entegrasyonunun sağlanarak güçlendirilmesi; tur güzergâhları oluşturulması*” şeklinde özetlenebilir. Bu hedeflere ulaşmak için oluşturulan eylem planı ise;

1- Tarım-Turizm Entegrasyonunun Sağlanması: “*Tarım potansiyelini turizme entegre ederek agro-turizm geliştirilmesi ve yeni açılımların yaratılması; Çevre Düzeni Planı kapsamında belirlenen tarımsal turizm patikalarına erişimin arttırılması ve tanıtıcı levhalar yardımı ile ziyaretçilerin yönlendirilmesi.*”

2- Nitelikli İşgücünün Oluşturulması: “*İşletmeciliği ve servis, tur düzenleyicileri, operatörleri ve seyahat acenteleri için gerekli turizm personelinin, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TURSAB tarafından eğitilmesi; turizm meslek liselerinin ve yüksekokullarının turizmin geliştirileceği odak noktalarda açılması; turizm konusunda ara eleman ihtiyacını karşılayacak doğa turizmi rehberliği, kültür turizmi rehberliği, yerel rehberlik gibi rehberlik eğitim programlarının açılması; mevcut konaklama tesislerinin*

---

⁸ TRC3 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Cilt-1, 3.4.GZFT Analiz Sonuçları, Sayfa 195.

niteliklerinin iyileştirilmesi amacıyla yönetsel önlemlerin alınması ve tesislerin hijyen ve hizmet kalitelerini denetleyecek yerel kontrol mekanizmalarının sağlanması; ISO (International Organization for Standardization-Uluslararası Standartlar Kurumu) standartlarında hizmet verebilmek için tur operatörlüğü, turizm acenteliği ve turizm rehberliği faaliyetlerinin geliştirilerek ve yeterli hale getirilerek, turizm belgeli otel ve restoranlar ile turizm seyahat acentelerinin etkin bir şekilde denetlenmesi.”

3- Turizme Yönelik Teknik Altyapının Güçlendirilmesi: “Agro turizmine açılacak alanlarda temel sosyal ve teknik altyapı donatılarının sağlanması; orman alanlarında gerçekleştirilecek turizm ve rekreasyon fonksiyonlarına erişilebilirliğin artırılması için gerekli teknik çalışmaların gerçekleştirilmesi.”

4- Tarım Turizminin Geliştirilmesi: “Tarım turizmine uygun olduğu belirlenen aksta teknik altyapı eksikliklerinin giderilmesi; agro-turizmi için belirlenen lokasyonlarda konu hakkında bilinçlendirilme faaliyetlerinin yapılması; turistlerin ilgisini çekebilecek yerel ürünlerin pazarlanması amacı ile çiftçi marketleri ve yol boyu tezgahlarının kurulması; hobi bahçeciliği için uygun alanların belirlenmesi.”

5- Tarih ve Kültür Turizmine Katkı Sağlayacak Tarihi Kaynakların Korunarak Sunumlarının Güçlendirilmesi: “Mardin ilinde Osmanlı ve Türk tarihi araştırmalarına yönelik bir merkezin kurulması ve bu alanda eğitim merkezi işlevini üstlenmesi; tarihi kaynakların restorasyonu ile peyzaj ve kentsel tasarım düzenlemelerinin yapılması ve sunumlarının güçlendirilmesi; sivil mimarlık örneği özelliği taşıyan ve koruma altına alınan tescilli yapıların yeniden işlevlendirilerek turizme kazandırılması; Arkeolojik Sit Alanı içinde kalan eski yapıların restorasyonunun yapılması, söz konusu alanların tanıtımının yapılması; Bölge genelinde tarihi kaynak envanteri çıkarılarak, yerel yönetimlerin ilgili kurumlarla işbirliği içinde onarım ve tanıtımlarının yapılması; nehir ve göletlerde sportif balıkçılığı desteklemek üzere gerekli altyapı ve rekreasyon yatırımlarının yapılması; mesire alanları olarak değerlendirilebilecek göl ve gölet çevrelerinde teknik altyapı ihtiyacının giderilmesi ve çevre düzenlemelerinin yapılması.”

6- Sağlık Turizminin Geliştirilmesi: “Termal kaynakların değerlendirilerek kapasitelerinde artış sağlanması; Bölgesel olarak kaplıcaların tanıtımının sağlanması, termal kaynaklara erişim olanaklarının iyileştirilmesi; kaplıcalarda konaklama tesisi yatırımının sağlanması.”

7- Alternatif Turizm/Spor Olanaklarının Geliştirilmesi: “Kış turizmi faaliyet alanlarına özel sektörün bu alanlarda yatırım yapmasının teşvik edilmesi.”

8- Yerel Halkın Turizm Gelirinden Aldığı Payın Artırılması: “Turizme yönelik el sanatlarının üretiminin desteklenmesi, tanıtımı ve pazarlanması için özel sektör faaliyetlerine destek verilmesi; geleneksel el sanatlarının tespitine ve envanterinin çıkarılmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi; yerel halkın ürünlerini satmasına olanak sağlayacak çiftçi marketi, yol boyu tezgâhları vb. olanakların sunulması.”

9- Turizmi Geliştirmeye Yönelik Tanıtım Faaliyetlerinin Geliştirilmesi: “Ulusal ve uluslararası alanda açılan turizm fuarlarına, özel turizm firmaları ile birlikte katılım sağlanarak ve stant açarak planlama bölgesindeki illerin turizm ve kültür değerlerinin tanıtımı ve pazarlamasının yapılması; illerin turizm potansiyellerini, konaklama bilgilerini ve diğer turizm faaliyetlerini kapsayan web sayfalarının hazırlanması; illeri ziyaret eden turist sayısını arttırmak için diğeri illerdeki turizm işletmeleri ve tur operatörleri ile işbirliği yapılması.”

10- Turizmi Geliştirmeye Yönelik İşbirliği Ağların Sağlanması: “Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin belediyeler, turizm alanındaki özel sektör temsilcileri ve STK’larla işbirliği içinde gerçekleştirilmesi; ulaştırma şirketleri, tur operatörleri turizm örgütleri ve yerel yönetim organları ile stratejik işbirliklerinin ve ortaklıkların kurulması; illerin turizm değerlerini (tarihi ve doğal) ulusal ve uluslar arası alanda tanıtmak amacıyla; belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarının, turizm sektörünün ve ilgili diğer kurumların katılımı ile ulusal ve uluslararası düzeyde etkin tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi” olarak on (10) başlık altında sunulmuştur.

“Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesin etkileri ve getireceği çözümler, bu eylem planlarının en az yarısıyla benzerlik göstermekte ve bunlar sırasıyla nitelikli işgücünün oluşturulması, turizme yönelik teknik altyapının güçlendirilmesi, alternatif turizm/spor olanaklarının geliştirilmesi, yerel halkın turizm gelirinden aldığı payın artırılması ve turizmi geliştirmeye yönelik tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesidir.

1.2 Kurumsal Yapılar ve Yasal Mevzuat

Proje sorumlu kuruluşu Şırnak Üniversitesi olup Kurum, Şırnak Üniversitesi 22/05/2008 tarih ve 2809 sayılı kanuna eklenen Ek-101 Maddeye göre 22/05/2008 tarih ve 5765/1 sayılı yasa ile kurulmuştur. Şırnak Üniversitesinin misyonu; “Toplumun tarihi ve kültürel değerlerini sürdürülebilirlik anlayışı ile koruyan, çağa ayak uyduran, bilgi ve teknoloji üreten, sorgulayan, topluma katkı sağlayan ahlaklı bireyler yetiştirmek; sahip olduğu eğitim-öğretim yetkinliği, bilimsel çalışmaları ve sosyal faaliyetleri ile özelde Şırnak ili ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin genelde ise ülkemizin toplumsal refah düzeyinin artmasına

katkı sunmak”tır. Projenin yatırım ve/veya işletme aşamalarını gerçekleştirmek üzere Şırnak Valiliği sorumlu olarak belirlenmiştir.

1.3 Projenin Kurumun Geçmiş, Yürüyen ve Planlanan Diğer Projeleri ile İlişkisi

Proje başvurusu yapan kurumun daha önce bu projeye benzer ve bu projeyi doğrudan etkilediği bir projesi bulunmamaktadır. Ancak projede belirtilen alt yapı ve üst yapı yatırımlar için Şırnak Valiliği ve Şırnak Belediyesi ile ortaklık bünyesinde GAP idaresine “Şırnak Turizm Rotalarını İyileştirme ve Kamp Alanı Yapım Projesi” adlı proje başvurusu resmi olarak yapılmıştır.

1.4 Projenin Diğer Kurumların Projeleri ile İlişkisi

Araştırmalarımız sonucunda diğer kurumların bu projeye benzer bir projesi bulunmadığı belirlenmiştir.

1.4.1 Proje ile Eşzamanlı Götürülmesi Gereken Diğer Kurumların Projeleri

Şu anda proje ile eşzamanlı götürülmesi gereken proje bulunmamaktadır.

1.4.2 Projede Başka Kurumların Projeleri ile Fiziki Çakışma Oluşmamasına Yönelik Tedbirler

Proje başlamadan önce ilgili kurum ve kuruluşlarla resmi görüşmeler yapılacak olup gerekli tedbirler alınacaktır.

1.5 Proje ile İlgili Geçmişte Yapılmış Etüt Araştırma ve Diğer Çalışmalar

Proje Şırnak’ın kültür ve turizm potansiyelini belirlemek ve bunların rotalarını oluşturarak yapılacak yatırımların verimli olup olmadığını ortaya koymaktadır. Daha önce Şırnak’ın kültür ve turizm potansiyelini belirlemeye çalışan Şırnak Kültür Envanteri (2010) Mehmet Top tarafından Şırnak Valiliği Destekleri ile hazırlanmıştır. Bunun dışında bu proje içeriğine benzer olan bir projeye rastlanmamıştır. Ancak literatür araştırmaları sonucunda bazı arkeolojik araştırmaların yapıldığı görülmektedir: Gülriz Kozbe (2004), Şırnak’ın güneyinde Cizre-Silopi bölgesinde yüzey araştırması gerçekleştirmiştir. Armağan Erkanal (1998) Şırnak Cudi Dağı’nda Asur kral rölyeflerine yönelik araştırma yapmıştır. Nilgün Coşkun, İsmail Ayman, Şeref Yumruk ve İbrahim Tayfur Aşkar (2017) Şırnak İli Merkez, Güçlükonak, Uludere ve Beytüşşebap ilçelerinde yüzey araştırmaları gerçekleştirmişlerdir.

1.6 Proje İhtiyacı/Talebi

2019 yılında ve 2021 yılı içinde Şırnak iline sezonluk 20'ye yakın tur gelmektedir. Bu turlar geldiğinde nereye nasıl gidecekleri konusunda ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Bunun için yerelden yardım almaktadırlar. Ancak çoğu zaman yereldekilerin de memleketlerinde neler olduğunu veya nasıl gidileceğini bilmedikleri gözlemlenmiştir. Bunun yanında özellikle kendi memleketinde yaşayıp da memleketini henüz tanımayan çok sayıda kişi bulunmaktadır. Turizm sektörü açısından memleketini, çevresini bilmeyen bir toplumda o konu ile ilgili yatırım fikirlerinin ortaya çıkması, girişimciliğin gelişmesi vs. düşünülemez. Ayrıca Şırnak ili Türkiye'nin refah düzeyi en düşük illerinden biridir (Hüseyini, 2018). Ancak turizm sektörünün geliştirilebilmesi için gerekli olan çekiciliği de barındırmaktadır. Tüm bu nedenlerle projenin yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Turizm sektörünün bir yerde geliştirilmesi düşünülüyor ise öncelikle yerel halkın tepkisi ölçülmelidir. Çünkü gelen turiste en fazla hizmet edecek olan grup, yerel halktan olan hizmet sektörü çalışanlarıdır. Bu yüzden projede halkın turizme yönelik algısı anket çalışması (n: 316) ile ölçülmüştür. Toplamda 316 anket ile halkın turizme yönelik bakış açısı ve turizmi destekleme tutumu araştırılmıştır. Anket sorularının cevap seçenekleri 1 Kesinlikle katılmıyorum, 5 Kesinlikle katılıyorum arasında likert tipi ölçekle oluşturulmuştur. Sorularda turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik halkın algısı ölçülmüş, ayrıca halkın turizmi destekleyip desteklemeyeceğine yönelik tutumları araştırılmıştır. Sorular daha önce farklı yerlerde kullanılan uluslararası geçerliliği olan ölçeklerin kullanıldığı araştırmalardan (Akis vd., 1996; Liu ve Var, 1986; Yoon vd., 2001; Anastasopoulos, 1992; Çelik, 2019; Eusébio vd., 2018) yararlanılarak oluşturulmuştur.

Tablo 6'da gösterilen ifadelerin cevapları ortalamalar üzerinden değerlendirmiştir. Bu bağlamda halkın turizme yönelik algısının olumlu olduğu ancak turizmin olumsuz etkilerinin farkında olmadıkları görülmektedir. Turizmin geliştiği birçok yerde turizmin sosyal hayatı olumsuz etkilediği bilimsel çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Ancak halkın buna yönelik algısı böyle değildir. Örneğin soru "9. Turizm gelişirse, turistler yaşam tarzımızı olumsuz etkiler. *" ifadesine verilen cevapların ortalaması 2.45'tir, bu rakam halkın bu ifadeye yönelik kararsız olduğunu göstermektedir. Bütüncül olarak baktığımızda turizmin ekonomik etkilerine yönelik halkın algısının ortalamasının üzerinde olduğu (Ort. 3,66), sosyal etki boyutu ile ilgili ise ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Sosyal etki boyut ifadeleri olumsuz ifadeler olduğundan halkın turizmin olumsuz sosyal yönlerine katılmadıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte çevresel etki, kültürel etki ve genel etki boyutlarına yönelik halkın algısının ortalamasının üzerinde

olduğu, yani ifadelere katıldıkları, araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu eğer turizm gelişirse destek olacaklarını ifade etmişlerdir (Ort.3,87). Diğer ifadeler Tablo 6’da detaylıca verilmiştir.

Tablo 6. Şırnak Halkının Turizm Algısı.

Boyutlar	İfadeler	Ort .
Ekonomik Etki Ort.: 3,66	1. Turizm gelişirse, il-ilçem için daha fazla istihdam sağlar.	4,27
	2. Turizm gelişirse, il-ilçem daha fazla yatırım çeker.	4,12
	3. Turizm gelişirse, il-ilçem için daha fazla harcamaya yol açar.	3,71
	4. Turizm gelişirse, yaşam standardımız turizm sebebiyle önemli ölçüde yükselir.	3,92
	5. Turizm gelişirse, mal ve hizmetlerin fiyatları artar. *	3,40
	6. Turizm gelişirse, yerel halk ve küçük işletmeler için ekonomik fayda sağlar.	3,88
	7. Turizm gelirleri diğer sektörlerden gelen gelirlerden daha önemlidir.	3,12
	8. Turistik kamu alanlarının geliştirilmesi çok fazla maliyetlidir. *	2,90
Sosyal Etki Ort.: 2,34	9. Turizm gelişirse, turistler yaşam tarzımızı olumsuz etkiler. *	2,45
	10. Turizm gelişirse, geleneksel ve kültürel değerlerimizi değiştirir. *	2,70
	11. Turizm gelişirse, yerli halk burada yaşamaktan zarar görür. *	2,20
	12. Turizme yatırım yapılması vergilerin israfına neden olur. *	2,28
	13. Turizm gelişirse, toplum içinde daha fazla şiddete yol açar. *	2,17
	14. Turizm gelişirse, il-ilçemizde suç oranını artar. *	2,24
Kültürel Etki Ort. 3,77	15. Turizm gelişirse, bölgede yapılan çeşitli kültürel etkinlikler daha da artar.	3,80
	16. Turizm gelişirse, turistler ve yerel halk arasındaki kültür alışverişini artar.	3,82
	17. Turizm farklı toplumları anlamak için önemli bir fırsat sunar.	3,83
	18. Turizm gelişirse, kültürel kimliğimizde olumlu etkiler meydana getirir.	3,63
Çevresel Etki 2,96	19. Turizm gelişirse, çevre kirliliğine neden olur. *	2,50
	20. Otel ve diğer turistik tesislerin yapılması doğal çevreyi tahrip eder. *	2,55
	21. Turizm gelişirse, yerel halk için daha fazla park, dinlenme-eğlenme alanları açılır.	3,83
Genel Etki Ort. 3,36	27. Turizm gelişirse il-ilçemize faydalarının zararından daha fazla olacağını düşünüyorum	3,60
	28. İl-ilçemde turizm gelişirse zarardan çok fayda getireceğini düşünüyorum.	3,90
	29. İl-ilçemde turizm gelişirse olumsuz etkilerinin olumlu etkilerinden fazla olacağını	2,60
Turizmi Destekleme Tutumu Ort. 3,87	30. İl-ilçemde turizm gelişimini şiddetle destekliyorum.	3,95
	31. İl-ilçemde turizm gelişimi için öneride bulunurum	3,88
	32. İl-ilçemde turizm planlamasına aktif olarak katılırım.	3,66
	33. İl-ilçemde turizm projelerinin geliştirilmesine katılırım.	3,76
	34. İl-ilçemde çok turist görmek istiyorum.	4,12

*olumsuz ifadeler

Şırnak ili işsizliğin yüksek olduğu ve gelişmişlik düzeyinin düşük olduğu bir il olması nedeni ile halkın ekonomik açıdan ve refah açısından sektörlerin ilde gelişmesini istemesi olağandır. Bu bağlamda turizmin hem ekonomik etkisi hem de sosyo-kültürel etkisi halkın Şırnak ilinde turizmin gelişmesine yönelik olumlu cevaplar vermelerini sağlamıştır.

1.7 Proje Alternatifleri (En az aşağıdaki dört alternatife yer verilecektir)

“Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilite projesine söz konusu mal/hizmet üretiminin gerçekleştirilmesi için alternatif yer ve/veya yerler belirlenmiştir.

1.7.1 Projesiz Durum

Hâlihazırda proje konusu mal/hizmet ihtiyacı karşılanmamış olup fizibiliteye konu hedeflere mevcut durumda ulaşılmamıştır.

1.7.2 Bakım Onarım veya Tevsii Yatırımı

Hâlihazırda proje konusu mal/hizmet ihtiyacını karşılayan bir birim yoktur.

1.7.3 En İyi İkinci Alternatif

Temel hedeflere ulaşmayı sağlayacak ancak yapılacak analiz sonucunda tercih edilen alternatiften sonra gelen proje alternatifine dair bilgiler sadece lokasyon olarak belirlenmiş ve Tablo 7’de verilmiştir. Alternatif arazi seçimlerinde hazine arazi olmasına özen gösterildiği için projenin toplam yaklaşık maliyetlerinde herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 7. Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesinin Temel Faaliyetleri.

Temel Faaliyet	Tercih Edilen Alternatif	İkinci En İyi Alternatif
Butik Otel	Beytüşşebap Ali Çavuş Mahallesi Ada: 183- Parsel: 42	Beytüşşebap Elki Mahallesi Ada: 101- Parsel: 1
İdil Doğa Park ve Kamping	Şırnak ili İdil ilçesi Sulak köyünde 371 parsel Kuzey Batı Cephe	Şırnak ili İdil ilçesi Sulak köyünde 371 parsel Kuzey Doğu Cephe
Şenoba Doğa Park ve Kamping	Şırnak ili Uludere ilçesi Şenoba beldesinde 222 Ada- 1 Parsel	Şırnak ili Uludere ilçesi Şenoba beldesinde 222 Ada- 13 Parsel
Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri	Şırnak ili Silopi ilçesi Birlik Köyünde 137 Parsel Batı Cephesi	Şırnak ili Silopi ilçesi Başköy Köyünde 195 Parsel Güney Cephesi
İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri	Şırnak ili İdil ilçesi Öğündük Köyü Kurik Mevkii'nde 128 Parsel Ada 1.	Şırnak ili İdil ilçesi Öğündük Köyü Üniversite Arazisi: Ada: 90 Parsel: 9

1.7.4 En İyi Alternatif (Tercih edilen alternatif)

Projenin başarıya ulaşması için yapılan saha gezileri sonucunda doğa, kültür, inanç ve tarihi unsurları barındıran tematik rotalar oluşturulmuştur. Saha araştırmaları sonucunda ön plana çıkan noktaların haritalandırılması ile turizm sektörünün bölgeye olan katma değer oranının yüksek olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda 10 adet tematik doğa, kültür ve inanç rotası belirlenmiştir. Bu rotalar etaplar halinde verilmiştir. Rotalar belirlenirken saha çalışması yapılmış, her noktaya gidilmiş fotoğraf ve video çekimleri yapılmış ve izin verilen yerlerde de drone çekimleri alınmıştır. Rotaların çizimi ve eğitim ve uzunluk ölçümleri için Relive uygulamasından yararlanılmıştır.

Beyt-Zabde Kültür ve İnanç Rotası: Proje kapsamında oluşturulan rotaların ilki Beyt-Zabde Kültür ve İnanç Rotası olarak adlandırılmıştır. Tarihte Beyt-Zabde denilen, Dicle'nin Batısına Beyt-Zabde denilmiştir., İpek yolu üzerinde olan İdil ve Cizre ilçelerini kapsamaktadır. Bu rota kapsamında ilk durak eski bir Ezidi yerleşimi olan Kiwax/Mağara köyüdür. Bu köyde eski evlerin mağaradan yapıldığı veya mağara ile bağlantısının olduğu görülmektedir. Mevcut durumda kimse bu köyde yaşamamaktadır. Kiwax Köyü (Mağara Köyü), farklı mezar yapıları ve taş evleri ile gelenleri büyüleyen mistik bir hava sunmaktadır. Kiwax köyünden sonra Süryani halkının yaşadığı Sare, Öğündük ve Haberli köyleri ve İdil Merkez'de bulunan tarihi kiliselere doğru gidilmektedir. Sonrasında ise Cizre'ye gidilerek Hz. Nuh Türbesi, Kırmızı Medrese, Ulu Camii, Mem û Zin Türbesi, Abdaliye Medresesi, Cizre kalesi, Bırca Belek,

Mirlerin Bahçesi (Raze Mira), Eski Çarşı gezildikten sonra çayınızı yudumlayıp Dicle Nehri rotada yer almaktadır.

Uygun zaman: 12 ay bu rota kullanılabilir.

Yol Uzunluğu: Toplam 100 km

Araç tipi: Minibüs veya otobüs kullanılabilir.

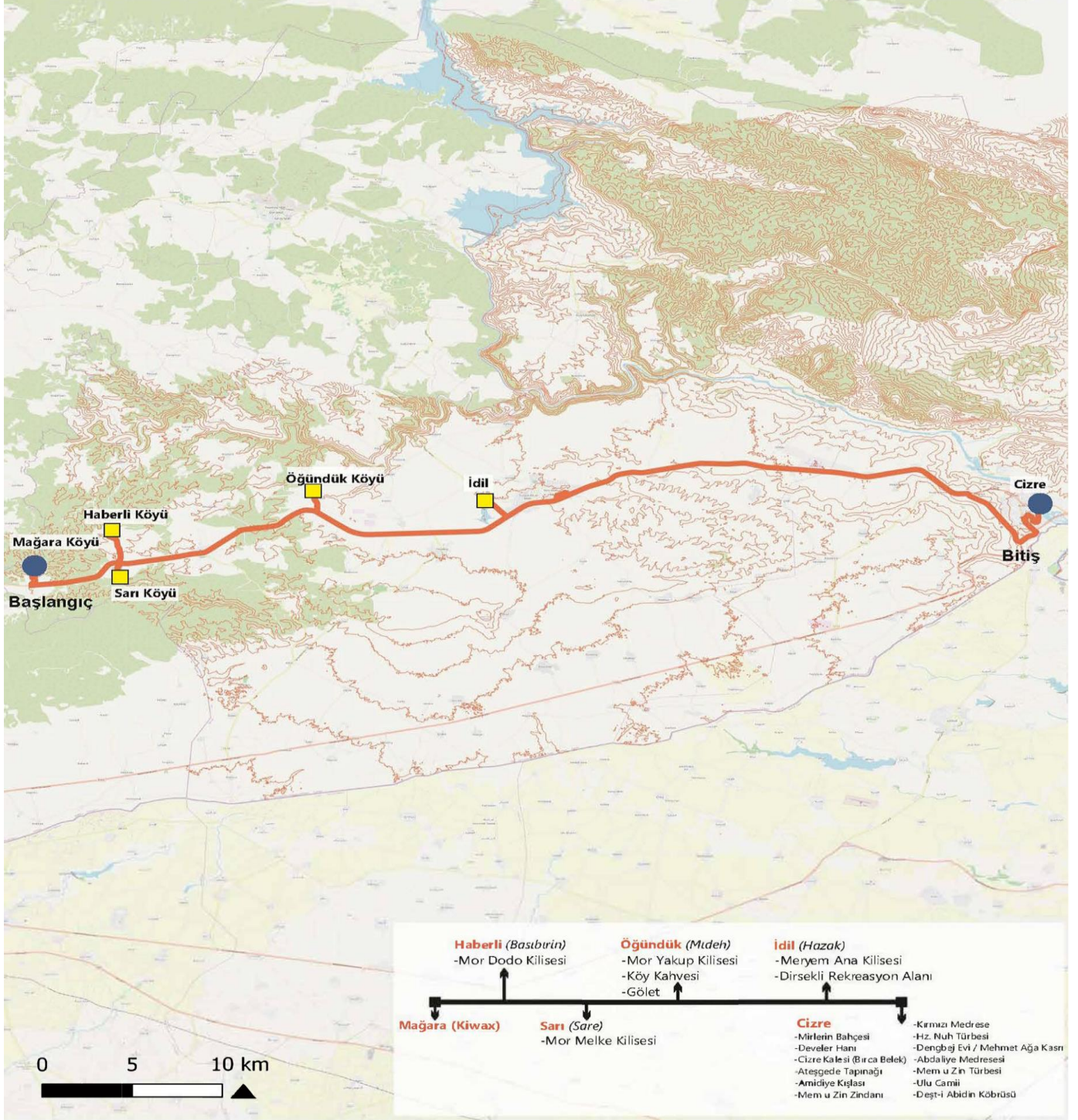
Destek Hizmetleri: Rota boyunca telefon şebekesi çekmektedir. İlçe ve beldelerde sağlık kurumları bulunmaktadır.

Resim 2. Kiwax Köyü, Mor Dodo Kilisesi ve Cizre Ulu Camii.

BEYT-ZABDE KÜLTÜR VE İNANÇ ROTASI

Harita 1. Beyt-Zabde Kültür ve İnanç Rotası.

Hız. Nuh'un İzinde-Ruhun Arayışı İnanç Rotası: Rotamızın başlangıç noktası Şırnak Yoğurtçular (Heştan) köyüdür. Sonrasında ise Cizre ilçe merkezinde bulunan Hz. Nuh Türbesinden başlayıp Hz. Nuh'un oğlu Sam tarafından kurulduğuna inanılan ve Asurlara ev sahipliği yapmış Şah Köyü ziyaret yeri olarak belirlenmiştir. Burada Asur Kralı Sancherib dönemine ait kaya kabartması önemli bir kanıttır. Sonrasında ise Süryanilerin yaşadığı eşsiz doğal güzelliklere sahip olan Kösreli (Hessana) Köyü'ne gidip kiliseyi ve geçmişini çok eskilere dayanan Şal û Şepik atölyesi Hz. Nuh Nebi Camii, Cudi Dağı'nın tepesinde yer alan Sefine ve Lawe Xerib türbesi ziyaret yerleri olarak belirlenmiştir. Ziyaretçiler, opsiyonlu olarak Görümlü beldesinde yer alan tarihi ibadet yerini, Beyaz Köprü'yü ve Telliöglü Kasrı'nı ziyaret edebilmektedir.

Uygun zaman: Kış ayları (Aralık, Ocak, Şubat) haricinde bu rota kullanılabilir.

Yol Uzunluğu: 150 Km

Destek Hizmetler: Geçilen noktalarda telefon şebekeleri çekmektedir. Sefine tepesinde Turkcell çekmektedir. Yol boyu ilçe ve beldelerde sağlık hizmetleri alınabilir.

Araç tipi: Minibüs olması tavsiye edilir. Otobüsle gelenler Sefine bölgesi için minibüs temin etmelidirler.

Resim 3. Hz. Nuh Türbesi, Çağlayan Köyü, Cudi-Sefine ve Yoğurtçular Köyü (Heştan).

Hz. Nuh'un İzinde /RUHUN ARAYIŞI ROTASI

In Footsteps of Prophet Noah- In Pursuit of the Spirit

Harita 2. Hz. Nuh'un İzinde-Ruhun Arayışı İnanç Rotası.

Ters Lale Kùltür ve Doğa Rotası: Bu rotamız Krallar geçidi olarak bilinen, Cudi ve Gabar Dağlarını birbirinden ayıran Kasrik geçidinden başlamaktadır. Kasrik'te Part şövalyesi kaya kabartması ve jeolojik yapılar bulunmaktadır. Sonrasında ise Kumçatı Beldesi'nde eski su değirmeninde yapılan Tahin atölyesi tarihi bir zanaat kùltürü olarak rotaya eklenmiştir. Şırnak'a gidildiğinde Şırnak Üniversitesi'ndeki Şal û Şepik Atölyesi giyim-kuşam kùltürünü göstermesi açısından önemlidir. Şırnak'tan sonra Şenoba Beldesi'nde bulunan Eski Keldani yerleşimi olan Onbudak Köyü, Hezil Çayı (Heftbori), Eski Hilal, rotada yer almaktadır. Ardından. Ters laleler, Tanin Tanin (2300 m rakım) geçidi, Uzungeçit Şelalesi (Kun kewi) Eski bir Keldani Köyü olan Cevizaęaç ve Faraşın Yaylası bu rotada yer almaktadır.

Uygun Zaman: Nisan-Ekim Ayları arası

Yol Uzunluğu: 441 KM

Destek Hizmetler: Yol boyunca ilçe ve beldelerde telefon şebekesi çekmektedir. Sağlık hizmetleri belde ve ilçelerde alınabilir.

Araç Tipi: Minibüs

Resim 4: Kasrik, Hezil Çayı, Onbudak Kilisesi, Faraşın Yaylası

Harita 3. Ters Lale Kültür ve Doğa Rotası.

Anabasis-Onbinlerin Dönüşü Yürüyüş Rotası: Proje kapsamında oluşturulan diğer rota ‘*Anabasis-Onbinlerin Dönüşü Yürüyüş Rotası*’ olarak adlandırılmıştır. Xsenofon’un Onbinlerin Dönüşü’nde orduların en fazla zorlandıkları yerlerden biri Dicle Nehri’dir. Dicle Nehri Kardukh’luların Yunan askerlerine saldırılarına canlı şahitlik etmiştir. Bundan dolayı bu rotaya uluslararası bilinirliği olan Anabasis adı verilmiştir. Bu yolda aynı zamanda Mirlerin yazlığı olarak kullanılan ve Krallar geçidi olarak bilinen Kasrik Geçiti’ni, Feqiye Teyran Medresesi’ni, Finik Ören Yeri’ni, Timur’un Pençelerini ve Asur yerleşim yerleri rotaya eklenmiştir. Bu rota dört farklı etaptan oluşmaktadır. Her bir etabın kendisine has doğası ve tarihi dokusu bulunmaktadır.

İlk etap Kiliseler Dağı Yürüyüş Rotası olarak adlandırılmıştır. Yukarı Dere (Dera Juri-Omra Leyta) ve Aşağı Dere (Dera Jeri-Omra Tahteyta) olarak bilinen köylerde 1990’lı yıllara kadar Asuri-Keldani halkların yaşadığı bilinmektedir. Mor Aho ve Mor Yuhanna Kiliseleri büyük oranda ayakta durmaktadır.

Uygun Zaman: 12 Ay

Yol Uzunluğu: 7,2 Km

Zorluk derecesi-Eğim: Orta- %45,7-%16,9

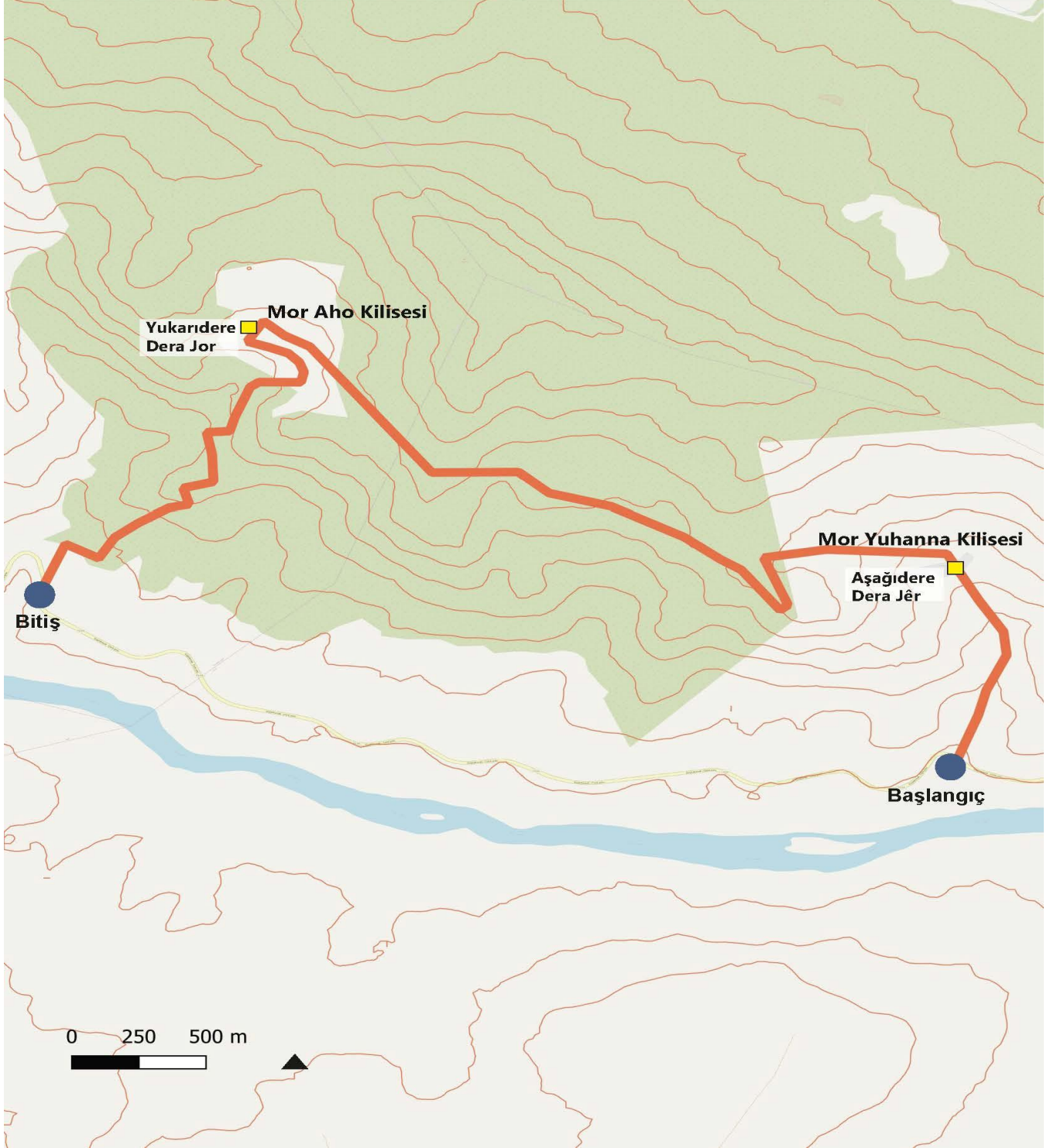
Destek Hizmetler: Yüksek yerlerde şebeke çekmektedir. Sağlık hizmeti yoktur. Köyde kimse yaşamamaktadır.

Resim 5. Yukarıdere Köyü (Dera Jor) ve Mor Aho Kilisesinden Görüntüler.

ONBİNLERİN DÖNÜŞÜ(ANABASİS) (4 Etap)

1.Etap: Kiliseler Dağı (Çiyaye Dera)

Harita 4. Kiliseler Dağı Yürüyüş Rotası.

2. Etap olarak Finik Kalesi ve Feqiye Teyran Yürüyüş Rotasıdır. Part dönemine ait olduğu söylenen bir yerleşim yeri olan Finik Örenyeri hem doğal bir ortamda çınar ağaçlarının altında nefes alabileceğiniz bir yer hem de tarihi bir nokta olan Finik Kalesi'nden Dicle Nehri'ne kuşbaşı bakabileceğiniz bir yerdir. Ayrıca kalenin arka tarafına kazınmış Part dönemine ait olduğu bilinen insan figüründeki kabartmayı, en tepedeki su sarnıçlarını, çok katlı mağaraları ve eski merdivenleri bu rotamızda görülebilir. Bunların yanında masal ve şiir yazarı olan Feqiye Teyran'ın medresesi de rotamızın son durak yeridir.

Uygun Zaman: 12 Ay

Yol Uzunluğu: 2.1 km

Zorluk derecesi-Eğim: Zor-%49,8-%15,4

Destek Hizmetler: Yüksek yerlerde şebeke çekmektedir. Sağlık hizmeti yoktur. Köyde kimse yaşamamaktadır.

Resim 6. Finik Kalesi, Feqiye Teyran Medresesi, İnsan Figürü Kaya Kabartması, Su Değirmeni.

ONBİNLERİN DÖNÜŞÜ (ANABASİS)

2.Etap Finik Ören Yeri-Feqiye Teyran Yüyürüş Rotası

Harita 5. Finik Ören Yeri -Feqiye Teyran Yürüyüş Rotası.

3. Etap Akdizgin-Kırkağaç Yürüyüş Rotası olarak belirlenmiştir. Akdizgin'in eski yerleşimi Zewe'dir. Akdizgin-Kırkağaç yolu üzerinde Akdizgin'in çıkışından itibaren Zewe'ye doğru araç yolu bulunmamaktadır. Dolayısı ile Akdizgin çıkışından 1-1,5 km yürüdükten sonra Asur döneminde yapıldığına inanılan Zewe Köyü, Zeytin ve Çınar ağaçlarının olduğu Kırkağaç Vadisi, Akdizgin ve Yarmaç Köyleri ve Olya Şexa mevkii rotaya dahil edilmiştir.

Uygun Zaman: 12 Ay

Yol Uzunluğu: 7.60

Zorluk derecesi-Eğim: Orta-%55,9-%13,9

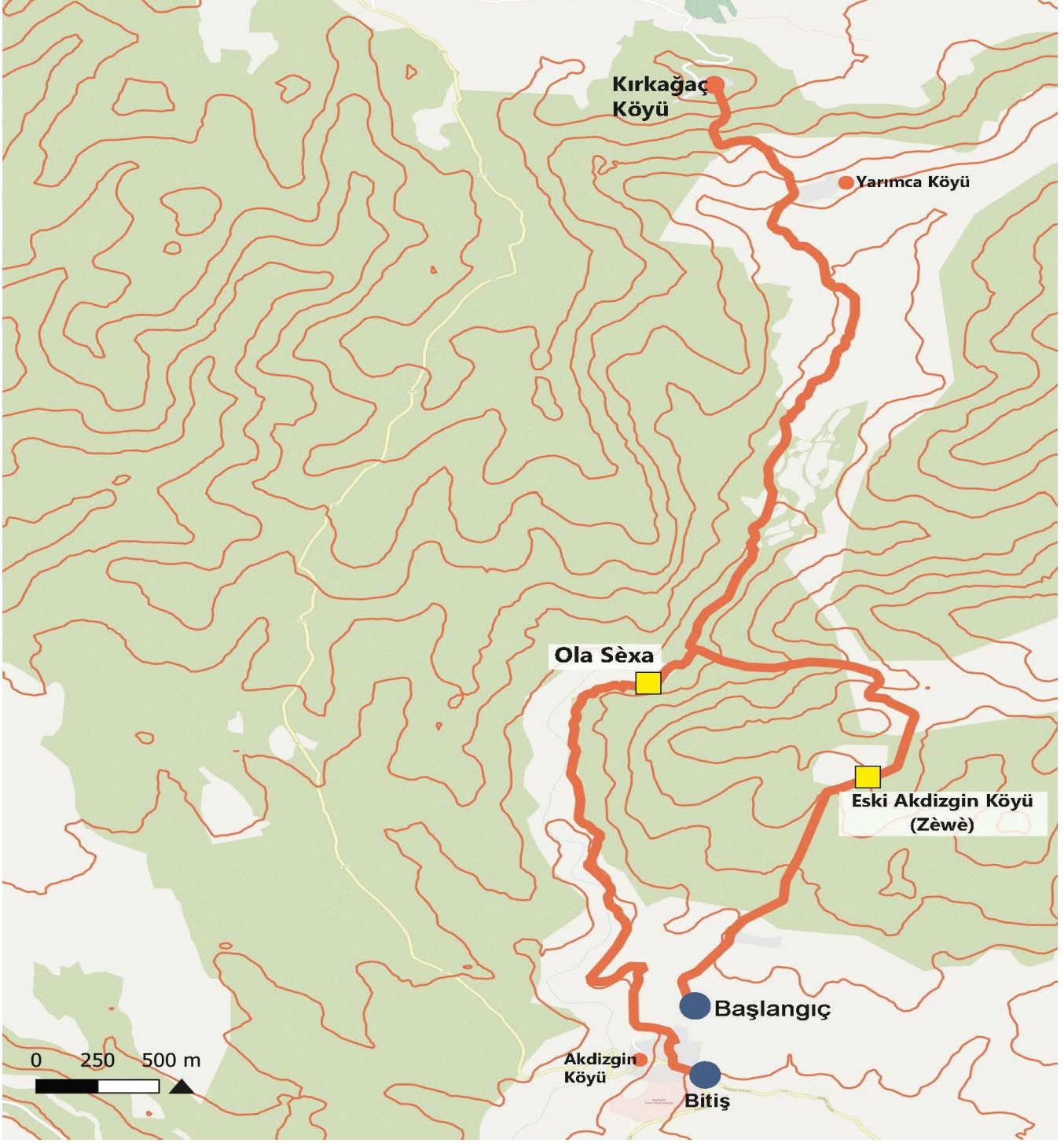
Destek Hizmetler: Sağlık hizmetleri olmayıp, telefon şebekeleri yüksek yerlerde çekmektedir. Olya Şexa ve Akdizgin arasında şebeke çekmemektedir. Eski Akdizgin'de yerleşim yoktur.

Resim 7. Kırkağaç Vadisi, Olya Şexa, Kırkağaç Köyü, Kırkağaç Nehri.

ONBİNLERİN DÖNÜŞÜ (ANABASİS)

3. Etap Akdizgin (Zêwê)-Kırkağaç (Binat) Yürüyüş Rotası

Harita 6. Akdizgin-Kırkağaç Yürüyüş Rotası.

4. Etap Tarihi Akabe Yolu-Seyyid Eliye Fındıqı Yürüyüş Rotası olarak adlandırılmıştır. Akabe yolu tarihi Asur dönemine giden ve elle yapılan, birçok ülkeye ticaret yapılan yollardan biridir. Bu yolun önemli kalıntıları Güçlükönak ilçesi Fındık beldesi ile Akdizgin Köyü arasındadır. Fındık ayrıca Seyid Eliye Fındıqı'nın köyüdür. Bu açıdan da anlamlıdır. Bu yol bir önceki etapta bahsedilen Akdizgin-Kırkağaç yolundan vadinin karşısındaki yoldan tepeye tırmanarak gidilebileceği gibi, Fındık Köyü'nden Akdizgin-Kırkağaç yoluna da gelinebilir.

Uygun Zaman: 12 Ay

Yol Uzunluğu: 8.16

Zorluk derecesi-Eğim: Orta-%15,1-%4,1

Destek Hizmetler: Yüksek yerlerde telefon şebekesi çekmektedir. Fındık bucağında sağlık ocağı bulunmaktadır.

Resim 8. Tarihi Akabe Yolu.

ONBİNLERİN DÖNÜŞÜ (ANABASİS)

4. Etap Tarihi Akabe Yolu-Seyid Eliye Fındıqi Yürüyüş Rotası

Harita 7. Akabe Yolu-Seyid Eliye Fındıqi Yürüyüş Yolu.

Cehennem Deresi (Newala Qoriye)-Dicle Nehri Doğa ve Yürüyüş Rotası: Rota İdil'in Yarbaşı Köyü'nden başlamaktadır. Yarbaşı Köyü eski Süryani köylerinden olup, köyde Süryanilere ait pasif olan iki kilise mevcuttur. Rota muheteşem güzellikleri Cehennem Deresi ve Dicle Nehri boyunca devam etmektedir. Rotada başından sonuna kadar; Yarbaşı Köyü, Cehennem Deresi, Dicle Nehri, Sulak Kalesi-Köyü, Elo Dino Kalesi, Hendekköy ve Ulaş Köyü yer almaktadır.

Uygun zaman: Nisan-Kasım Ayları Arası

Yol Uzunluğu: 38,4 Km,

Zorluk derecesi-Eğim: Zor-%56,9-%6,5

Destek Hizmetler: Telefon yer yer çekmektedir (Turkcell). Geçilen köylerde sağlık ocağı bulunmamaktadır.

Resim 9. Cehennem Deresi (Newala Qoriye)-Dicle Nehri Doğa ve Yürüyüş Rotası.

CEHENNEM DERESİ (NEVALA QORIYE)-DİCLE NEHRİ YÜRÜYÜŞ ROTASI

Harita 8. Cehennem Deresi (Newala Qoriye)-Dicle Nehri Doğa ve Yürüyüş Rotası.

Şerefiye-Bertül Şelalesi Yürüyüş Rotası: Bu yürüyüş rotası Akçay, Kayaboyun ve Altinkent köylerinin yamacında kalan Bertül Şelalesinde oluşturulmuştur. Tarihi çınar ağaçlarının gölgesinde, neredeyse güneşin nehre değmediği doğal güzelliklerinin olması rotayı değerli kılmaktadır.

Uygun Zaman: Nisan-Kasım ayları arası

Yol Uzunluğu: 6,34

Zorluk derecesi-Eğim: Orta-%42,4-%7,4

Destek Hizmetler: En yakın sağlık ocağı Akçay köyündedir. Telefon yüksek noktalarda çekmektedir.

Resim 10. Şerefiye-Bertül Şelalesi.

Harita 9. Şerefiye- Bertül Şelalesi Yürüyüş Rotası.

Görümlü Kelehya Yürüyüş Rotası: Bu rota hem doğayı hem de tarihi dokuyu bir araya getirmektedir. Kelehya önemli bir su kaynağıdır. Görümlü Beldesi'nde eski yapıları olan geçmişte gayri Müslimlerin yaşadığı bir yer. Burada eski ibadethane, Telliöglu kasrı, Süleyman Ağa Kasrı, Beyaz Taş köprü gibi mimari eserler bulunmaktadır.

Uygun Zaman: Nisan-Ekim ayları arası

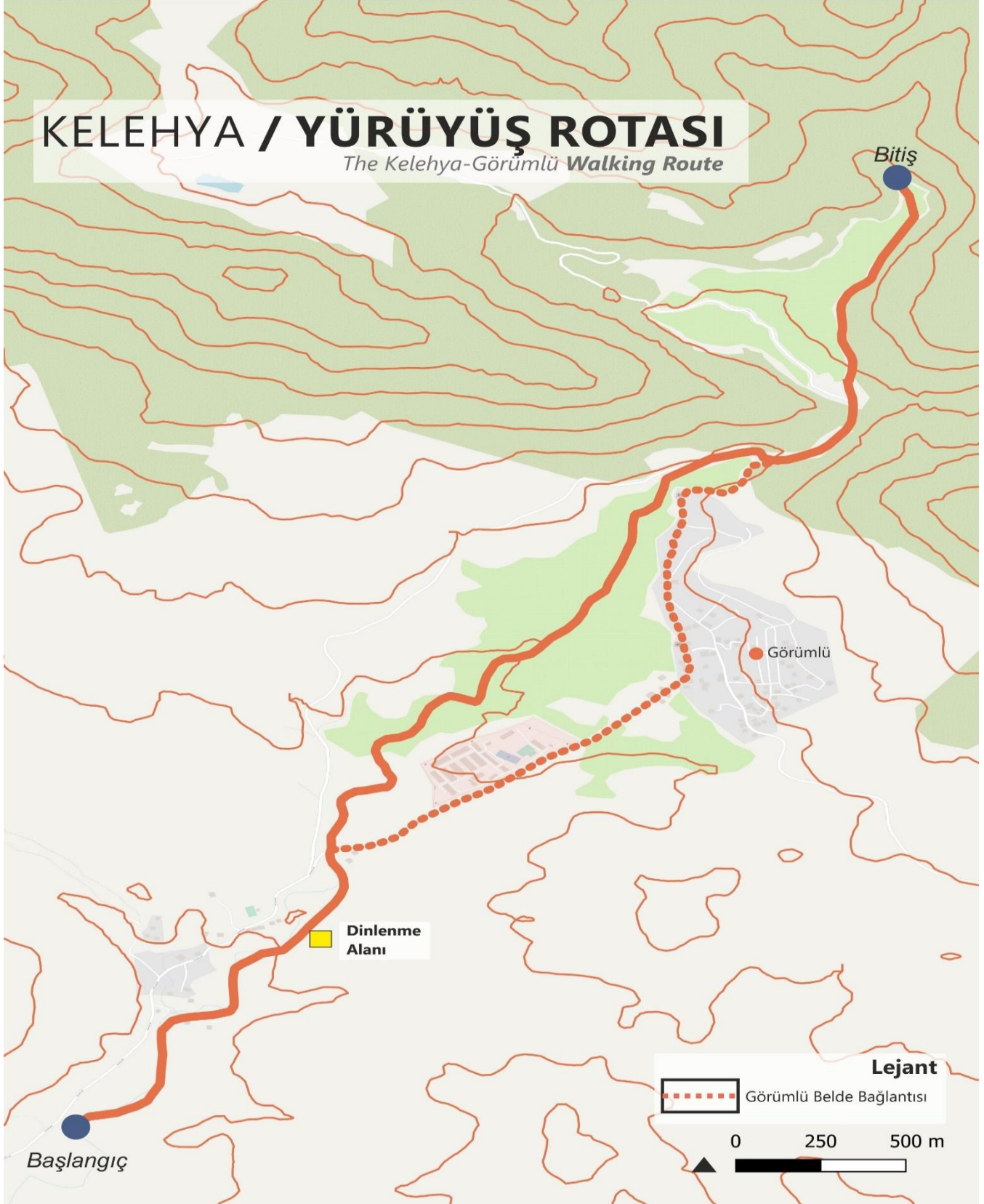
Yol Uzunluğu: 5,5 Km

Zorluk derecesi-Eğim: Kolay-% 14,3-%4,4

Destek Hizmetler: Görümlü beldesinde sağlık ocağı bulunmaktadır. Rota boyunca telefon çekmektedir.

Resim 11. Görümlü-Kelehya, Görümlü Taş Köprü, Telliöglu Kasrı.

Harita 10. Görümlü-Kelahye Yürüyüş Rotası.

Belirlenen rotalarda eksiklikler tespit edilerek, Butik otel, kamp alanı ve yöresel ürün satış yeri yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bunlar belirlenirken, konaklama ihtiyacı, dinlenme ve rekreasyon alanlarındaki eksiklik ve kırsal kalkınmada halkın yeterinde yer almaması gibi unsurlar etkili olmuştur.

1.8. Teknoloji ve Tasarım

“Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesi ile Şırnak il sınırları içerisinde altı noktada yerinde incelemeler yapılmıştır. Şırnak ilinin İdil, Cizre, Silopi, Güçlükonak, Uludere ve Beytüşşebap hattında yapılması planlanan tematik rotaların oluşturulması öncesinde, uygulama aşamasında ve sonrasında izlenecek belli başlı aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamalar araştırma, rota yapımı, hayata geçirme ile süreklilik ve denetimdir.

Projede rotaların belirlenmesi için Relive rota oluşturma programı ve GPS cihazlarından yararlanılmıştır. Elde edilen koordinatlar Coğrafi Bilgi Sistemi teknolojilerinden Quantum GIS programı, Google Earth ve Openstreet Map verileri derlenerek rotalar tasarlanmıştır. Tasarlanan rotalar ve bu rotalara ilişkin detaylı bilgilerin yer aldığı web Sitesi (<https://www.rotamsirnak.com/>) kurulmuştur. Ayrıca ortaya çıkan rotaların bilinirliğinin ve görünürlüğünün artırılması için sosyal medya hesapları kurulmuştur (@rotamsirnak).

Öncelikle konuya ilişkin veriler literatür araştırmaları ve haritalar üzerinden elde edilmiştir. Literatürde yer almayan yerler için özellikle yerelden kişilerle görüşülerek neler olabileceği belirlenmeye çalışılmıştır. Rota yapım aşamasındaki ilk çalışmalar İdil Cizre, Silopi ve Güçlükonak ilçelerinden başlanmış daha sonra Merkez ilçe Uludere ve Beytüşşebap hattına geçilmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) veri tabanı ve relive programı kullanılarak başlangıç ve bitiş noktalarına ulaşım ve bağlantı noktaları belirlenmiştir. Mümkün olan konaklama, yeme-içme, yerel ulaşım ve bölgedeki temayı içeren tarihi alanlar belirlenmiştir. Bölgede rotalanan alanlarda bilgilendirme ve yol levhalarının olmadığı alanlar tespit edilmiş ve konulması düşünülen noktalar belirlenmiştir. Proje kapsamında kurulan web sitesi sayesinde rotaların haritalandırılması ve rota hakkındaki genel bilgiler bu sitede gösterilmiştir. Tanıtım kitapçığı ve rotaların gösterildiği broşür, rotanın ziyaretçiler tarafından kullanılması sırasında yol gösterecek rehber kitap oluşturulmuştur.

Medya Kullanımı (Sosyal medya sayfaları, web sayfası): Proje sürecinde yapılan etkinlikler sosyal medya üzerinden (@rotamsirnak, <http://www.rotamsirnak.com>) yapılan etkinlikler paylaşılmış ve bu

sayede yaptığımız rotalar tur operatörleri tarafından ilgi görmüştür. Nitekim proje, bitmeden çeşitli turist gruplarını ilimize çekmeyi başarmıştır. *Süreklilik ve Denetim*: başlangıçtan itibaren projede aktif olarak yer alan yerel kurum ve kuruluşların ortaya çıkarılan rotayı geliştirerek koruması, tanıtması ve kullanmasına yönelik farkındalık oluşturulmuştur.

Beytüşşebap Butik Oteli: “Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesi ile Beytüşşebap Ali Çavuş Mahallesi (Ormanlık alan) gelir sağlayıcı faaliyetlerin ve ihtiyaç duyulan konaklama tesisi eksiklerinin giderilmesi için butik otel yapımı planlanmıştır. Bu doğrultuda Beytüşşebap Butik Oteli, Beytüşşebap ilçesi Ali Çavuş Mahallesi Ada: 183 Parsel: 42 (Alternatif: Ada: 101 Parsel: 1, Ada: 101 Parsel: 304) numarada kurulacaktır. Bahse konu arsanın tapu alanı 58.560,56 m² olup, orman arazisidir. Bu arazide 500 m² zemin üzerine kurulacak butik otel inşaatı geleneksel mimariye uygun ve iki katlı olup 1000 m² kullanım alanına sahip olacaktır. Beytüşşebap Butik Otelin zemin katı resepsiyon, lobi, mutfak, 150 kişi kapasiteli restoran ve yöresel ürün satış ofisinden oluşurken, üst kat 60 yatağa sahip 30 odadan ve bodrum kat depolama alanı-ardıye olacak şekilde planlanmıştır. Odaların her biri en az iki (2) kişilik yatak kapasiteli olacak ve istendiğinde bir (1) kişilik ve/veya üç (3) kişilik yatak opsiyonlarına sahip olacaktır. Mimari tasarımı Cemil Yavasi’ya ait olan Rize/Derepazarı’nda yapılmak üzere çizilen butik otel proje (TR3D Mimari Projeler, Butik Otel) perspektifi özellikleri bakımından tabiata ve doğaya uygun olmasının yanı sıra modern mimariye sahip olması bakımından Beytüşşebap Butik Otel içinde uygun bulunmuş ve Resim 12’de verilmiştir.

Resim 12. Beytüşşebap Butik Otel Proje Perspektifi (TR3D Mimari Projeler).

Doğa Park ve Kamp Alanı: “Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesi kapsamında iki farklı ilçede kamping alanı konuşlandırılacaktır. Bunlardan ilki, Şırnak ili İdil ilçesi Sulak köyünde 371 parsel numaralı ve Mera arazisi olan arazinin toplam alanı 131.200,00 m²’dir. **İdil Sulak Köyü Kamping** proje arazisindeki doğal tabiat dokusunun bozulmamasına özen gösterilecek ve projenin toplam kamping alanı 7.500,00 m² olup inşaat alanı (tesisleşecek alan) yaklaşık 1.000 m²’dir. Tesis harici alanlar doğal biçimde bırakılacak ve proje alanı içerisinde idari bina, bekçi kulübesi, kadın-erkek duş ve WC’ler, umumi kullanıma açık mutfak, çocuk parkı, otopark, aydınlatma üniteleri ve bitkisel unsurlar yer almaktadır. Bunun yanında çevre düzenlemesi ve peyzaj alanı için hafriyat geçirimsiz toprak vb. bitki gelişimini olumlu etkileyecek ve Şırnak iklimine uygun maksimum 20 cm yüksekliği sahip 500 m³ toprak dökülecektir. Çim ve yeşil alanların oluşturulmasında

2 cm kalınlığında 1.000 m² alana 50,0 m³ gübre verilecek, 150,0 kg çim tohumu 120 gr/m² gelecek şekilde ekilecektir. Aynı zamanda proje sahasına mevcutta yer alan ağaçlar muhafaza edilip, Şırnak bitki örtüsüne uygun ağaçlandırma işlemi yapılacaktır. Bu ağaçlar: 40 ılgın, 30 ateş dikeni, 20 dişbudak, 40 çınar yapraklı akçaağaç, 10 leylak, 20 çınar, 20 boz ardıç, 10 kuş iğdesi, 50 salkım söğüt, 150 alev çalısı, 50 karaçam, 30 kekik ve 30 yemişen cinsi bitkilerden dikilerek alanın bitki miktarı artırılacaktır. İdil Sulak Köyü Camping alanı projesine ait temsili görsel Resim 13’te verilmiştir.

Resim 13. Örnek Modern Kamp alanı, Türkiye Kamp ve Karavan Derneği (2021).

Resim 13’te ait planlama Türkiye Kamp ve Karavan Derneği’nin örnek kamp alanına ait genel görünüş görseli, tasarımcı Mete Dercan tarafından çizilmiş ve bu fizibilite çalışması için kullanılmıştır. Aynı şekilde Şırnak ili Uludere ilçesi Şenoba beldesinde 222 ada 1 parsel numaralı ve Orman arazisi olan arazinin toplam alanı 57.476.681,01 m²’dir. Bu arsada da “**Uludere Şenoba Camping Alanı**” projesi yapılacak ve “**İdil Sulak Köyü Camping**” alanında uygulanacak tüm aşamalar bu arazi içinde uygulanacaktır.

Yöresel Ürün Pazaryeri: “Şırnak’ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesi kapsamında iki farklı ilçede organik ve yerli ürünlerin satılabileceği Yöresel Ürün Pazaryeri satış alanı yapılacaktır. Bunlardan ilki, “**Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri**” projesi ve Şırnak ili

Silopi ilçesi Birlik köyünde 137 parsel numaralı ve hazine arazisi olan yerin toplam alanı 545.000,00 m²'dir. Ulaşım yolu üzerinde proje kapsamında kurulması planlanan Çelik Konstrüksiyon Pazar Yeri 500 m² olacak şekilde tasarlandı. Geometrik yapısı: tonozlar ve kubbeden oluşmakta, çatı kaplamasında şeffaf ve trapez çatı örtüsü kombinasyon kullanılacak, havalandırma elemanları eklenecek ve kolonlar çelik olup, en az 30 metre açıklıklar olacaktır. Pazar yerine ait temsili görsel Resim 14'te (Bolu Belediyesi Pazar Yeri) verilmiştir. Ayrıca, aynı özelliklere sahip ikinci Yöresel Ürün Pazaryeri Şırnak ili İdil ilçesi Ögündük Köyü Kurik Mevkii'nde 128 parsel, 1 Pafta: N47-a20-c numaralı hazine arazisine kurulacak ve Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri'ndeki uygulamaların aynısı yapılacaktır.

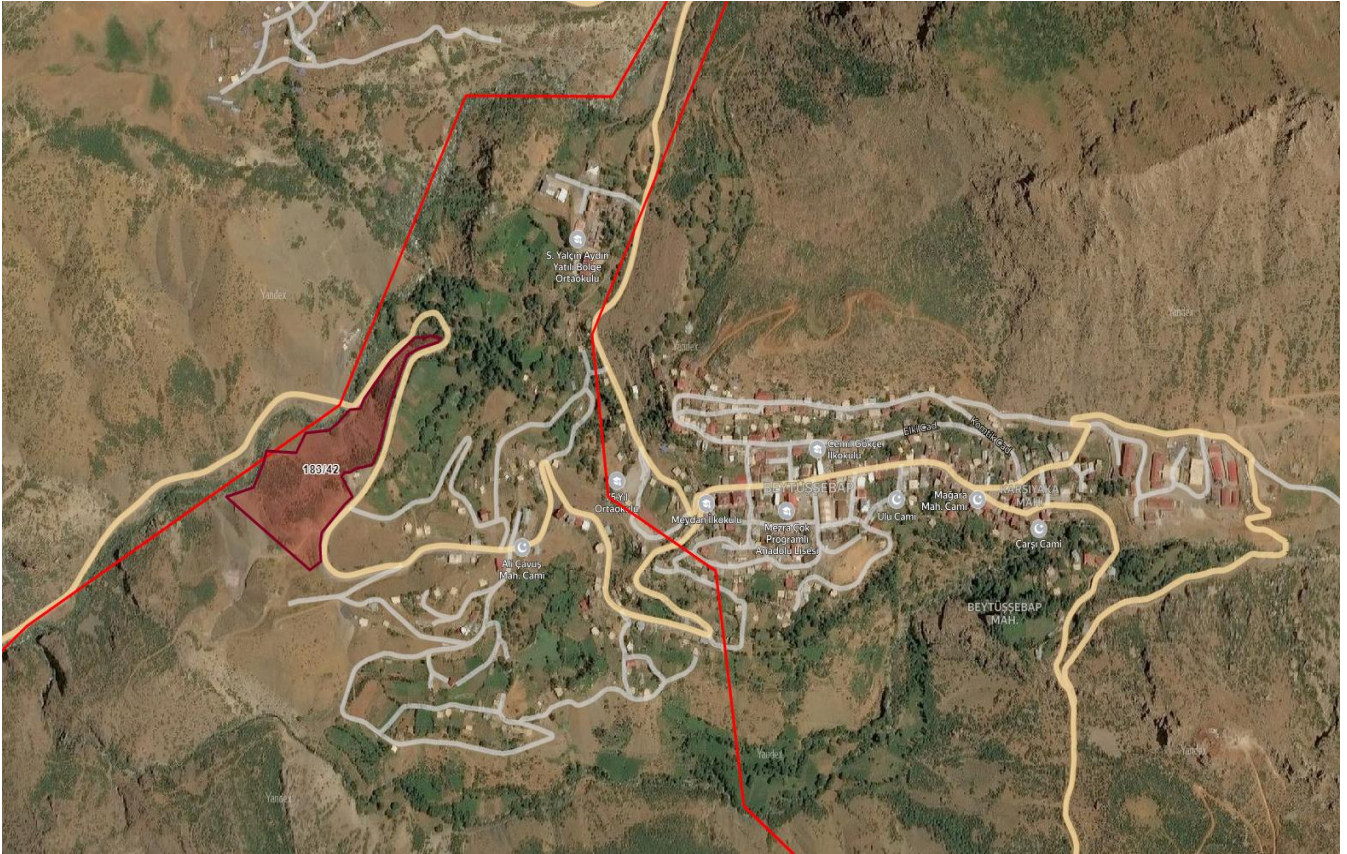

Resim 14. Silopi Birlik Köyü ve İdil Ögündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri.

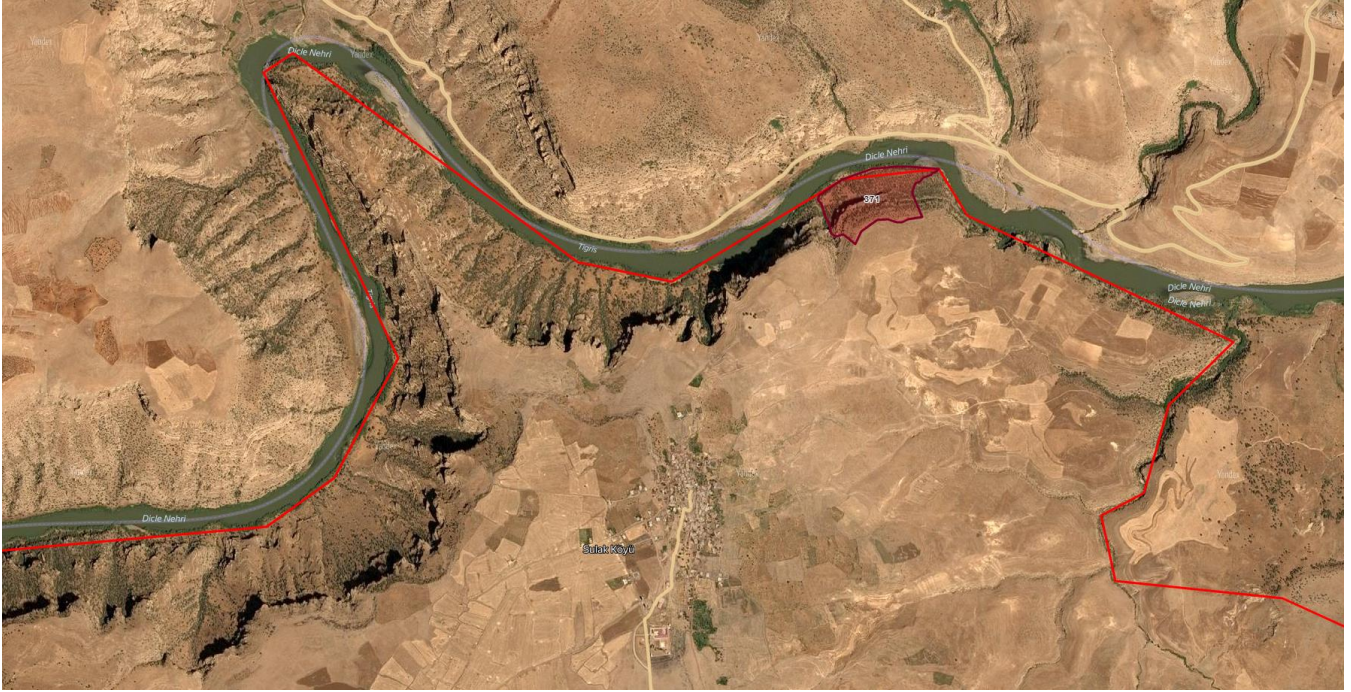

2. YER SEÇİMİ VE ARAZİ MALİYETİ

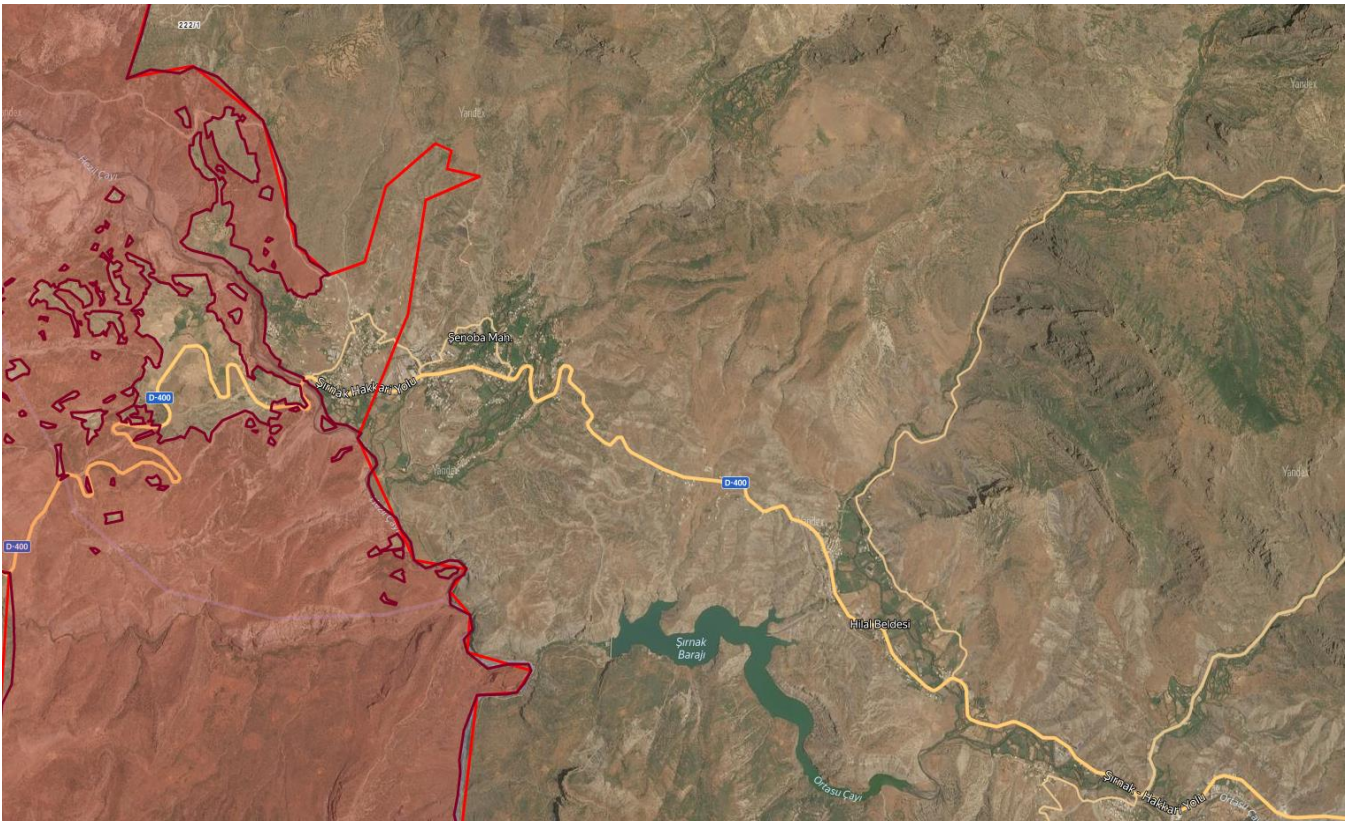
Fizibilite projesi kapsamında yapılacak butik otel, doğa park ve kamping tesisleriyle birlikte Yöresel Ürün Pazaryeri'ne ait lokasyonlar Tablo 7'de verilmiş olup tüm bu temel faaliyetler hazine arazisi üzerinde tesislenecektir. Bu sebepten Beytüşşebap Butik Otel, İdil Doğa Park ve Kamping, Şenoba Doğa Park ve Kamping, Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri ve İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri için arazi maliyeti söz konusu değildir. Beytüşşebap Butik Otel'i Şırnak ili Beytüşşebap ilçesi Ali Çavuş Mahallesi Ada No: 183 Parsel No: 42'de orman arazisi üzerine yapılacaktır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Parsel Sorgulama Uygulaması kullanılarak araziye ait alan kırmızı renk ile işaretlenip Harita 11'de verilmiştir. İdil Doğa Park ve Kamping tesisi Şırnak ili İdil ilçesi Sulak Köyü Parsel No:371 mera arazisinde Dicle Nehri kıyısına yapılacaktır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Parsel Sorgulama Uygulaması kullanılarak araziye ait alan kırmızı renk ile işaretlenip Harita 12'da verilmiştir. Şenoba Doğa Park ve Kamping tesisi Şırnak ili Uludere ilçesi Şenoba Beldesi Ada No: 222 Parsel No:1 orman arazisinde Hezil Çayı kıyısına yapılacaktır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Parsel Sorgulama Uygulaması kullanılarak araziye ait alan kırmızı renk ile işaretlenip Harita 13'te verilmiştir.

Harita 11. Beytüşşebap Butik Oteli İçin Arazi Görşeli.

Harita 12. İdil Doğa Park ve Kamping Tesisi İçin Arazi Görşeli.

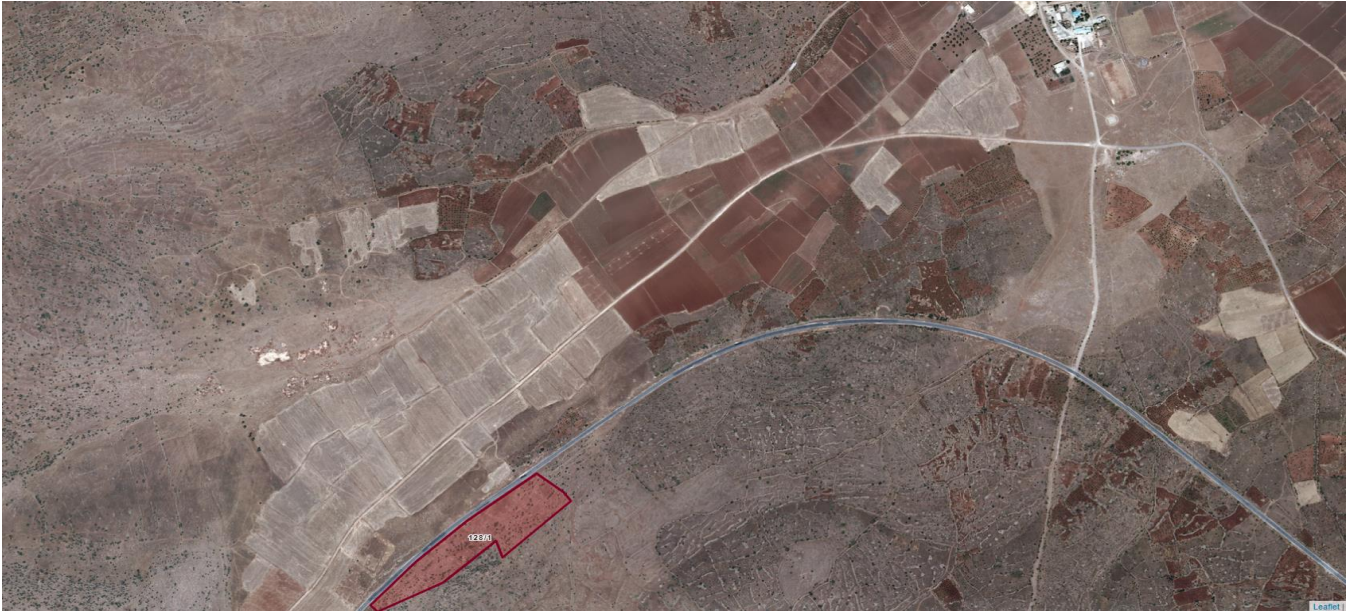
Harita 13. Şenoba Doğa Park ve Kamping Tesisi İçin Arazi Görşeli.

Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri Şırnak ili Silopi ilçesi Birlik Köyü Parsel No: 137 hazine arazisi üzerine yapılacaktır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Parsel Sorgulama Uygulaması kullanılarak araziye ait alan kırmızı renk ile işaretlenip Harita 14’te verilmiştir.

İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri Şırnak ili İdil ilçesi Öğündük Köyü Kurik Mevkii Parsel No: 128 Ada No: 1 hazine arazisi üzerine yapılacaktır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Parsel Sorgulama Uygulaması kullanılarak araziye ait alan kırmızı renk ile işaretlenip Harita 15’te verilmiştir.

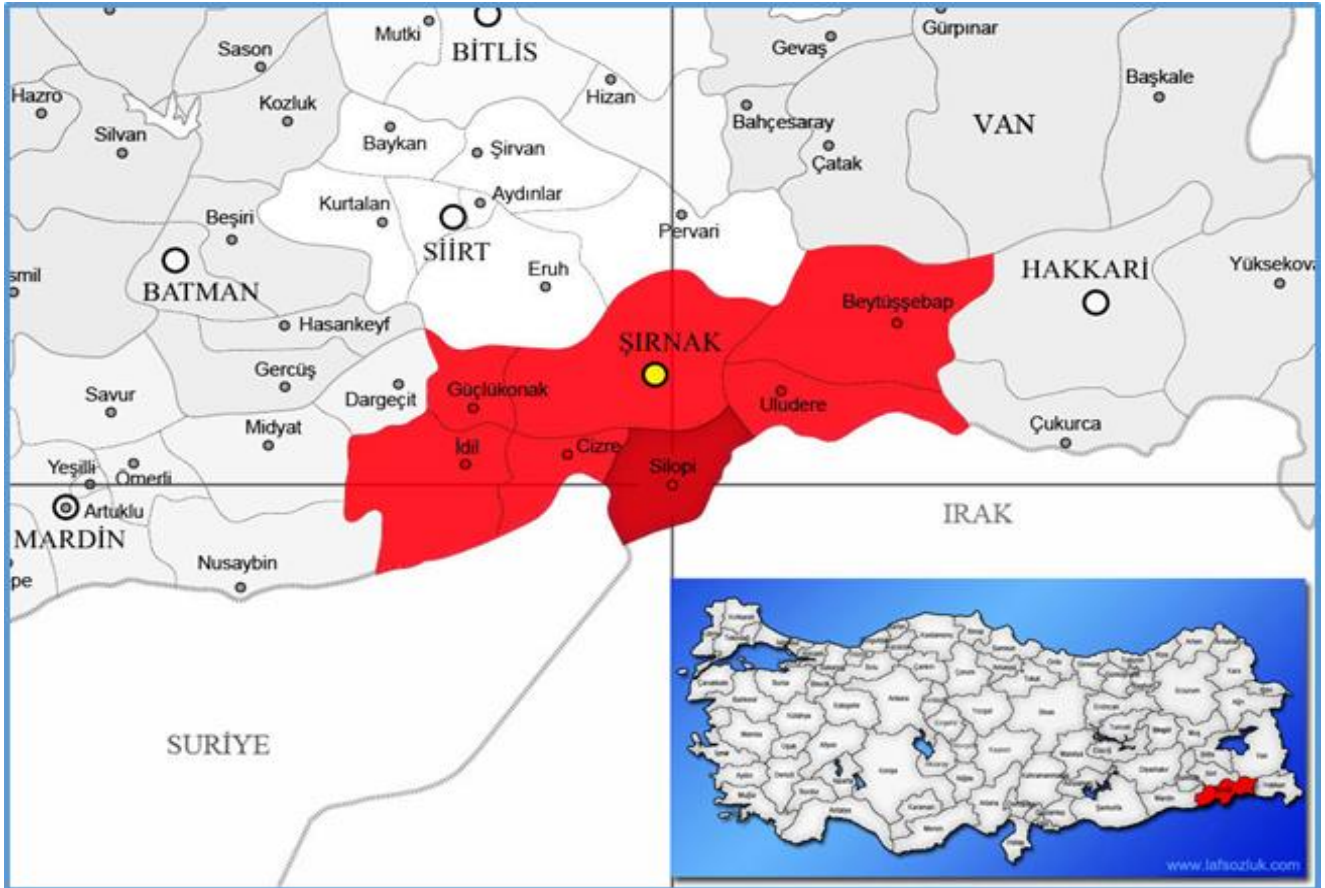
Harita 14. Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri İçin Arazi Görself.

Harita 15. İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri İçin Arazi Görself.

2.1 Fiziksel ve Coğrafi Özellikler

Şırnak ilinin batısında Mardin, kuzeyinde Siirt, kuzeydoğusunda Hakkâri illeri ile güneyinde Irak ve Suriye devletlerine komşu olup birçok jeopolitik avantajlara sahiptir (Harita 16). Şırnak ilinin batı kesimleri Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Dicle kısmında yer almaktadır ve Dicle Nehri, Çizre İlçesi'nin tam ortasından geçmekte olup ilin diğer yarısı, Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içindedir. Şırnak; Guti, Babil, Med, Asur, Pers, Sasani, Emevi, Abbasi, Selçuklular ve Osmanlılar dönemlerinde Cizre'ye bağlı bir yerleşim yeri iken 23 Temmuz 1914 yılında Siirt iline bağlanıp ilçe statüsü 1990 yılına kadar sürdürmüştür. 18.05.1990 tarihinden itibaren ise il statüsüyle Şırnak'a bağlı yedi ilçe (Merkez ilçe dahil), 5 bucak ve 243 köyü bulunmaktadır. Bu ilçeler; Beytüşşebap, Cizre, Güçlükönak, İdil, Silopi ve Uludere'dir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2020 yılı itibariyle Şırnak'ın nüfusu 537.762'dir.

Harita 16. Şırnak İl ve İlçelerinin Türkiye Haritasındaki Yeri ve Konumu.

İlin büyük bir kısmı akarsularca yarılarak plato alanlarına sahipken sadece batı ve güney kısımlarında düzlükler (ovalar) mevcuttur. Dağlık kesimlerde zaman zaman 3.000 metreyi aşan dorukların yanı sıra çok yüksek olmayan ama Şırnak'ta önemli bir yere sahip Cudi Dağı vardır. İlin en yüksek noktası Altın Dağının (3.358 m) zirveleridir ve yaz mevsiminde gür çayırlara sahip Faraşın Yaylası gibi yüksek düzlüklerde hayvancılık yapılmaktadır. Bununla birlikte ilin güney ilçelerindeki (Silopi, Cizre ve İdil) alçak düzlüklerde ise tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

Dicle ırmağının bir kolu olan Kızılsu, Kasrik Boğazı'ndan geçip Dicle nehrine dökülmektedir. Yarı karasal iklim göstermesine rağmen yükselti nedeniyle yıllık 60 cm'nin üzerinde yağış alan il, özellikle 1.500-2.000 m rakımlarında seyrek meşe ve ardıç ağaçlarıyla dikkat çekmektedir. İlde ormanlık alanlar varlığı az olmakla birlikte daha çok kuzey yamacında ormanlık bölgeler vardır. Yeryüzü şekilleri incelendiğinde dağlık kısımların yoğunlukta olduğu ilde, Faraşın ve Nordüz platosunun bir kısmı ve Cizre-Silopi ve İdil ilçelerindeki düzlüklerle plato alanları mevcuttur. Kış mevsimi uzun ve sert geçmesi nedeniyle Faraşın platosunda yerleşim yoktur (Şırnak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

İklim: Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölge sınırları içinde sınırları bulunan ilde iki farklı hava kütlesi etkindir ve bunlardan ilki, kışın etkisi altına alan karasal soğuk hava kütesiyken diğeri yazları etkili olan tropikal sıcak hava kütesidir. Doğu Anadolu Bölgesi sınırları dahilinde kalan yerlerde kışlar daha sert ve daha soğuk geçmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi sınırları dahilinde kalan yerlerde ise kışları daha ılık geçerken yazları oldukça sıcak hava etkisi görülmektedir (Şırnak İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu, 2018). Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 1991 ve 2020 yıllarını kapsayan Şırnak iline ait mevsim normalleri (iklim) verileri Tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8'de geçtiğimiz otuz (30) yıla ait ortalama sıcaklık (°C), ortalama en yüksek sıcaklık (°C), ortalama en düşük sıcaklık (°C), ortalama güneşlenme süresi (saat), ortalama yağışlı gün sayısı ve aylık toplam yağış miktarı ortalaması (mm) verilmiştir (Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2021).

Tablo 8. Şırnak İline ait 1991 ve 2020 Yıllarını Kapsayan Mevsim Normalleri.

Şırnak	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YILLIK
Ortalama Sıcaklık (°C)	2.3	3.5	7.4	12.3	18.1	24.5	28.9	28.7	24.4	17.3	9.7	4.6	15.1
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	5.9	7.2	11.3	16.4	22.5	29.2	33.7	33.5	29.2	21.6	13.5	8.0	19.3
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-0.9	0.1	3.6	8.1	13.4	19.4	23.6	23.6	19.5	12.9	5.9	1.3	10.9
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	3.1	4.3	5.5	7.3	8.5	10.6	11.2	11.3	10.2	7.2	5.1	3.2	7.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	9.4	9.6	10.7	10.8	7.4	2.2	0.8	0.6	0.9	5.9	8.1	9.3	75.7
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	92.6	102.2	117.8	110.4	55.6	6.0	3.7	0.5	10.0	47.7	79.6	93.3	719.4

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2021).

Toprak ve Arazi Yapısı: Şırnak'ın coğrafi oluşumu bakımında 2 agro-ekolojik alt bölge bulunmakta ve bunlardan ilki rakımı 300-400 metre arasında değişen geniş ovaların yer aldığı Cizre, Silopi ve İdil İlçeleridir. Diğer agro-ekolojik alt bölge ise rakımı 1000 metre ve üzerindeki engebeli, sarp yamaçlar ve yüksek dağların yer aldığı, tarım alanının az olduğu, buna karşılık orman ve meraların oldukça fazla olduğu Merkez, Beytüşşebap, Güçlükönak ve Uludere ilçeleridir. Şırnak orman alanı bakımından zengin, nitelik olarak ise fakir bir ilimiz olup toplam orman alanı 240.590,5 hektar ile toplam yüz ölçümünün %36'sına karşılık gelmektedir. 2018 yılı verilerine göre Şırnak ili toplam alanının %74,4'ü orman ve yarı doğal alanlar, %24'ü tarımsal alanlar kalan kısmı diğer alanlardan oluşmuştur (Şırnak Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018 ve DİKA-Koyun Keçi Süt Ürünleri Toplama İşleme Merkezi ve Tiftik Keçisi Yünü Üretim Merkezi Fizibilite Projesi, 2020).

Bitki Örtüsü: Bölge iklimi yarı karasal olduğu için doğal bitki örtüsü, yağışların az olması nedeniyle, bozkırdır. Step iklim özelliklerini de barındıran Şırnak'ta, ilkbahar aylarında oldukça yağışlı geçmektedir. Yüksek kesimlerde özellikle Beytüşşebap ve Uludere ilçelerinde bulunan dağların yüksek alanlarında Alpin çayırları mevcuttur, bu sebepten Faraşın Yaylası bölge için önemli bir yerdir. Dağ yamaçlarında birçok meşe ağaçlarını görmek mümkündür. Meşeliklerin dışında yüksek kesimlerde ardıç ağaç toplulukları da mevcuttur. İli çevreleyen dağların yamaçlarında bittim denilen yabancı fıstıklara da rastlamak mümkündür. Ayrıca, güney kesimlerde Akdeniz ikliminin görüldüğü alanların akarsu kenarlarında zakkum ve zeytin yetişmektedir. İlin orman kuşağına giren dağlık kesimleri yaban hayvanları için elverişli alanlar oluşturmaktadır (Şırnak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018 ve DİKA-Koyun Keçi Süt Ürünleri Toplama İşleme Merkezi ve Tiftik Keçisi Yünü Üretim Merkezi Fizibilite Projesi, 2020). Şırnak'ta doğal tür olarak Meşe Ağacı dışında münferit olarak alıç, badem, yaban armudu vb. türler bulunmaktadır. Uludere, Güçlükönak ve Merkez ilçemiz civarında yer yer menengiç ağaçları meşe ağaçları ile meşcere oluşturmaktadır. Güçlükönak İlçesi Fındık Beldesi sınırları içerisinde 55.6 hektar Kızılçam ormanı bulunmaktadır. Son yıllara baktığımızda ormanlarımızda nitelik ve nicelik bakımından bir değişim meydana gelmemiştir. İlde toplam arazinin %30'u olan 207.120 hektarlık alan çayır ve meradır. Çayır ve meralar hayvancılıkta kullanılmaktadır (Şırnak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018 ve DİKA-Koyun Keçi Süt Ürünleri Toplama İşleme Merkezi ve Tiftik Keçisi Yünü Üretim Merkezi Fizibilite Projesi, 2020).

Su Kaynakları: Şırnak'ın hemen hemen tüm suları Dicle ırmağında toplanır ve bu ırmak, Cizre ilçesinin tam ortasından geçer ve bir noktada Türkiye Suriye sınırını belirler. Dicle nehrinin önemli bir kolu olan

Habur Çayı da Irak-Şırnak sınırını çizer. Dicle ırmağını besleyen diğer bir akarsuda Kızılsu çayıken Habur çayının kolu olan Hezil çayı ise Irak ve Suriye sınırını çizmektedir. Bölge topraklarında daha fazla tarım yapmak amacıyla ve bu suların daha fazla yararlanmak istenildiğinden dolayı bir çok noktaya baraj yapılmasına karar verilmiştir (Şırnak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018 ve DİKA-Koyun Keçi Süt Ürünleri Toplama İşleme Merkezi ve Tiftik Keçisi Yünü Üretim Merkezi Fizibilite Projesi, 2020).

Tarihi ve Kültürel Çekicilikler: Şırnak ilinin sahip olduğu tarihi ve kültürel değerlere bakıldığında birçok toplumun ve devletin izlerini görmek mümkündür. Tarihi M.Ö 7000'lere kadar dayanan Şırnak'ta Asurlar, Gutiler, Bizans ve Osmanlı hüküm sürmüştür. Farklı din ve inanışlara ev sahipliği yapan Şırnak ilinde Süryaniler, Ezidiler, Keldaniler, Ermeniler ve Müslümanlara ait tarihi dini mekanların yer aldığı görülmektedir. Bunlar Şırnak'ın sahip olduğu çok kültürlülüğün, farklı inanışların ve toplumların bir arada yaşandığını bize gösteren önemli zenginliklerdir.

Doğal Çekicilikleri: Şırnak ili sınırları içerisinde yer alan Dicle Nehri, Zap Deresi, Habur Çayı, Evil Deresi, Bertül Şelalesi, Çalyan Gölü, Cudi Dağı, Gabar Dağı, Faraşın Yaylası gibi doğal güzellikler Şırnak'ı önemli bir çekim merkezi haline getirecektir. Şırnak'ın diğer çekicilikleri ile ilgili diğer detaylı bilgilere Rotalara 1.7.4 başlığından ve www.rotamsirnak.com adresinden ulaşabilirsiniz...

2.2 Ekonomik ve Fiziksel Altyapı

Projenin uygulanacağı Şırnak ili Türkiye'nin az gelişmiş illerinden biridir. Şırnak ilinde sanayi üretimi yok denecek kadar az ve hizmet sektörü gelişmemiştir (Hüseyini, 2018). Bu durum bölgede yaşayan bireylerin gelir seviyesinin de düşük gerçekleşmesine neden olmaktadır. Tablo 9'da Şırnak ilinin ve Türkiye genelinin yıllara göre kişi başına düşen GSYH değerleri verilmiştir.

Tablo 9'da Şırnak ilinin kişi başına düşen GSYH değerinin son yıllarda Türkiye ortalamasına biraz yakınsamış olmasına rağmen hala %50'si civarında olduğu görülmektedir. Bu durum Şırnak ilinde üretimin oldukça düşük olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 9. Türkiye ve Şırnak'ın Yıllara Göre Kişi Başına Düşen GSYH Değeri (USD).

Yıllar	Türkiye	Şırnak	Oran
2004	6.021	2.716	45%
2005	7.376	3.221	44%
2006	7.971	3.496	44%
2007	9.735	4.311	44%
2008	11.018	4.785	43%
2009	9.044	4.119	46%
2010	10.629	4.758	45%
2011	11.289	4.956	44%
2012	11.675	5.347	46%
2013	12.582	6.105	49%
2014	12.178	6.011	49%
2015	11.085	5.267	48%
2016	10.964	4.983	45%
2017	10.696	5.478	51%
2018	9.792	4.939	50%
2019	9.213	4.804	52%

Kaynak: TÜİK, 2021.

Şırnak ilinde üretim düşük olmasına bağlı olarak bölgede işsizlik oranı oldukça yüksektir. Türkiye’de iller bazında işsizlik rakamları yayınlanmadığından dolayı Şırnak ilinin işsizlik rakamını temsil etmesi için TRC3 bölgesinin işsizlik rakamları Tablo 9’da verilmiştir. Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak’ı kapsayan TRC3 bölgesi İktisadi Bölge Birimleri Sınıflamasına (İBBS) göre Türkiye’nin 26 ekonomik bölgesinden biridir ve Şırnak ilini de kapsadığından dolayı bu bölgenin işsizlik rakamları kullanılmıştır.

Tablo 10. Türkiye ve TRC3 Bölgesinde Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (2020).

Türkiye		TRC3
Erkek	12,3	32,7
Kadın	15	36
Toplam	13,2	33,5

Kaynak: TÜİK, 2021.

Tablo 10’da Türkiye geneli işsizlik oranı 13,2 iken bu oran Şırnak ilinin de aralarında bulunduğu TRC3 bölgesi illerinde %33,5’tir. Türkiye’de işgücüne dahil olan her 10 kişiden bir kişi iş bulamazken Şırnak’ta işgücüne dahil olan her üç kişiden bir kişi iş bulamamaktadır. Bu durum işsizliğin Şırnak için ciddi bir sorun oluşturduğunu işaret etmektedir.

İşsizlik oranının yüksek olmasından dolayı bölgede ücretler oldukça düşük ve kayıt dışı istihdam yüksek seviyelerdedir. Altıncı teşvik bölgesinde olmasından dolayı yatırım maliyetleri açısından avantajlı olan Şırnak ili aynı zamanda Irak ve Suriye’ye komşu ve İran’a da yakın bir konumdadır. Bu ülkelere yakın olması Şırnak iline pazarlara ulaşım noktasında avantaj sağlamaktadır.

Şırnak ilinde işsizlik yüksek düzeyde olmasına rağmen bölgenin sahip olduğu potansiyellerin harekete geçirilmesi durumunda bölgede işsizlik rakamlarının düşürülebileceği söylenebilir. Bu potansiyeller bölgenin sahip olduğu verimli tarım arazileri, bölgede bulunan kömür zenginlikleri, yeni kurulan barajlar olarak sıralanabilir.

Habur Sınır kapısının bölgede olmasından dolayı bölge büyük bir lojistik ve üretim potansiyeline sahiptir. Habur Sınır Kapısı, Türkiye'nin Irak'a açılan tek sınır kapısıdır. Türkiye'den Irak'a yılda ortalama 10 milyar dolar ihracat yapıldığı düşünülür ise bu ihracatın bir kısmının Şırnak'ta üretilmesi Şırnak'ta işsizlik rakamlarının düşmesine olanak sağlayacaktır.

Şırnak ilinin sahip olduğu diğer potansiyellerden biri de verimli tarım arazileridir. Ancak bölgedeki tarım arazilerinin büyük bir kısmının katma değeri düşük olan tahıl ürünlerinin üretiminde kullanılması bu arazilerin verimliliğini düşürmektedir. Bölgedeki tarım arazilerinin katma değeri yüksek olan yaş sebze meyve üretimi için kullanılması bölgedeki işsizlik oranının düşmesine büyük katkılar sunacaktır.

Şırnak ilinde bulunan kömür ocaklarının da bölge ve Türkiye ekonomisi için oldukça önemli bir ekonomik potansiyel olduğu söylenebilir. Bölgedeki kömür ocaklarının verimliliğinin artırılması bir yandan Şırnak ilinin işsizlik rakamlarının düşmesine olanak sağlarken diğer taraftan ödemeler bilançosu açıkları veren Türkiye'nin bu açıkları üzerinde pozitif etki oluşturacaktır.

Bölgede yapımı biten hidroelektrik santralleri de bölgenin önemli bir ekonomik potansiyeli olarak kabul edilebilir. Bu santrallerin barajlarında alabalık çiftliklerinin oluşturulması bölgede hem yeni iş imkanlarının oluşmasına olanak sağlayacak hem de bölgede yaşayan insanların daha sağlıklı beslenmesine imkân tanıyacaktır.

Yapım aşamasında olan Şırnak-Van otoyolunun bitmesi Türkiye'nin iç kesimlerinde üretilen ürünlerin Şırnak üzerinden İran ve Orta Asya ihraç edilmesine imkân tanıyacaktır. Bu durum Şırnak'ın lojistik sektörünün daha da gelişmesini sağlayacaktır.

2.3 Sosyal Altyapı ve Sosyal Etkiler

Şırnak ili yaklaşık 550 bin nüfusu ile Türkiye'nin en yüksek nüfusa sahip 41. ilidir. Türkiye ortalamasına göre nüfus artış hızı yüksek olan Şırnak ilinin yıllara göre nüfusu ve Türkiye genelindeki payı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Şırnak ve Türkiye Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi.

Yıllar	Türkiye	Şırnak	Oran
2007	70.586.256	416.001	0,59%
2008	71.517.100	429.287	0,60%
2009	72.561.312	430.424	0,59%
2010	73.722.988	430.109	0,58%
2011	74.724.269	457.997	0,61%
2012	75.627.384	466.982	0,62%
2013	76.667.864	475.255	0,62%
2014	77.695.904	488.966	0,63%
2015	78.741.053	490.184	0,62%
2016	79.814.871	483.788	0,61%
2017	80.810.525	503.236	0,62%
2018	82.003.882	524.190	0,64%
2019	83.154.997	529.615	0,64%
2020	83.614.362	537.762	0,64%

Kaynak: TÜİK, 2021

Şırnak ilinin son yıllarda nüfus artış hızı düşmüş olmasına rağmen son 15 yılda nüfusu yaklaşık %30 oranında artmıştır. 2007 yılında 416 bin olan nüfusu 2020 yılında 537 bine çıkmıştır. 2017 yılında Şırnak nüfusunun Türkiye nüfusuna oranı on binde 59 iken 2020 yılında on binde 64'e çıkmıştır. Şırnak sahip olduğu genç nüfusu ile de büyük bir potansiyele sahiptir. Tablo 12'de Şırnak ilinin çocuk bağımlılık oranı verilmiştir.

Tablo 12. Türkiye ve Şırnak'ın Çocuk Bağımlılık Oranı.

Yıllar	Türkiye	Şırnak
2007	39,71	87,13
2008	39,28	82,51
2009	38,79	84,26
2010	38,13	86,00
2011	37,51	77,75
2012	36,91	76,14
2013	36,30	74,67
2014	35,83	71,25
2015	35,39	69,09
2016	34,89	67,83
2017	34,68	64,50
2018	34,48	61,71
2019	34,07	61,06
2020	33,69	59,89

Kaynak: TÜİK, 2021

0-14 yaş arası nüfusun 15-64 yaş arası nüfusa oranını temsil eden çocuk bağımlılık oranı Tablo 12'de görüldüğü gibi son yıllarda Şırnak'ta çok hızlı bir şekilde düşmüştür. Ancak hala %60 seviyesinde olan çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının yaklaşık iki katı seviyesindedir. Tablo 13'te ise Şırnak ilinin yaşlı bağımlılık oranı verilmiştir.

Tablo 13. Türkiye ve Şırnak'ın Yaşlı Bağımlılık Oranları.

Yıllar	Türkiye	Şırnak
2007	10,65	6,56
2008	10,23	5,14
2009	10,46	5,33
2010	10,76	5,65
2011	10,91	5,22
2012	11,12	5,26
2013	11,35	5,32
2014	11,76	5,33
2015	12,17	5,45
2016	12,26	5,46
2017	12,56	5,37
2018	12,92	5,28
2019	13,39	5,51
2020	14,05	5,71

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablo 13'te Şırnak ilinin yaşlı bağımlılık oranının %6 seviyesinde ve Türkiye ortalamasının yarısı düzeyinde olduğu görülmektedir. Çocuk ve yaşlı bağımlılık oranları bir bütün olarak düşünüldüğünde Şırnak'ın nüfusunun Türkiye ortalamasından daha genç olduğu görülmektedir. Bu genç nüfusun kaliteli bir eğitim almasının Şırnak ili için büyük bir potansiyel olduğu rahatlıkla söylenebilir. Ancak aksi durumda ilerleyen yıllarda bu genç nüfusun da işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalacağı rahatlıkla ifade edilebilir.

Şırnak ilinde yaşayan bireylerin eğitim göstergelerinin Türkiye ortalamasının çok gerisinde olduğu söylenebilir. Örneğin Tablo 14'te Türkiye ve Şırnak'ın okuryazar oranları verilmiştir.

Tablo 14. Türkiye ve Şırnak'ın Okuryazar Oranı.

Yıllar	Türkiye	Şırnak
2008	91,78	78,68
2009	92,47	80,42
2010	93,96	86,16
2011	95,13	88,98
2012	95,78	89,58
2013	96,04	90,11
2014	96,13	90,60
2015	96,22	90,77
2016	96,50	91,24
2017	96,74	92,13
2018	96,97	92,82
2019	97,24	89,50
2020	97,42	94,50

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablo 14'te Şırnak ilinin okuryazar oranının yıllar itibari ile yükseldiği görülmektedir. Ancak 2020 yılı itibari ile Şırnak ili okuryazar oranı hala Türkiye ortalamasının gerisindedir. Okuryazar oranının yanında ortaöğretimde okullaşma oranı bakımından da Şırnak ili Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Bu durum Tablo 15'te görülmektedir.

Tablo 15. Türkiye ve Şırnak'ta Ortaöğretimde Okullaşma Oranı.

Yıllar	Türkiye	Şırnak
2012	70,06	43,18
2013	76,65	57,8
2014	79,37	64,38
2015	79,79	60,68
2016	82,54	58,93
2017	83,58	62,86
2018	84,2	64,68
2019	85,01	67,13
2020	87,79	72,49

Kaynak: TÜİK, 2021

Ortaöğretimde okullaşma oranı ortaöğretim çağındaki çocukların yüzde kaçının okulda eğitim aldıklarını göstermektedir. Tablo 15'te görüldüğü üzere Şırnak'ta ortaöğretimde okullaşma oranı son yıllarda ciddi bir şekilde artmıştır. 2012 yılında %43 olan ortaöğretimde okullaşma oranı 2020 yılına kadar %72,49'a çıkmıştır. Ancak Şırnak ilinin hala Türkiye ortalamasının gerisinde olduğu görülmektedir.

Eğitim göstergelerinin yanında bölgede sinema ve tiyatro gibi sosyal faaliyetlerin bulunmaması genç nüfusun sosyalleşme alanlarının eksikliğine işaret etmektedir.

Okuryazar oranı ve ortaöğretimde okullaşma oranı beraber düşünüldüğünde, Şırnak ilinin eğitim göstergelerinde son yıllarda bir iyileşme olduğu söylenebilir ancak bu iyileşmeye rağmen hala Türkiye ortalamasının gerisinde olması bölgede eğitim noktasında hala yapılacakların olduğunu işaret etmektedir. Eğitim göstergelerinin yanında bölgede sinema ve tiyatro gibi sosyal faaliyetlerin bulunmaması genç nüfusun sosyalleşme alanlarının eksikliğine işaret etmektedir.

2.4 Çevresel Etkiler

Proje faaliyetleri kapsamında, rotaların oluşturulması, bu rotalara işaret ve bilgilendirme levhalarının yapılması, kamping alanlarının kurulması ve bir butik otelin yapılması söz konusudur. Belirtilen bu faaliyetlerin hiçbiri çevreye zarar verebilecek nitelikte değildir. Hatta kamp alanlarında ağaç ve yeşilliğin olmadığı gözlemlenmiş ve bu nedenle her kamp alanına 500 ağacın ekilmesi düşünülmüştür. Bu sayede mevcut alanların flora ve faunasının gelişmesine katkı sunulacaktır. Kamp alanları ve butik

otel doğal ortamına uygun bir şekilde yapılacaktır. Ancak yine de proje faaliyetlerinin uygulama aşamasından önce ÇED raporu için başvurular yapılacaktır.

2.5 Alternatifler, Yer Seçimi ve Arazi Maliyeti (Kamulaştırma Bedeli de dâhil)

“Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilite çalışmasında kullanılması muhtemel arazi seçim kriterleri yapılmış ve seçilen arazilerin hepsi hazine arazisi olduğundan mütevellit maliyeti bulunmamaktadır. Bütün alternatif yerler için hem kamulaştırma bedeli hem de arazinin alternatif maliyeti yoktur. Ayrıca detaylı alternatif 1.7.3 başlığı altında verilmiştir.

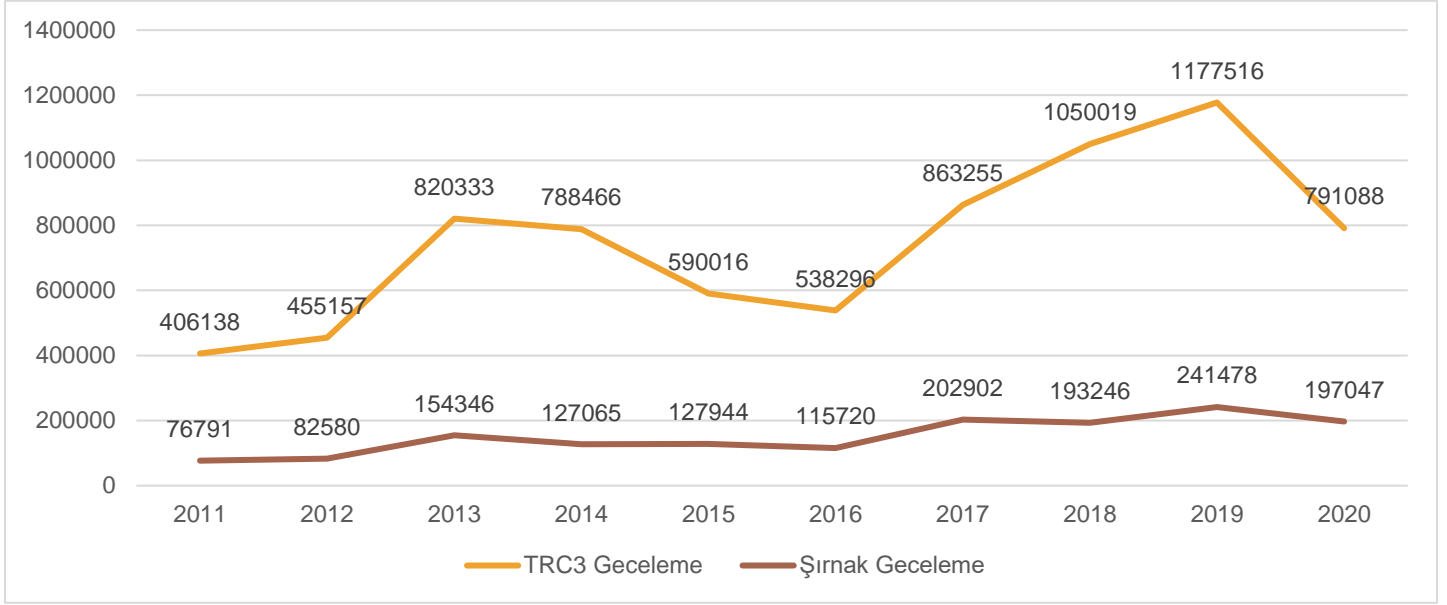
3. TALEP TAHMİNİ VE KAPASİTE SEÇİMİ

Bir ürün veya hizmete olan talebi etkileyen en önemli göstergelerden birisi nüfus ve gelir düzeyidir. Türkiye'nin nüfusu her yıl artış göstermektedir ve 2021 yılında 84,4 milyona ulaşmıştır. Nüfus sayılarındaki beklentiler incelendiğinde, önümüzdeki yıllarda nüfus artışının hızla devam edeceği öngörülmekte ve önümüzdeki otuz yılda nüfusun 93,5 milyona ulaşacağı düşünülmektedir. Ayrıca, turizm alanına yönelik talebi doğrudan etkileyecek önemli faktör ise insanların refah düzeyidir.

Proje kapsamında ortaya konulan turizm rotaları talebini insanların tercihlerindeki değişim de etkileyecektir. Özellikle Son yıllarda pandeminin etkisi ile insanların tatil alışkanlıkları değişmeye başlamıştır. Turistler fazla kalabalık ortama girmemeye, doğa ile iç içe konaklama yerlerinde vakit geçirmeye özen göstermeye başlamışlardır. Bu değişimin Şırnak için oldukça önemli bir fırsat olduğu söylenebilir. Doğa güzellikleri, bozulmamış kültürü ve tarihi dokusu ile Şırnak yeni trendin gözde yerlerinden biri olma potansiyeline sahiptir.

Dünya'daki turizm hareketliliğinin ülkemize ve bölgemize daha fazla turist gelmesine katkı sağlayacaktır. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (BMDTÖ)'nün 2019 yılında yayınladığı rapora göre dünyayı gezen turist sayısı yaklaşık 1,4 milyar kişiye ulaştığı, lakin geçtiğimiz yıl yaşanan küresel salgın nedeniyle 2020'de dünyada uluslararası seyahat edenlerin sayısının bir yıl öncesine oranla %74 düştüğünü açıklanmıştır. (UNWTO, 2020). Projede belirlenen rotalara olan talebi etkileyecek diğer unsur ülkemize ve Şırnak'ın içinde bulunduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve TRC3 Bölgesine gelen turist sayılarıdır. Nitekim Turizm İstatistikleri verilerine göre, Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısının 2019 yılında 45 milyonun üzerinde gerçekleştiği ve bu turistlerin 34,5 milyon dolar harcama yaptığı görülmektedir (TÜRSAB, 2021). TUİK'ten alınan Güneydoğu Anadolu Bölgesi turist verilerine göre 2019 yılında Belediye belgeli konaklama işletmesi ve Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde yerli, yabancı ziyaretçilerin geliş ve geceleme sayıları 4.754.253 olarak tespit edilmiştir.

TRC3 Bölgesinde geceleme sayısı TUİK'ten alınan verilere göre 2019 yılında 1.177.516 tespit edilmiştir. Bu oran küresel salgın nedeniyle 2020 yılında 14,9 düşüş yaşayarak 791.088 olarak kayıtlara geçmiştir. Çalışma alanımız olan Şırnak ilinde TUİK verilerine göre 2019 yılında Belediye belgeli konaklama işletmesi ve Turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde yerli, yabancı ziyaretçilerin geceleme sayıları 241.438 iken 2020 yılında düşüş yaşanmış ve 197.047 geceleme yapıldığı belirlenmiştir.

Şekil 1. TRC3 ve Şırnak geceleme sayıları (2010-2020).

Şekil 1’de görüldüğü üzere TRC3 bölgesinde geceleme sayılarının zaman zaman artış gösterdiği zaman zaman azalış gösterdiği görülmektedir. Şırnak’ta ise birbirine yakın olmakla birlikte son yıllarda artışların olduğu görülmektedir. Tabii bu sayıların Şırnak’ı bir gezgin veya turist olarak gezmek isteyen kişilerden oluşmadığını sektör temsilcileri ile yaptığımız görüşmeler doğrulamıştır. Bu konaklama sayıları, daha çok pazarlamacılar, sınırdan dolayı günübirlik kalışlar ve otellerde apart şeklinde kiralamalardan kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile henüz turizme açılmamış bir yerden bahsediyoruz ve potansiyel talebini bu yönde değerlendirmek gerekmektedir.

TRC3 Bölgesi

TRC3 Bölgesi turizm arzı bakanlık belgeli ve belediye belgeli konaklama tesisleri, yatak sayısı, oda sayısı arz unsurları olarak ele alınmıştır.

Konaklama Tesisi İstatistikleri

TRC3 Bölgesinde konaklama tesisi, yatak kapasitesi, oda sayısı istatistikleri Tablo 16’ da gösterilmiştir.

Tablo 16. TRC3 Bölgesi Toplam Konaklama Tesis Sayısı, Yatak ve Oda Sayısı İstatistikleri (2020).

Bakanlık Belgeli Konaklama Tesis İstatistikleri							Belediye Belgeli Konaklama Tesis İstatistikleri		
	İşletme Belgeli Tesis Sayısı	İşletme Belgeli Oda Sayısı	İşletme Belgeli Yatak Sayısı	Yatırım Belgeli Tesis Sayısı	Yatırım Belgeli Oda Sayısı	Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	Tesis	Oda	Yatak
Şırnak	6	647	1296	2	145	310	8	215	649
Mardin	25	1216	2429	9	824	1744	47	1467	3138
Siirt	2	187	374	-	-	-	7	298	570
Batman	8	555	1103	3	206	452	14	482	993
TOPLAM	41	2605	5202	14	1175	2506	76	2462	5350
TRC3 BÖLGESİ TOPLAM TESİS SAYISI				131					
TRC3 BÖLGESİ TOPLAM ODA SAYISI				6.242					
TRC3 BÖLGESİ TOPLAM YATAK SAYISI				13.058					

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021).

TRC3 bölgesinde Kültür ve Turizm bakanlığı onaylı işletme ve yatırım belgeli konaklama tesisleri ve belediye belgeli konaklama tesisi sayısı 131, toplam oda sayısı 6.242 ve toplam yatak sayısı 13.058 adet olarak tespit edilmiştir. Yatak Sayısı açısından en düşük durumda olan ilin Siirt olduğu, en fazla yatak sayısına sahip olan yerin ise Mardin olduğu görülmektedir.

Şırnak İlinde Kültür ve Turizm Bakanlığı onaylı işletme ve yatırım belgeli konaklama tesisleri ve belediye belgeli konaklama tesisi sayısı 16, toplam oda sayısı 1007 ve toplam yatak sayısı 2255 adet olarak tespit edilmiştir. Ayrıca doluluk oranlarına bakıldığında ilk etapta turizm hareketliliği başlarsa konaklama ihtiyacının karşılanabileceği ancak ileriki süreçte turist sayısının binleri bulacağı zamanlarda bu konaklama arzının yetersiz kalacağı görülmektedir. Bu yetersizliğin yanında en önemli sorun otellerin kümelenmelerinde yaşanmaktadır. Cizre, Silopi, Şırnak gibi yerlerde otel sayısı fazla iken Uludere, Beytüşşebap ve Güçlükönak taraflarında otel bulunmamaktadır. Bu nedenle yapılacak kamp alanları ve butik otel ile konaklama imkânı olmayan yerlerde konaklama ihtiyaçlarının karşılanacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de turizm endüstrisi, son yıllarda gerçekleştirilen yatırımlar ve elde edilen ciddi gelirler sayesinde ticari faaliyetler arasında önemli bir sektör halini almıştır. Bunda Türkiye’de turizm çeşitliliğinin artması, dünya genelinde turizm hareketliliğinin ve boş zamanın artması gibi birçok neden etkilidir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın açıkladığı verilere göre 2019 yılında Türkiye’ye gelen ziyaretçi sayısı sınır girişi verilerine göre bir önceki yıla kıyasla yüzde 12,2 oranında artarak 51 milyon 747 bin olarak açıklanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021). Ancak 2020 yılında turizm sektörü küresel

pandemi (Covid-19) nedeniyle olumsuz etkilenmiştir (Çelik, 2021). Nitekim 2020 yılında büyük bir düşüşle 15.971.201 ziyaretçi ağırlanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

3.1 Varsayımlar

UNWTO (Dünya Turizm Örgütü) (2020) 2019 verilerine göre dünya çapında turist hareketliliğinde %6'lık bir artış yaşanmış ve 1.460 milyon kişi seyahat etmiştir. Ayrıca 2009 ile 2019 yılları arasında turizm harcamaları %54 artmıştır. 2019'da Türkiye'ye gelen turist sayısı 2018 yılına göre %12 artış göstermiş ve 51 milyonun üzerinde ziyaretçi akışı olmuştur. 2019'da Turizm geliri açısından da 2018 yılına göre %5,2'lik büyüme ile 29.829 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye genelindeki artış hızı TRC3 bölgesinde de benzerlik göstermiştir. TRC3 Bölgesi 2019'da 666.763 ziyaretçi ağırlamış olup, 2020'de pandeminin etkisi ile bu sayı 491.325'e düşmüştür. Şırnak'ta 2019 yılında 140.464, 2020'de ise 143.153 kişi ziyaret etmiştir. Talep tahminlerimizi yaparken bu istatistikleri dikkate alıp, siyasi, sosyal ve ekonomik durumun çalkantılı olmadığı, sınır bölgelerinde ve ülkemizde huzurun hâkim olduğu varsayılarak talep tahminleri yapılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

3.2 Talep Tahmin Yöntemi

Talep tahmininde önceki yıllara ait istatistikler dikkate alınmış, sektör temsilcileri ile görüşülmüş ayrıca son yıllarda özellikle turist olarak paket turlar dikkate alınmıştır. Sektör temsilcilerinden ve rehberlerden elde ettiğimiz bilgilere göre pandemi başlamadan önce 15 paket tur ile 200'e yakın misafiri ağırlayan Şırnak, pandemi sırasında 2021 yılı içerisinde 20 paket tur ile 300'e yakın turiste ev sahipliği yapmıştır. Ancak bu istatistikler net olmadığından konaklama istatistiklerine göre talep tahmininde bulunmakta fayda vardır. Pandemi öncesi TRC3 bölgesinde gelen ziyaretçi açısından %21'lik ve %12'lik gelen turist sayısında artış var. Ayrıca ülkemiz turizmi 2019 yılında %12'lik bir artış göstermiştir.

3.3 Talep Analizi

Pandeminin etkisi ile bakir alanların tercih edilmeye başlanması, insanların Şırnak'ı merak etmesi ve önceki dönemlere göre Şırnak'ın daha iyi tanıtılmaya başlandığı ve turizm sektörünün daha iyi gelişebileceği düşünüldüğünde şu anki konaklama istatistiklerine ilk yıl için %15'lik bir artış sonraki yıllar için ise %20'lik bir artış ile talep tahmini yapılmıştır. 10 yıllık talep tahmini Tablo 17'de gösterilmiştir.

3.4 Talep Tahmin Sonuçları

Tablo 17. On Yıllık Talep Tahmini.

2020 yılı verileri	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
197 bin (geceleme)	226.550	271.860	326.232	365.632	438.758	526.510	556.060	595.460,08	714.552,0	857.462

Yapılan talep tahminine göre 10 yıllık süreç içerisinde 2020 yılı verilerinin dört katından fazla bir talep olacağı öngörülmektedir.

3.5 Kapasite Seçimi

Proje kapsamında bir butik otel, iki kamp alanı ve iki yöresel ürün pazar yeri yapılmasının bölgenin turizm potansiyelini arttıracığı düşünülmü ve uygun olan kapasiteler aşağıda ayrı ayrı verilmiştir.

3.5.1. Butik Otel

Bölgenin turizm potansiyeli yüksek olmasına rağmen bölgeyi ziyaret eden turist sayısının düşük olmasından dolayı yüksek kapasiteli bir yatırım yerine 30 oda ve 60 yataklı butik bir otelin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Butik otelin yatak kapasitesi ve on (10) yıllık tahmini kapasite kullanım oranları Tablo 18'de verilmiştir. Butik otelin 1.yıl yüzde 50 kapasite ile çalışacağı, 2.yıl kapasitenin yüzde 20 artacağı, 3.yıl yüzde 15 artacağı, 4.yıl ve 5.yıl yüzde 10 artacağı ve yüzde 78'e ulaşan doluluk oranının bu şekilde devam edeceği öngörülmüştür.

Tablo 18. Butik Otel Yıllık Tahmini Kapasite Kullanım Oranları.

Yatak Kapasitesi (60 Adet)	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Yıllık Kapasite Kullanım Oranları (%)	50	60	66	72	78	78	78	78	78	78
Yıllık Geceleme Sayısı	10.800	12.960	14.904	16.394	18.033	18.033	18.033	18.033	18.033	18.033

3.5.2. Kamping Alanı

Bölgenin turizm potansiyeli ve ziyaretçi sayısı ile beraber bölgede kamping turizmi talebi dikkate alındığında, iki farklı bölgede 1000 m² alana sahip iki kamping yatırımının uygun olacağı düşünülmektedir. Kamp alanında ziyaretçilere üç seçenek sunulacaktır. Bu seçenekler; Bungalov evde konaklama, işletme tarafından tahsis edilecek çadırda konaklama ve ziyaretçilerin kendi çadırlarında konaklama şeklindedir. Her bir kamp alanında beş kişinin konaklayabileceği dört adet bungalov ev, işletmeye ait altı kişinin

konaklayabileceği yirmi çadır ve ziyaretçilerin kendi çadırlarını kurabilecekleri seksen çadır yerinin olması planlanmaktadır. Kurulacak olan kamping alanının on (10) yıllık tahmini kapasite kullanım oranları ve yıllık tahmini toplam geceleme sayıları Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. Kamp Alanı Yıllık Tahmini Kapasite Kullanım Oranları.

	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Yıllık Kapasite Kullanım Oranları (Yüzde)	25	30	33	37	41	41	41	41	41	41
Bungalov Yıllık Geceleme Sayısı	360	432	496	546	601	601	601	601	601	601
İşletme Çadır Yıllık Geceleme Sayısı	1800	2160	2484	2732	3006	3006	3006	3006	3006	3006
Şahsi Çadır Yıllık Geceleme Sayısı	7200	8640	9936	10930	12023	12023	12023	12023	12023	12023

3.5.3. Yöresel Ürün Pazar Yeri

Bölgede yöresel ürün üreten ve bunları pazarlama noktasında sıkıntı yaşayan düşük gelirli çiftçilerin ürünlerini bölgeye gelen ve yöresel tarım ürünlerine ilgi duyan turistlere ulaştırabilecekleri pazar alanının kurulması hedeflenmektedir. Bu alanlar bölgedeki çiftçilerin gelirlerini arttırmalarının yanında yöresel ürünlere ulaşım sıkıntısı yaşayan turistlerin bu ürünlere ulaşımını kolaylaştıracaktır. Kurulacak olan pazar yerlerinin yirmi (20) işlikten oluşacak olup ilk yıldan itibaren tam kapasite ile çalışacağı tahmin edilmektedir (Tablo 20).

Tablo 20. Yöresel ürün Pazaryeri Yıllık Tahmini Kapasite Kullanım Oranları.

	1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl	6.Yıl	7.Yıl	8.Yıl	9.Yıl	10.Yıl
Yıllık Kapasite Kullanım Oranları (Yüzde)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Pazar yerlerinin organik ürünlerin daha fazla üretildiği ilin iki farklı noktasında kurulması hedeflenmektedir. Bu sayede kırsal kalkınmaya fayda sağlanacaktır. İlk kuruluş maliyeti 470.000 TL olan bu yatırım, ildeki yerel yönetimler tarafından (Belediye ve İl Özel İdare) ticari kaygı güdülmeden yapılacağı öngörülmüştür.

4. YATIRIM TUTARI

4.1 Sabit Sermaye Yatırım Tutarı

“Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” isimli fizibilite projesinde, yatırımın yapılması için maddi ve maddi olmayan unsurların para birimiyle değeri belirlenmiştir. Böylece sabit sermaye yatırım hem Türk Lirası hem de Euro olarak hesaplanmıştır. Sabit yatırım tutarının belirlenmesinde tüm ana kalemler bu bölümünde raporlanmış ve belirtilmiş unsurlar Tablo 21, Tablo 22, Tablo 23 ve Tablo 24'te açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 21'de Beytüşşebap Butik Oteli, Tablo 22'de Doğa Park ve Kamping Tesisi (1 Adet), Tablo 23'te Yöresel Ürün Satış Pazarı (1 Adet) ve Tablo 24'te yönlendirme tabelaları için toplam yatırım tutarları tüm kalemleriyle verilmiş olup bu hesaplamalar 2021 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen temel yapı sınıflandırmaları ve birim fiyatları dikkate alınmıştır.

Proje kapsamında kurulacak tesislerin özellikleri göz önünde bulundurularak, yapı tasarımları oluşturulmuş ve 16/7/1985 tarihli ve 85/9707 sayılı kararla yürürlüğe konulan “Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi”nin 3.2 maddesi dikkate alınarak hesaplanmıştır. Böylece, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak 2021 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri, yapının mimarlık hizmetlerine esas olan sınıflarına göre KDV hariç, genel giderler (%15) ile yüklenici kârı (%10) dâhil edilerek hem Türk Lirası hem de Euro olarak fiyatlandırılmıştır. İnşaat maliyetleri harcamaları kaba, ince ve çevre işleri olmak üzere üç ana kalem ve bunlara bağlı alt iş kalemleri olarak değerlendirilmiştir.

Böylece, butik otel olacak biçimde V. sınıf yapıların B grubuna göre hesaplanmıştır. Kamp alanları ve Yöresel Ürün Pazaryeri III. sınıf yapıların A grubuna göre hesaplanmış olup ayrıca, fizibilitede yer alan bileşenlerin (1 Adet Butik Otel, 2 Adet Doğa Park ve Kamping, 2 Adet Yöresel Ürün Pazaryeri ve Yönlendirme Tabelaları) tamamı için gerekli olan yatırım tutarları Tablo 25'te katma değer vergisi dahil ve katma değer vergisi hariç olarak yer almaktadır.

Tablo 21. Beytüşşebap Butik Oteli için Toplam Yatırım Tutarı.

Yatırım Kalemleri	Alt Yatırım Kalemleri	Tutar (TL) KDV Hariç	Açıklama	
A. Arsa Yatırımı	Yok	0,00	Devlet hazine arazisinde olduğundan arsa yatırım maliyeti yoktur.	
B. Sabit Tesis Yatırımı	1. Etüt ve Proje Harcamaları	150.000,00	1.000 m ² kullanım alanına sahip bina için projelendirme (harita, keşif, metraj, çizim) ve zemin etütleri maliyetleridir.	
	2. İnşaat Harcamaları	2.1. İnce Yapı İmalatları	920.500,00	Arazi düzenleme işleri, tesis arazisinin bina oturma alanı dışında kalan kısımlarında yapılacak kazı, dolgu, saha betonu ve diğer kaplama malzemeleri ile çevre duvarı ve peyzaj çalışmalarını kapsamaktadır. 1000 m ² kullanım alanına sahip inşaat yapım maliyetidir.
		2.2. Kaba Yapı İmalatları	810.000,00	
		2.3. Çevre/Peyzaj Düzenlemesi	512.500,00	
	3. Tesisat Harcamaları	3.1 Mekanik Tesisatı	321.250,00	Sıhhi, kalorifer ve havalandırma tesisatı maliyetleridir.
		3.2 Elektrik Tesisatı	340.000,00	Elektrik kablo ve tesisatı, aydınlatma, pano, anahtar, priz vb. maliyetleri içermektedir.
	4. Makine ve Teçhizat Harcamaları	450.000,00	Makine, teçhizat, donanım ve tefrişat maliyetleridir.	
	5. İthalat ve Gümrükleme Harcamaları	0,00	Yerli malzeme ve ürünler kullanılacaktır.	
	6. Montaj Harcamaları	0,00	Tüm yatırım kalemleri montaj dahil hesaplanmıştır.	
	7. Genel Harcamalar	70.085,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.	
8. Beklenmeyen Farklar	70.085,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.		
Sabit Yatırım Tutarı (A+B)		3.644.420,00	Sabit yatırım bedelidir.	
C. İşletme Sermayesi İhtiyacı		173.305,00	Butik otelin işletme maliyetidir.	
TOPLAM YATIRIM TUTARI		3.817.725,00	1000 m ² kullanım alanına sahip butik otelin KDV hariç toplam yatırım bedelidir.	

Tablo 22. Bir Adet Doğa Park ve Kamping Tesisi için Toplam Yatırım Tutarı.

Yatırım Kalemleri	Alt Yatırım Kalemleri	Tutar (TL) KDV Hariç	Açıklama
A. Arsa Yatırımı	Yok	0,00	Devlet hazine arazisinde olduğundan arsa yatırım maliyeti yoktur.
B. Sabit Tesis Yatırımı	1. Etüt ve Proje Harcamaları	150.000,00	Doğa park/kamping projesinin uygulama alanı 7.500 m ² 'dir ve bu alanın yaklaşık 1.000 m ² 'si tesisleşeceği için harita, keşif, metraj, çizim ve zemin etütleri maliyetleridir.
	2. İnşaat Harcamaları ve Çevre Düzenleme	996.965,00	Çevre düzeni, WC ve duşlar, mutfak ve büfe inşaatlarını kapsamaktadır.
	3. Makine ve Teçhizat Harcamaları	388.745,00	Makine, teçhizat, donanım ve tefrişat maliyetleridir.
	4. Genel Harcamalar	32.145,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.
	5. Beklenmeyen Farklar	32.145,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.
C. Bungalov Ev Yatırımı	Yapı Elemanı Ahşap Malzeme ile yapılacak ve her biri 20 m ² olan 4 Adet Bungalov Ev.	240.000,00	Kullanılan ahşap malzemeye göre değişkenlik gösteren bu yapı, metrekaresi ortalama bir malzeme kullanılarak yaklaşık 3.000 TL'den hesaplanmıştır.
TOPLAM YATIRIM TUTARI (A+B+C)		1.840.000,00	Toplamda 7.500 m ² alanda hizmet verecek, fakat yaklaşık 1.000 m ² inşaat alanına tesisleşecek ve 4 adet bungalov ev inşa edilecek kamping alanlarının her biri için KDV hariç toplam yatırım bedelidir.

Tablo 23. Bir Adet Yöresel Ürün Pazaryeri İçin Toplam Yatırım Tutarı.

Yatırım Kalemleri	Alt Yatırım Kalemleri	Tutar (TL) KDV Hariç	Açıklama
A. Arsa Yatırımı	Yok	0,00	Devlet hazine arazisinde olduğundan arsa yatırım maliyeti yoktur.
B. Sabit Tesis Yatırımı	1. Etüt ve Proje Harcamaları	50.000,00	Yöresel Ürün Pazaryeri 500 m ² 'dir ve harita, keşif, metraj, çizim ve zemin etütleri maliyetleridir.
	2. İnşaat Harcamaları ve Çevre Düzenleme	356.000,00	Pazar yeri inşası ve çevre düzeni, çöp toplama alanı, WC vb. inşaatlarını kapsamaktadır.
	3. Makine ve Teçhizat Harcamaları	45.200,00	Makine, teçhizat, donanım ve tefrişat maliyetleridir.
	4. Genel Harcamalar	9.400,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.
	5. Beklenmeyen Farklar	9.400,00	Tüm yatırım kalemlerin toplamının %2'sidir.
TOPLAM YATIRIM TUTARI (A+B)		470.000,00	Toplam alanı 500 m ² olan Yöresel Ürün Pazaryerinin her biri için KDV hariç toplam yatırım bedelidir.

Tablo 24. Yönlendirme Tabelaları.

Yatırım Kalemleri	Alt Yatırım Kalemleri	Tutar (TL) KDV Hariç	Açıklama
A. Levha Yatırımı	1. Reflektörlü Levha	29.000,00	100 adet çift taraf reflektörlü yönlendirme levhası
	2. Levha Tutucu	31.000,00	100 adet çapı 51 mm ve yüksekliği 2 m ve et kalınlığı 2 mm olan boru
B. Sabit Giderler	1. Baskılı Tabela	21.000,00	30 adet 113x235 cm olan 2 mm galvanizli sac üzerine UV dijital baskılı tabela
	2. Montaj Bedeli	44.000,00	100 adet yönlendirme tabelasının istenildiği lokasyonlara sabitleme ücretidir.
TOPLAM YATIRIM TUTARI (A+B)		125.000,00	KDV hariç toplam yatırım bedelidir.

Tablo 25. Proje Bileşenleri İtibariyle Toplam Yatırım Tutarları.

Yatırım Harcamaları	Tutarlar		KDV Dahil
	KDV Hariç	KDV Dâhil (%18)	Euro Karşılığı
Beytüşşebap Butik Otel	3.817.725,00	4.504.915,50	450.492
İdil Sulak Köyü Kamping Alanı	1.840.000,00	2.171.200,00	217.120
Uludere Şenoba Kamping Alanı	1.840.000,00	2.171.200,00	217.120
Silopi Birlik Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri	470.000,00	554.600,00	55.460
İdil Öğündük Köyü Yöresel Ürün Pazaryeri	470.000,00	554.600,00	55.460
Yönlendirme Tabelaları	125.000,00	147.500,00	14.750
Toplam Yatırım Maliyeti	8.562.725,00	10.104.015,50	1.010.402 Euro

4.2 Arazi Bedeli/Kamulaştırma Bedeli

“Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” fizibilitesinin bütün bileşenleri için arazi maliyeti olarak kamulaştırma bedelleri ve kamulaştırma sonrası arazide yapılan iyileştirme maliyeti yoktur.

4.3 İşletme Sermayesi

- Projenin işletme sermayesi ihtiyacı için butik otelde ve kamping alanında çalışanların bir aylık giderlerinin %30'u avans kullanımı için,
- Butik otelde satılacak ürünlerin bir aylık maliyetleri,
- Bir aylık personel yemeği, kırtasiye ve temizlik giderleri,
- Personellerin giyim giderleri,
- Bir yıllık sigorta giderleri dikkate alınarak hesaplanmıştır.

4.4 Toplam Yatırım Tutarı ve Yıllara Dağılımı

Toplam yatırım tutarı ve yıllara göre dağılımı Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Toplam Yatırım Tutarı ve Yıllara Dağılımı Tablosu.

Yıllar	1.Yıl		n. Yıl		TOPLAM
	İç Para	Dış Para	İç Para	Dış Para	
Harcama Kalemleri					
A. Arsa Bedeli	0				0
B. Sabit Tesis Yatırımı					
1. Etüd ve Proje	550.000				550.000
2. Teknik Yardım ve Lisans	0				0
3. İnşaat İşleri	5.610.180				5.610.180
4. Makine ve Donanım	1.442.890				1.442.890
5. Taşıma ve Sigorta	0				0
6. İthalat ve Gümrükleme	0				0
7. Montaj Giderleri	0				0
8. Genel Giderler	153.175				153.175
9. Taşıt ve Demirbaşlar	0				0
10. İşletmeye Alma Giderleri	173.305				173.305
11. Beklenmeyen Giderler	153.175				153.175
12. Bungalov Ev Yatırımı	480.000				480.000
Sabit Yatırım Tutarı (A+B)	8.562.725,00				8.562.725,00
C. İşletme Sermayesi İhtiyacı	110.000,00				110.000,00
Toplam Yatırım Tutarı (A+B+C)	8.672.725,00				8.672.725,00

5. PROJENİN FİNANSMANI VE FİNANSAL ANALİZ

5.1. Finansman Öngörüsü

Projede öngörülen butik otel, kamp alanları ve pazar yerleri yatırımlarının bölgedeki ilgili kamu kurumlarından Şırnak Valiliği'nin girişimleri ile kamu iktisadi işletmeleri tarafından hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Projelerin yatırım maliyetlerinin ilgili kamu kurumlarının öz kaynakları ile yapılması düşünülmektedir.

5.2. Finansman İhtiyacı ve Kaynakları

Projede ihtiyaç duyulan finansmanlar kamu kuruluşlarının öz kaynaklarından karşılanması planlanmıştır. Ancak öz kaynaklar yeterli olmadığı takdirde GAP ve DİKA gibi finansman desteği sağlayabilecek kurumlarla finansman ihtiyacı giderilebilir.

5.3. Finansman Koşulları ve Sermaye Maliyeti

Proje kapsamında hayata geçirilmesi planlanan butik otel, pazaryeri ve kamp alanlarında ürün üretiminden ziyade hizmet verilecektir. Bu hizmetlerin üretimi için herhangi bir hammadde temini ve işleme süreci yoktur.

5.4. Finansman Tablosu ve Finansal Oranlar Analizi

Bu proje kapsamında yapılması planlanan butik otel, kamp alanı ve pazaryerleri için finansal oranlar analizi uygun olan indirgeme katsayısı kullanılarak yapılmıştır. Bu kapsamda kurulacak olan işletmeler için Net Bugünkü Değer, Fayda/Maliyet Oranı, Geri Ödeme Süresi ve İç karlılık Oranı analizleri bölüm 6.4.'te detaylı bir şekilde raporlanmıştır.

6. TİCARİ ANALİZ

6.1. Ticari Analiz ile İlgili Temel Varsayımlar (İskonto Oranı, Ekonomik Ömür, Hurda Değer, Yenileme Yatırımları, Enflasyon Artış Oranı vb.)

Bu proje kapsamında yapılması planlanan yatırımlar ağırlıklı olarak inşaat yatırımlarından oluşmaktadır. İnşaat yatırımlarının ekonomik ömrünün yaklaşık 50 yıl olduğu düşünülür ise bu yatırımların ekonomik ömrünün oldukça fazla olduğu söylenebilir. Bunun yanında proje kapsamında yapılacak olan diğer sabit sermaye yatırımlarının da ekonomik ömrü ortalama on yıldır. Bu durum projenin faydalı ömrünün hesaplanmasında 10 yıl kullanılmasının oldukça gerçekçi olduğunu göstermektedir.

Projelerin yapılabilirliği söz konusu olduğunda bu proje için yapılacak harcamaların ve ekonomik ömrü boyunca getirilerinin net bugünkü değeri ve fayda maliyet analizi gibi analizler yapılmaktadır. Bu analizler yapılırken gelecekteki gelir ve giderlerin bugünkü değeri için ıskonto oranı kullanılmaktadır. Bu ıskonto oranı belirlenirken genellikle ülkedeki politika faiz oranı veya politika faiz oranı üzerinde etkili olan enflasyon oranı dikkate alınır. Türkiye’de 2004-2017 yılları arasında enflasyon oranı %12 ‘den daha düşük gerçekleşmiştir.

Tablo 27. Türkiye’nin Yıllar İtibariyle Enflasyon Oranları.

Yıl	Enflasyon oranı
2004	9,35
2005	7,72
2006	9,65
2007	8,39
2008	10,06
2009	6,53
2010	6,40
2011	10,45
2012	6,16
2013	7,40
2014	8,17
2015	8,81
2016	8,53
2017	11,92
2018	20,30
2019	11,84
2020	14,60

Ancak 2018 yılında Türkiye ve ABD arasında yaşanan rahip Brunson krizinden dolayı Türkiye’de kurların yükselmesi enflasyon üzerinde olumsuz etkiler oluşturmuş ve 2018 yılında Türkiye’nin enflasyon

rakamları %20'ler seviyesinde gerçekleşmiştir. Enflasyon oranı 2019 yılında tekrar %12'ler seviyesine inmiş olsa da 2020 yılı kasım ayından itibaren yıllık enflasyon rakamları tekrar bir yükseliş trendine girmiştir. Tablo 27'de görüldüğü gibi Türkiye'nin yıllar itibari ile enflasyon rakamlarının son yıllardaki dalgalanmalar hariç %10'lar seviyesinde olmasından dolayı bu projede iskonto oranı %12 olarak belirlenmiştir.

6.2. Ticari Faydalar ve Maliyetler (İşletme Dönemi Gelir ve Giderleri, Girdi İhtiyacı, Girdi Fiyatları ve Harcama Tahmini)

Çalışmanın bu bölümünde yapılması planlanan Butik Otel ve iki adet kamp alanının, kurulumundan sonraki beş yıllık gelir ve giderleri tahmin edilmeye çalışılacaktır. Bunun için öncelikle Butik Otel için analizler yapılacak daha sonra bir adet kamp alanı için analizler yapılacaktır. Kurulması planlanmış yöresel ürün pazar yerleri ticari amaç güdülmediğinden dolayı finansal analizler yapılmamıştır (lütfen bakınız, Bölüm 3.5.3).

6.2.1. Butik Otel Gelir Gider Analizi

Kurulması planlanan Butik Otel 30 oda (60 yatak) kapasiteli ve içerisinde 150 kişilik bir Restoranı içermektedir. Otel ve restoranın ilk yıl %50 kapasite ile çalışacağı ikinci yılda, birinci yıla göre kapasite kullanım oranının %20 artacağı üçüncü yılda ikinci yıla göre %15 artacağı dördüncü yıldan itibaren ise kapasite kullanım oranının yıllık %10 artacağı tahmin edilmiştir. Bu bilgiler ışığında merkezin beş yıllık gelirleri Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Butik Otel Beş Yıllık Tahmini İşletme Gelirleri (1000 TL).

				1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
A- Yurtiçi ve Yurtdışı Satışlar	Günlük Adet	Yıllık Adet	Fiyat					
A1-Konaklama	30	10.800	150	1.620	1.944	2.236	2.459	2.705
A2-Kırmızı et yemeği	150	54.000	40	2.160	2.592	2.981	3.279	3.607
A3-Beyaz et yemeği	50	18.000	30	540	648	745	820	902
A4-Sebze yemeği	25	9.000	35	315	378	435	478	526
A5- Çorba	100	36.000	10	360	432	497	546	601
A6-Tatlı	75	27.000	15	405	486	559	615	676
A7-Soğuk içecek	250	90.000	6	540	648	745	820	902
A8-Su	400	144.000	2	288	346	397	437	481
A9-Kira geliri		12	1.500	18	22	25	27	30
				6.246	7.495	8.619	9.481	10.430

Butik Otel'in beş yıl için gelirleri tahmin edildikten sonra otelin beş yıllık tahmini giderleri Tablo 29'da verilmiştir. Merkezin giderleri değişken ve sabit giderler olarak iki başlık altında incelenmiştir. Değişken giderleri kapasite kullanımı baz alınarak gelirler ile aynı oranda artmaktadır. Sabit giderler ise hizmet üretimine

bağlı olarak belli oranda değişen ve hiç değişmeyen giderlerden oluşmaktadır. Giderler hesaplanırken otelin ilk yıl %50 kapasite kullanım oranına göre hizmet vereceği izleyen yılda bir önceki yıla göre %20 kapasite kullanımının artacağı izleyen ikinci yılda bir önceki yıla göre %15 kapasite kullanım oranının yükseleceği hesaplanmıştır. Üçüncü yıldan sonra ise yıllık %10 kapasite kullanım oranının artacağı düşünülerek giderler bu varsayımlar altında hesaplanmıştır.

Tablo 29. Butik Otel Beş Yıllık Tahmini Giderler (1.000 TL).

B1- Değişken Giderler	Sabit/Değişken Oranı	Adet	Birim Maliyet	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
Oda temizlik maliyeti	0/100	10.800	10	108	130	149	164	180
Kahvaltı	0/100	10.800	10	108	130	149	164	180
Kırmızı et yemeği	0/100	54.000	20	1.080	1.296	1.490	1.639	1.803
Beyaz et yemeği	0/100	18.000	15	270	324	373	410	451
Sebze yemeği	0/100	9.000	15	135	162	186	205	225
Çorba	0/100	36.000	3	108	130	149	164	180
Tatlı	0/100	27.000	6	162	194	224	246	271
Soğuk İçecek	0/100	90.000	3	270	324	373	410	451
Su	0/100	144.000	0,6	86	104	119	131	144
B1 Toplam				2.327	2.793	3.212	3.533	3.886
B2- Sabit Giderler								
Personel giderleri ¹	70/30			1.482	1.571	1.642	1.691	1.742
SGK ve vergi giderleri	70/30	324	1.500	486	515	538	554	571
Personel Yemek gideri	70/30	9.720	15	146	155	162	166	171
Personel giyim harcamaları	70/30	54	700	38	40	42	43	44
Ulaşım/Yakıt gideri	70/30	12	3.000	36	38	40	41	42
Nakliye ve lojistik giderleri	70/30	12	1.000	12	13	13	14	14
Reklam, Satış ve pazarlama giderleri	70/30	12	2.000	24	25	27	27	28
Elektrik Gideri	70/30	12	15.000	180	191	199	205	212
Kırtasiye Malzemesi	70/30	12	1.500	18	19	20	21	21
Temizlik Malzemesi	0/100	12	1.500	18	18	18	18	18
Sigorta giderleri	0/100	1	10.000	10	10	10	10	10
Mali Müşavirlik Giderleri	0/100	12	500	6	6	6	6	6
Karşılama giderleri	0/100	12	1.000	12	12	12	12	12
Demirbaş Onarım Gideri	0/100	12	3.000	36	36	36	36	36
Eğitim giderleri	0/100	12	1.000	12	12	12	12	12
Beklenmeyen Giderler	0/100	1	50.000	50	50	50	50	50
B2 Toplam				2.566	2.711	2.826	2.907	2.990
B- Giderler Genel Toplam				4.893	5.504	6.038	6.440	6.876

¹Personel giderleri detayı Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 30. Detaylı Personel Giderleri.

Pozisyonu	Görev sınıfı	Çalışan sayısı	Aylık maaşı	Toplam
Mesul Müdür	Yönetici	1	8.000	8.000
Departman amirleri	Yönetici	2	6.000	12.000
Muhasebe	Muhasebe	2	5.000	10.000
Aşçı	Kalifiye	1	7.000	7.000
Aşçı yamağı	Kalifiye	3	5.000	15.000

Ön büro personeli	Kalifiye	4	4.000	16.000
Bahçıvan	Kalifiye	1	3.500	3.500
Garson	Kalifiye	5	4.000	20.000
Bekçi /Güvenlik	Yardımcı hizmetler	4	4.000	16.000
Şoför	Yardımcı hizmetler	1	4.000	4.000
Kat görevlileri	Yardımcı hizmetler	3	4.000	12.000
TOPLAM		27		123.500
YILLIK TOPLAM				1.482.000

6.2.2. Kamp Alanı Gelir Gider Analizi

Kurulması hedeflenen kamp alanlarında ziyaretçilere üç konaklama seçeneği sunulacaktır. Bunlar; Bungalov evde konaklama, işletme tarafından tahsis edilecek çadırda konaklama ve ziyaretçilerin kendi çadırlarında konaklama şeklinde olup her bir kamp alanında 4 (dört) adet bungalov ev, işletmeye ait 20 (yirmi) adet çadır ve ziyaretçilerin kendi çadırlarını kurabilecekleri 80 (seksen) çadır yerinin yer alması planlanmaktadır. Tesisin ilk yıl %25 kapasite ile çalışacağı ikinci yılda, birinci yıla göre kapasite kullanım oranının %20 artacağı üçüncü yılda ikinci yıla göre %15 artacağı dördüncü yıldan itibaren ise kapasite kullanım oranının yıllık %10 artacağı tahmin edilmiştir. Bu bilgiler ışığında merkezin beş yıllık gelirleri Tablo 31'de verilmiştir. Kamp alanı işletmesinin beş yıl için gelirleri tahmin edildikten sonra merkezin beş yıllık tahmini giderleri Tablo 32'de verilmiştir.

Merkezin giderleri değişken ve sabit giderler olarak iki başlık altında incelenmiştir. Değişken giderleri kapasite kullanımı baz alınarak gelirler ile aynı oranda artmaktadır. Sabit giderler ise hizmet üretimine bağlı olarak belli oranda değişen ve hiç değişmeyen giderlerden oluşmaktadır. Giderler hesaplanırken otelin ilk yıl %50 kapasite kullanım oranına göre hizmet vereceği izleyen yılda bir önceki yıla göre %20 kapasite kullanımının artacağı izleyen ikinci yılda bir önceki yıla göre %15 kapasite kullanım oranının yükseleceği hesaplanmıştır. Üçüncü yıldan sonra ise yıllık %10 kapasite kullanım oranının artacağı düşünülerek giderler bu varsayımlar altında hesaplanmıştır.

Tablo 31. Kamp Alanı Beş Yıllık Tahmini Gelirler (1.000 TL).

A- Gelirler				1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
Yurtiçi ve Yurtdışı Satışlar	Günlük Adet	Yıllık Adet	Fiyat	Gelir	Gelir	Gelir	Gelir	Gelir
A1-Konaklama (Bungalov)	1	360	250	90.000	108.000	124.000	137.000	150.000
A2-Konaklama (Çadır işletme)	5	1.800	170	306.000	367.000	422.000	465.000	511.000
A3-Konaklama (Çadır şahsi)	20	7.200	120	864.000	1.037.000	1.192.000	1.312.000	1.443.000
A4-Büfe kira geliri		1	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000

			1.284	1.536	1.763	1.937	2.128
--	--	--	-------	-------	-------	-------	-------

Tablo 32. Kamp Alanı beş yıllık tahmini giderleri (1.000 TL).

B- Giderler	Sabit/ Değişken Oranı	1. Yıl			2.	3.	4. Yıl	5. Yıl
		Adet	Maliyet	Toplam Maliyet	Yıl	Yıl		
B1- Değişken Giderler								
Oda temizlik maliyeti	0/100	360	10	4	4	5	5	6
B1 Toplam				4	4	5	5	6
B2- Sabit Giderler								
Personel giderleri ¹	70/30			522	553	578	596	613
SGK ve vergi giderleri	70/30	132	1.500	198	210	219	226	233
Personel Yemek gideri	70/30	3.960	15	59	63	66	68	70
Personel giyim harcamaları	70/30	22	300	7	7	7	8	8
Ulaşım/Yakıt gideri	70/30	12	1.000	12	13	13	14	14
Reklam, Satış ve pazarlama giderleri	70/30	12	500	6	6	7	7	7
Elektrik Gideri	70/30	12	2.000	24	25	27	27	28
Kırtasiye Malzemesi	70/30	12	500	6	6	7	7	7
Temizlik Malzemesi	0/100	12	500	6	6	6	6	6
Sigorta giderleri	0/100	1	10.000	10	10	10	10	10
Mali Müşavirlik Giderleri	0/100	12	500	6	6	6	6	6
Demirbaş Onarım Gideri	0/100	12	500	6	6	6	6	6
Beklenmeyen Giderler	0/100	1	20.000	20	20	20	20	20
B2 Toplam				882	932	972	1.000	1.028
B- Giderler Genel Toplam				886	936	977	1.005	1.034

¹ Personel giderleri detayı Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33. Kamp Alanı Personel Gider Tablosu.

Pozisyonu	Görev sınıfı	Çalışan sayısı	Aylık maaşı	Toplam
Mesul Müdür	Yönetici	1	5.000	5.000
Ön büro personeli	Kalifiye	3	4.000	12.000
Çevre düzenleme ve temizlik	Yardımcı hizmetli	3	3.500	10.500
Güvenlik personeli	Kalifiye	4	4.000	16.000
TOPLAM		11		43.500
YILLIK TOPLAM				522.000

İşletme dönemi gelir ve giderlerinin parasal tutar olarak belirlenmesinden önce, miktar olarak girdi ihtiyaçları, mal/hizmet üretimi ve bunların miktar olarak esas alınmış olan birim fiyatları da belirtilecektir. Bunların belirlenmesinden sonra parasal tutarlar “Ticari Fayda ve Maliyetler” olarak belirtilecektir.

6.2.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Gelir Gider Analizi

Kurulması planlanan yöresel ürün pazaryerinin ilk yıldan itibaren tam kapasite ile çalışacağı tahmin edilmiştir. Bu bilgiler ışığında pazaryerinin beş yıllık gelirleri Tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34. Butik Otel Beş Yıllık Tahmini İşletme Gelirleri

				1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
A- Yurtiçi ve Yurtdışı Satışlar	Aylık Kira Bedeli (bir işlik için)	Yıllık kira getirisi	İşlik Sayısı					
A1-Kira geliri	500	6.000	20	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000

Pazaryeri içinde bulunan 20 işliğin bir işliği için aylık 500 TL'den yıllık kira gelirlerinin 6 bin TL olacağı tahmin edilmektedir. Öngörülen kira bedeli hem kurulacak pazaryerinin çok merkezi bir yerde olmaması hem de yöresel ürün satan çiftçilerin gelir düzeyinin düşük olmasından, 500 TL gibi düşük bir rakam olarak belirlenmiştir.

6.3. Ticari Nakit Akış Tablosu

Kurulması planlanan Butik Otel ve kamp alanlarına ait finansal analizleri yapılması için öncelikle indirgenmiş nakit akımı incelenecektir. İndirgenmiş nakit akım tablosunda, firmaların inşaat ve işletme dönemlerine ait gelir ve giderleri takip edilebilir.

6.3.1. Butik Otel Ticari Nakit Akış Tablosu

Butik Otel'in iki yıl sürmesi planlanan inşaat dönemi ile faaliyete geçtikten sonraki 10 yıllık tahmini nakit akım tablosu Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. Butik Otel Ticari Nakit Akış Tablosu (1000 TL).

	İnşaat Dönemi		İşletme Dönemi										Toplam
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A. NAKİT GİRİŞLERİ (TOPLAM)	0	0	6.246	7.495	8.619	9.481	10.430	10.430	10.430	10.430	10.430	10.430	94.420
1. İşletme Gelirleri			6.246	7.495	8.619	9.481	10.430	10.430	10.430	10.430	10.430	10.430	94.420
2. Artık Değer													
3. Devlet Destekleri													
B. NAKİT ÇIKIŞLARI (TOPLAM)	1.500	3.000	5.335	6.154	6.881	7.433	8.036	8.036	8.036	8.036	8.036	8.036	74.017
1. Yatırım Harcamaları (faizler hariç)	1.500	3.000											
2. İşletme Giderleri			4.893	5.504	6.038	6.440	6.876	6.876	6.876	6.876	6.876	6.876	
i. Sabit Giderler			2.327	2.793	3.212	3.533	3.886	3.886	3.886	3.886	3.886	3.886	
ii. Değişken Giderler			2.566	2.711	2.826	2.907	2.990	2.990	2.990	2.990	2.990	2.990	
4. Vergi ve stopajlar			442	650	843	993	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-1.500	-3.000	911	1.341	1.739	2.049	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	20.402
YIĞINSAL NET NAKİT AKIMI			911	2.253	3.992	6.040	8.434	10.828	13.221	15.615	18.009	20.402	
Net Bugünkü Değer			727	955	1.105	1.163	1.213	1.083	967	863	771	688	9.533
Yığinsal Net Bugünkü Değer			727	1.681	2.786	3.949	5.162	6.244	7.211	8.074	8.845	9.533	

Tablodan anlaşılacağı üzere Butik Otel'in tahmin edilen satışları gerçekleştirilmesi durumunda ek finansmana ihtiyaç duymayacağı vergi ödemelerinden sonra da merkezin kar edeceği görülmektedir.

6.3.2. Kamp Alanı Ticari Nakit Akış Tablosu

Kamp Alanının bir yıl sürmesi planlanan inşaat dönemi ile faaliyete geçtikten sonraki 10 yıllık tahmini nakit akım Tablo 36'de verilmiştir. Tablodan anlaşılacağı üzere Butik Otel'in tahmin edilen satışları gerçekleştirilmesi durumunda ek finansmana ihtiyaç duymayacağı vergi ödemelerinden sonra da merkezin kar edeceği görülmektedir.

Tablo 36. Ticari Nakit Akış Tablosu (TL).

	İnşaat Dönemi		İşletme Dönemi									
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Toplam
A. NAKİT GİRİŞLERİ (TOPLAM)	0	1.284	1.536	1.763	1.937	2.128	2.128	2.128	2.128	2.128	2.128	19.287
1. İşletme Gelirleri		1.284	1.536	1.763	1.937	2.128	2.128	2.128	2.128	2.128	2.128	19.287
B. NAKİT ÇIKIŞLARI (TOPLAM)	850	1.016	1.132	1.233	1.309	1.391	1.391	1.391	1.391	1.391	1.391	13.037
1. Yatırım Harcamaları (faizler hariç)	850											
2. İşletme Giderleri		886	936	977	1.005	1.034	1.034	1.034	1.034	1.034	1.034	
i. Sabit Giderler		882	932	972	1.000	1.028	1.028	1.028	1.028	1.028	1.028	
ii. Değişken Giderler		3,60	4,32	4,97	5,46	6,01	6,01	6,01	6,01	6,01	6,01	
4. Vergi ve stopajlar		130	196	257	304	357	357	357	357	357	357	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-850	268	404	529	628	737	737	737	737	737	737	6.250
YIĞINSAL NET NAKİT AKIMI		268	672	1.202	1.829	2.566	3.303	4.040	4.777	5.513	6.250	
Net Bugünkü Değer		214	288	336	356	373	333	298	266	237	212	2.913
Yıgımsal Net Bugünkü Değer		214	501	838	1.194	1.567	1.901	2.198	2.464	2.701	2.913	
İÇ KARLILIK ORANI												

6.3.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Nakit Akış Tablosu

Yöresel ürün pazaryerinin bir yıl sürmesi planlanan inşaat döneminden sonra 10 yıllık tahmini nakit akım Tablo 37'de verilmiştir.

Kurulacak olan yöresel ürün pazaryerinde kira gelirlerinin stopajı ödendikten sonra kar edeceği tahmin edilmektedir.

Tablo 37. Butik Otel Ticari Nakit Akış Tablosu (1000 TL).

	İnşaat Dönemi					İşletme Dönemi						Toplam	
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
A. NAKİT GİRİŞLERİ (TOPLAM)	0	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.200
1. İşletme Gelirleri		120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	1.200
B. NAKİT ÇIKIŞLARI (TOPLAM)	470	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	240
1. Yatırım Harcamaları (faizler hariç)	470												
2. İşletme Giderleri													
i. Sabit Giderler													
ii. Değişken Giderler													
4. Vergi ve stopajlar		24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-470	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	960
YİĞİNSAL NET NAKİT AKIMI		96	192	288	384	480	576	672	768	864	960		
Net Bugünkü Değer		77	68	61	54	49	43	39	35	31	28		484
Yığımsal Net Bugünkü Değer		77	145	206	260	309	352	391	426	457	484		

6.4. Projelerin Mali Analizi

Bu bölümde planlanan butik otel ve kamp alanı projelerine ait mali analizlere yer verilecektir. Aynı özelliklere sahip iki adet kamp alanının kurulması planlandığından bir adet kamp alanına ait analizler raporlanacaktır.

6.4.1. Butik Otel Mali Analizi

Net Bugünkü Değer: Net bugünkü değer, Denklem 1'de verildiği gibi, bir projenin yıllar itibari ile gelirlerin bugünkü değerlerinin toplamından giderlerinin bugünkü değerlerinin toplamının çıkarılması ile elde edilir.

$$NBD = \sum_{y=0}^n \frac{g_y}{(1, i)^y} - \sum_{y=0}^n \frac{m_y}{(1, i)^y}$$

Net bugünkü değer pozitif çıkması projenin uygulanabilir olduğunu negatif çıkması ise uygulanamaz olduğuna işaret etmektedir (Doğru, 2011). Denklemden (NBD) Net Bugünkü Değeri, (g) gelirleri, (m) giderleri, (y) dönemi, (i) indirgenme oranını temsil etmektedir.

Net bugünkü değer hesaplanırken öncelikle indirgenme oranı belirlenmelidir. İndirgenme oranı belirlenirken projenin finansmanı için katlanılan finansman maliyeti dikkate alınmalıdır. Örneğin projenin finansmanı için eğer bankadan %10 ile kredi alınacaksa risk oranı da dikkate alınarak indirgenme oranı %11 veya %12 olarak belirlenebilir. Eğer yatırım öz kaynaklar kullanılarak kullanılacaksa yine sermayenin fırsat maliyeti dikkate alınabilir. Örneğin firmanın bu yatırımı yapmaması durumunda öz kaynağını %8 faiz getirisi ile bankaya yatıracağı düşünülüyorsa yine risk oranı da dikkate alınarak indirgenme oranı %9 veya %10 olarak belirlenebilir. Bu çalışmada indirgenme katsayısı Türkiye'nin 2019 yılı enflasyon oranı da düşünülerek %12 olarak belirlenmiştir.

Tablo 38. Butik Otel Net Bugünkü Değer Tablosu.

	İnşaat Dönemi			İşletme dönemi									
	1	2		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-1.500	3.000		911	1.341	1.739	2.049	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394
Net Bugünkü Değer	9.564												

Tablo 38'de görüldüğü gibi Butik Otel yatırımı için hesaplanan NBD 9.654.000 TL olarak hesaplanmıştır. Net bugünkü değer sıfırdan büyük olması proje için olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

İç Karlılık Oranı

Bir yatırımın verimlilik ömrünü göz önüne alarak net bugünkü değerini sıfıra eşitleyen orana iç karlılık oranı denir. İç karlılık oranının yatırımdan beklenen yıllık karlılık oranından yüksek olması durumunda yatırımın karlı olduğuna karar verilir. İç karlılık oranı aşağıdaki denklem yardımı ile hesaplanabilir (Gedik, Akyüz ve Akyüz, 2005).

$$İKO = \sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} = \sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}$$

Bu denklemde “r” ıskonto oranını, “t” dönemi, “B_t” beklenen getirileri “C_t” ise beklenen giderleri temsil etmektedir. Butik otel için yatırımın iç karlılık oranı hesaplanmış Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 39. Butik Otel ait Yatırımın İç Karlılık (Verimlilik) Oranı.

	İnşaat Dönemi		İşletme dönemi										
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-1.500	-3.000	911	1.341	1.739	2.049	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394
İç karlılık oranı	31%												

Tablo 39’da görüldüğü üzere Butik otele yatırımın iç karlılık oranı %31 olarak hesaplanmıştır. Güncel faiz oranının ortalama %12 olduğu düşünüldüğünde bu oranın oldukça yüksek bir oran olduğu söylenebilir.

Geri Ödeme Süresi

Geri ödeme süresi bir projenin gelirlerinin bugünkü değerlerinin toplamının maliyetlerin bugünkü değerlerinin toplamına eşit olduğu ya da geçtiği dönemdir. Yapılması planlanan Butik Otelin geri ödeme süresinin hesaplanması için inşaat dönemi yapılacak tahmini giderler ile işletme dönemi boyunca elde edilecek tahmini gelirlerin bugünkü değeri hesaplanmış ve Tablo 40’ta verilmiştir.

Tablo 40. Butik Otel Geri Ödeme Süresinin (Başabaş Noktası) Hesaplanması.

	İnşaat Dönemi		İşletme dönemi									
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-1.500	-3.000	911	1.341	1.739	2.049	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394	2.394
Net Bugünkü Değer	-1.339	-2.392	649	852	987	1.038	1.083	967	863	771	688	614
Yığımsal Net Bugünkü Değer	-1.339	-3.731	-3.082	-2.230	-1.243	-205	878	1.844	2.708	3.478	4.166	4.781

Butik Otelin geri ödeme süresi işletme döneminin beşinci yılında gerçekleşmektedir. Bu sonuç, proje de yapılacak harcamaların dördüncü yılın sonunda amorti edileceği ve bu tarihten sonra yatırımın kâra geçeceğini işaret etmektedir.

Fayda/Maliyet Oranı

Yapılacak bir yatırıma karar vermek için kullanılacak diğer bir analiz ise fayda maliyet oranıdır. Fayda maliyet oranı, yatırımın ekonomik ömrü boyunca getireceği getirilerin bugünkü değerinin, gerçekleşmesi için yapılacak harcamaların bugünkü değerine oranıdır. Yatırım kararı için bu oranının birden büyük olması beklenir. Yapılması planlanan butik otel için fayda maliyet oranı hesaplanmış Tablo 41'de verilmiştir. Bu proje için fayda maliyet oranı 2,28 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın birden büyük olması yatırımın karlılığı için önemlidir.

Tablo 41. Butik Otel Yatırımın Fayda/Maliyet Oranı.

Yıl	Nakit Akışı		Bugünkü değer	
	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi
1	1.500	-	1.339	0
2	3.000	-	2.392	0
3	-	911	0	649
4	-	1.341	0	852
5	-	1.739	0	987
6	-	2.049	0	1.038
7	-	2.394	0	1.083
8	-	2.394	0	967
9	-	2.394	0	863
10	-	2.394	0	771
11	-	2.394	0	688
12	-	2.394	0	614
Toplam			3.731	8.512
Fayda-Maliyet Oranı			2,28	

Bu proje için fayda maliyet oranı 2,28 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın birden büyük olması yatırımın karlılığı için önemlidir.

6.4.2. Kamp Alanı Mali Analizi

Yapılması planlanan ve aynı özelliklere sahip iki adet kamp alanı projesi için mali analiz hesaplamaları tek kamp alanı için yapılacaktır.

Net Bugünkü Değer

Kamp alanına ait net bugünkü değer hesaplamaları yapılmış ve Tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42. Kamp Alanı Net Bugünkü Değer Tablosu.

	İnşaat Dönemi				İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-2.171	268	404	529	628	737	737	737	737	737	737	
Net Bugünkü Değer	975											

Yatırımın Net Bugünkü Değeri 975.000 TL olarak hesaplanmıştır. Net bugünkü değerın sıfırdan büyük olması proje için olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

İç Karlılık Oranı

Kamp alanı projesinin iç karlılık oranı hesaplaması Tablo 43'ta verilmiştir.

Tablo 43. Kamp Alanı Yatırımın İç Karlılık (Verimlilik) Oranı.

	İnşaat Dönemi				İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-2.171	268	404	529	628	737	737	737	737	737	737	
İç karlılık oranı	21%											

Buna göre yatırımın iç karlılık oranı %21 olarak hesaplanmıştır. Bu sonucun, Türkiye'deki güncel faiz oranları düşünüldüğünde yüksek bir oran olduğu görülmektedir.

Geri Ödeme Süresi

Kamp alanı projesinin geri ödeme süresi hesaplanmış ve Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44. Kamp Alanı Geri Ödeme Süresinin (Başabaş Noktası) Hesaplanması.

	İnşaat Dönemi				İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-2.171	268	404	529	628	737	737	737	737	737	737	
Net Bugünkü Değer	-1.938	191	257	300	318	333	298	266	237	212	189	
Yığınsal Net Bugünkü Değer	-1.938	-1.747	-1.491	-1.190	-872	-539	-241	24	262	473	662	

Buna göre projenin geri ödeme süresi işletme döneminin dördüncü yılında gerçekleşmektedir. Bu sonuç işletmenin beşinci yıldan itibaren kâra geçeceğini göstermektedir.

Fayda/Maliyet Oranı

Kamp alanı için fayda maliyet oranı Tablo 45'de verilmiştir.

Tablo 45. Kamp Alanı Yatırımın Fayda/Maliyet Oranı.

Yıl	Nakit Akışı		Bugünkü değer	
	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi
1	2.171	-	1.938	0
2	-	268	0	191
3	-	404	0	257
4	-	529	0	300
5	-	628	0	318
6	-	737	0	333
7	-	737	0	298
8	-	737	0	266
9	-	737	0	237
10	-	737	0	212
11	-	737	0	189
Toplam			1938	2.601
Fayda-Maliyet Oranı			1,34	

Bu proje için fayda maliyet oranı 1,34 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın birden büyük olması yatırımın karlılığı için önemlidir.

6.4.3. Yöresel Ürün Pazaryeri Mali Analizi

Yapılması planlanan ve aynı özelliklere sahip iki adet yöresel ürün pazaryeri projesi için mali analiz hesaplamaları tek pazaryeri için yapılacaktır.

Net Bugünkü Değer: yöresel ürün pazaryerine ait net bugünkü değer hesaplamaları yapılmış ve Tablo 46'da verilmiştir. Yatırımın Net Bugünkü Değeri 65.000 TL olarak hesaplanmıştır. Net bugünkü değerın sıfırdan büyük olması proje için olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir. Projenin gelir düzeyi düşük olan bölgedeki çiftçilerin ürünlerini pazarlamaları gibi bir amacının olmasına rağmen uzun vadede kar eden bir yatırıma dönüşmesi olumlu bir durum olarak yorumlanabilir.

Tablo 46. Yöresel Ürün Pazaryeri Net Bugünkü Değer Tablosu (1.000)

	İnşaat Dönemi			İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-470	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96
Net Bugünkü Değer	65										

İç Karlılık Oranı

Yöresel ürün pazaryerine ait iç karlılık oranı hesaplaması Tablo 47'de verilmiştir.

Tablo 47. Yöresel ürün pazaryerine yatırımının İç Karlılık (Verimlilik) Oranı

	İnşaat Dönemi			İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-470	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96
İç karlılık oranı	16%										

Buna göre yatırımın iç karlılık oranı %16 olarak hesaplanmıştır. Bu sonucun, Türkiye'deki güncel faiz oranları düşünüldüğünde yüksek bir oran olduğu görülmektedir.

Geri Ödeme Süresi

Yöresel ürün pazaryeri projesinin geri ödeme süresi hesaplanmış ve Tablo 48'de verilmiştir.

Tablo 48. Yöresel Ürün Pazaryeri Geri Ödeme Süresinin (Başabaş Noktası) Hesaplanması

	İnşaat Dönemi			İşletme dönemi							
	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
NET NAKİT AKIMI (A-B)	-470	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96
Net Bugünkü Değer	-420	77	68	61	54	49	43	39	35	31	28
Yıgımsal Net Bugünkü Değer	-420	-343	-275	-214	-159	-111	-67	-28	6	37	65

Buna göre projenin geri ödeme süresi işletme döneminin sekizinci yılında gerçekleşmektedir. Bu sonuç işletmenin sekizinci yıldan itibaren kâra geçeceğini göstermektedir.

Fayda/Maliyet Oranı

Yöresel ürün pazaryeri projesi için fayda maliyet oranı Tablo 49'da verilmiştir.

Tablo 49. Yöresel Ürün Pazaryeri yatırımının Fayda/Maliyet Oranı

Yıl	Nakit Akışı		Bugünkü değer	
	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi	Nakit Çıkışı	Nakit Girişi
1	470	-	420	0
2	-	96	0	68
3	-	96	0	61
4	-	96	0	54
5	-	96	0	49
6	-	96	0	43
7	-	96	0	39
8	-	96	0	35
9	-	96	0	31
10	-	96	0	28
11	-	96	0	25
Toplam			420	432
Fayda-Maliyet Oranı			1,03	

Bu proje için fayda maliyet oranı 1,03 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın birden büyük olması yatırımın karlılığı için önemlidir.

7. EKONOMİK ANALİZ

Proje uygulama yeri için Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında son sıralarda yer alan Şırnak ili planlanmaktadır. Sanayi ve hizmet sektörünün çok az geliştiği ilde işsizlik oranı ülke ortalamasının üzerinde seyrederken kişi başına düşen gayrisafi yurtiçi hasıla ise ülke ortalamasının gerisindedir. İlin turizm potansiyeli bu çalışmada da ortaya konulduğu gibi yüksek olmasına rağmen ili ziyarete eden turist sayısı çok düşüktür. Bu durum bölgede konaklama ve turizm alt yapısının yetersiz olması ve turistik bölgelerinin tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması gibi nedenlere bağlanabilir.

Bu projede yapılması hedeflenen faaliyetler turizm sektörünü pozitif olarak etkileyeceği gibi ilin ekonomik gelişmesine de önemli katkılar sağlayacaktır. Bu kapsamda projenin ekonomik faydaları şu şekilde sıralanabilir.

GSYH değerine katkı: Butik otelin ilk yıl yaklaşık 6,2 milyon TL değerinde hizmet üreteceği hesaplanmıştır. Yapılan hizmet üretiminin çarpan etkisi yaklaşık 3 olarak düşünüldüğünde (Türkiye ekonomisi üzerinde yapılan çalışmalarda Türkiye ekonomisi için çarpanın ortalama olarak 3 olduğu kabul edilmektedir) bu rakamın 18,6 milyon TL olduğu yani projenin ekonomiye yaklaşık 19 milyonluk bir katkı sunacağı tahmin edilmektedir.

İki adet kamp alanının ise ilk yıl yaklaşık 2,5 milyon TL değerinde hizmet üreteceği hesaplanmıştır. Yapılan hizmet satışının çarpan etkisi yaklaşık 3 olarak düşünüldüğünde bu rakamın 7,5 milyon TL olduğu yani projenin ekonomiye 7,5 milyonluk bir katkı sunacağı tahmin edilmektedir. Her iki projenin ekonomiye toplam katkısının 26 Milyon TL olacağı beklenmektedir.

Doğrudan istihdam: Butik otelde toplam 27 kişi istihdam edilirken kamp alanının 11 kişilik bir doğrudan istihdam oluşturması beklenmektedir. Kapasite kullanım oranına bağlı olarak bu istihdam sayılarının artması beklenir.

Dolaylı istihdam: Türkiye'de 2020 yılında 28 milyon istihdam ile yaklaşık 5 trilyon liralık GSYH üretilmiştir. Bu rakamlar Türkiye'de kabaca, ortalama bir istihdamın 178 bin liralık üretim gerçekleştirdiğini işaret etmektedir. Firmanın çarpan etkisi ile tahmin edilen 26 milyon liralık üretiminin dolaylı olarak 146 yeni istihdam oluşturacağı söylenebilir.

Bölgede turizm sektörünün gelişmesi: Şırnak ilinde turizm sektörünün gelişmesi sektör ile sektör ile bağlantılı birçok sektörün gelişmesine katkı sağlayacaktır.

8. RİSK ANALİZİ

8.1 Duyarlılık Analizi

Duyarlılık analizi mevcut bazı risk ve belirsizliklerin proje çıktıları üzerindeki muhtemel etkileri ortaya koymak amacıyla yapılmaktadır. Birçok farklı unsuru barındıran Butik Otel ve Kamping Alanı için en önemli belirsizliklerden biri iskonto oranıdır. İskonto oranı yatırımın NBD (net bugünkü değer), iç karlılık oranı, fayda maliyet oranını ve geri ödeme süresini belirleyen bir değişkendir. İskonto oranının en temel belirleyicisi yatırım yapılacak ülkedeki faiz oranıdır. Faiz oranları, küresel ve ulusal finansal dalgalanmalardan etkilenen önemli bir ekonomik değişkendir. Son yıllarda küresel ölçekte yaşanan pandemi krizi ve finansal dalgalanmalar Türkiye’de faiz oranlarının artmasında doğrudan etkili olmuştur. Projelerin finansal analizlerinde faiz oranı ülkenin son 10 yıllık faiz oranları değerlendirilerek yüzde 12 alınmıştır. 2021 yılı ekim ayı itibarıyla Merkez Bankası politika faizi yüzde 16 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde faiz oranlarının proje dönemleri boyunca yüzde 20 olması durumunda Butik Otel ve Kamping alanı ile ilgili ticari analizler yapılmıştır. Projelerin yüzde 100 öz sermaye ile gerçekleştirilmesi durumunda iskonto oranı da yüzde 20 olmaktadır.

Bu durumda Butik Otelin NBD’i 1.892.000 TL’ye düşmekte, geri ödeme süresi 6. döneme çıkmakta ve fayda/maliyet oranı da 1.55’e düşmektedir. Kamping Alanının ise NBD’i 103.000 TL’ye düşmekte, geri ödeme süresi 14.dönemde gerçekleşmekte ve fayda/maliyet oranı da 0,82’ye düşmektedir.

8.2 Proje ile İlgili Riskler ve Etkiler

Projenin uygulanacağı alan Şırnak il sınırları içindedir. Şırnak il sınırı Irak ve Suriye’ de yaşanan olaylardan etkilenebilmektedir. Sınırdaki yaşanacak bir güvenlik sorununda projenin yürütülmemesi riski görülmektedir.

8.3 Temel Risklerle İlgili Risk Azaltma Tedbirleri

Bu durumda projede süre uzatımına gidilecektir.

9. ÇEVRESEL ANALİZ

9.1 Çevresel Etkilerin Ön Değerlendirmesi

Çevresel etki değerlendirmesi için Şırnak İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğüne başvuru yapılarak gerekli izinler alınacaktır. 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 5491 sayılı Çevre Kanunu’nda değişiklik

yapılmasına dair kanuna istinaden çıkarılan yönetmeliklerin ilgili hükümleri ve diğer mer'î mevzuat hükümleri gereğince alınması gereken izinler ve önlemler dikkate alınarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile görüşülüp, değerlendirilmek sureti ile yerine getirilecektir.

Çevresel Etki Değerlendirmesinin (ÇED) Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Proje uygulama aşamasına geçildiğinde ÇED raporu hazırlanacaktır.

ÇED çevresel analizin tamamını karşılamaz. ÇED kapsamında olumlu bulunan bir projenin çevresel analiz kapsamında değerlendirildiğinde parasal olarak belirlenerek fayda maliyet analizine dâhil edilmesi gereken bazı etkileri halen bulunabilir. Çevresel analiz kapsamında parasal olarak ifade edilebilen etkileri, sayısal olarak ifade edilmekle birlikte parasal olarak ifade edilmeyen etkileri ve sadece niteliksel olarak tanımlanabilen etkileri değerlendirilir. Parasallaştırılabilen bütün çevresel etkiler fayda maliyet analizine dâhil edilecektir. Parasallaştırılamayan bütün etkilere sözel olarak ilgili bölümlerde (Bölüm 8 ve Bölüm 10) yer verilmiştir.

Çevresel analiz ile belirlenen olumsuz etkilerin yönetmeliklerle ve/veya bilimsel esaslara göre kabul edilebilir sınırlara uyarak önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi amacıyla alınabilecek alternatif önlemin maliyeti ile buna rağmen giderilemeyen etkilere ilişkin tüm maliyetler parasal olarak belirlenerek ekonomik analize dâhil edilir. Parasal olarak belirlenemeyen maliyetlere sosyal analizler bölümünde niteliksel olarak yer verilmiştir.

9.2 Çevresel Riskler ve Azaltma Tedbirleri

“Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları” projesinin çevreye vereceği olumsuz etkilerin en aza indirilmesi için önerilecek tedbirler ilgili çevre kanunlarıyla Bölüm 9.1'de verilmiştir.

10. SOSYAL ANALİZ

10.1. Projenin Sosyal Etkileri

Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Projesi, beklenen sonuçları itibariyle sosyal etkisi yüksek bir proje olarak değerlendirilmektedir. Projenin turizm hareketlerine yapacağı katkı, Şırnak il merkezinde ve ilçelerinde yaşayan halkın sosyal yaşamına doğrudan etki edeceği düşünülmektedir. Proje kapsamında alanda uygulanan anket ve görüşmeler göz önünde bulundurularak projenin sosyal analizi yapılmıştır. Bu kapsamda ankete katılan bireyler, turizmin bölgede gelişmesiyle birlikte oluşacak turizm hareketlerinin sosyal ve ekonomik açıdan faydalı olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca turizmin gelişmesine olan katkısı ile sosyal faaliyet ve etkinlikler artması ile Şırnak ili ve çevresinde yaşayan halkın da yararlanabileceği rekreasyon alanları oluşacaktır. Bu sayede toplumun sosyal hayatında olumlu yönde bir etkisinin olacağı düşünülmektedir.

10.2. Projenin Toplumsal Gruplara Etkisi

Projenin toplumsal guruplara olumlu bir şekilde etki edeceği düşünülmektedir. Kırsal kalkınmanın oluşmasıyla gençlerin iş imkanına sahip olacağı. Bölgede yaşamını sürdüren Kadınların yöresel ürün üretiminde yer alarak ekonomik olarak gelir getirici faaliyetlerde bulunacağı düşünülmektedir. Turistlerin bölgeye talebinin artmasıyla birlikte farklı kültürleri tanıma ve insanlar arasındaki etkileşimin artacağı düşünülmektedir. Bu vesileyle bölgeye olan olumsuz bakış açılarının azalacağı düşünülmektedir. Köy hayatı süren bireylerin bölgeye has tarım ürünlerine olan talebin artmasıyla birlikte tarımsal ürünlerin üretimine olumlu bir şekilde katkı sunacağı düşünülmektedir.

10.3. Bölgesel Düzeydeki Etkisi

Bölgede yer alan komşu illerdeki turistik faaliyetlerin proje kapsamında oluşturulan rotalarla birleştirilmesi bölgeler arası dengesizliğin giderilmesi hususunda katkı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca bunun sayesinde destinasyon bazlı değil de bir bütün halinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yapılması sağlanabilir. Bu bağlamda yeni destinasyon bölgesi kurulabilir. Örneğin Botan Turları gibi bölgesel tur organizasyonları yapılabilir. Bu sayede Şırnak, Batman, Mardin ve Siirt illeri bu turlardan önemli faydalar sağlayabilirler. Bu faydalar ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel unsurları kapsamaktadır.

11. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PROGRAMI

11.1. Proje Yürütücüsü Kuruluş ve Teknik Kapasitesi

Projenin Şırnak Valiliği yürütücülüğünde olması düşünülmektedir. Çünkü proje bir bütün olarak farklı ilçelerde gerçekleştirilmektedir. Bunu koordine edebilecek en güçlü kurum Şırnak Valiliği'dir. Şırnak Valiliği'nin teknik kapasitesi ve mali gücü projeye yürütmek için yeterlidir. Finansman ihtiyacı için Şırnak Valiliği'nin yeterliliği vardır. Ancak proje başvuruları ile de önerilen yatırımlar gerçekleştirilebilir. Nitekim bu proje süreci içerisinde şu anda GAP idaresine işaret ve bilgilendirme tabelalarının kurulması ve kamp alanlarının yapımı için Şırnak Valiliği yürütücülüğünde ve Şırnak Üniversitesi, Şırnak Belediyesi ortaklığında proje başvurusu yapılmıştır.

11.2. Proje Organizasyonu ve Yönetim

Otuz oda ve altmış yatak kapasiteli Butik otelde bir mesul müdür ve iki departman amiri ile iki muhasebe personelinin görevlendirilmesi planlanmaktadır. Bunun yanında kat ve otel temizliğinden sorumlu üç personel, vardiyalı sistemle çalışacak dört resepsiyon görevlisi (Ön büro personeli) ve dört güvenlik görevlisi, bir bahçıvan ve bir şoförün istihdam edilmesi düşünülmektedir. Ayrıca otelde yer alacak restoranda görev almak üzere bir aşçı, üç aşçı yamağı ve beş garsonun istihdam edilmesi planlanmaktadır. İstihdam edilecek toplam 27 personelin tahmini yıllık maliyetinin 1.482.000 TL olacağı düşünülmektedir.

Kurulması hedeflenen kamp alanlarında da bir mesul müdür, üç ön büro personeli, üç çevre düzenleme ve temizlik görevlisi ile dört güvenlik görevlisinin istihdam edilmesi planlanmaktadır. İstihdam edilecek 11 personelin tahmini yıllık maliyetinin 522.000 TL olacağı düşünülmektedir.

11.3. Proje Uygulama Planı ve Projede Kritik Aşamalar

Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesi projesinin temel faaliyetleri ve proje kapsamında kurulacak tesisler projelendirilerek, inşa edilmesi ve hizmete girmesine ile ilişkin oluşturulan zaman planlaması aşağıda Tablo 50'de sunulmuştur. Hazırlanan uygulama planında, beş ana iş kalemi (1. Etüd ve Projelendirme; 2. İhale ve Sözleşme İşleri; 3. İnşaat İşleri, 4. Ekipman-Makine- Teçhizat İhale İşleri ve 5. Tesis Düzenleme Faaliyetleridir) ve belirlenen ana kalemlere ait alt iş kalemleri yer almaktadır. Proje planındaki tüm faaliyetlerin süresi, başlangıç ve bitiş tarihleri verilmiştir ve her bir tesisin (Butik Otel, Yöresel Ürün Pazaryeri, Yönlendirme ve İşaret

Levhaları, Doğa Park ve Kamping) tamamlanması gereken sürenin yaklaşık 300 gün olarak öngörülmektedir.

Etüd ve Projelendirme: Bu iş paketindeki yürütülecek çalışmalar arasında projenin tatbik edileceği alanda gerçekleştirilecek etüd ve keşif çalışmaları, imar izinleri gibi işler tesise ait mimari, statik, mekanik ve elektrik projelerinin hazırlanması faaliyetleri yer almaktadır.

İhale ve Sözleşme İşleri: Projelendirme faaliyetlerinin tamamlanması ile projelerin uygunluğu işveren tarafından değerlendirilip onaylanacak ve projelerin uygulamaya geçirilebilmesi için ihale sürecine geçilecektir. Bu dosyaları hazırlanması, ihale işlemleri, yüklenici seçimi ve sözleşme işlerinin tamamlanması için öngörülen süre 60 gündür.

İnşaat İşleri: Proje kapsamında Beytüşşebap Butik Otel, projenin ilk yılında inşa edilmesi için gerekli süre 210 gün olarak öngörülmüştür. İkinci yılda Doğa Park ve Kamping tesislerinin ikinci yılında inşa edilmesi için gerekli süre 210 gün ve üçüncü yılda Yöresel Ürün Pazaryeri alanlarının oluşturulması için gerekli süre 100 gün öngörülmüştür. Ayrıca rotaların tabela ve bilgilendirme levhalarının yapımı ve arazide kullanıma açılması 180 gün olarak belirlenmiştir. Bu ana paket tesisin kurulacağı arsa üzerinde aplikasyon işleri, kaba inşaat faaliyetleri, ince inşaat faaliyetleri, mekanik ve elektrik işlerini ve son olarak tesise ait çevre ve peyzaj düzenlemelerini kapsamaktadır.

Ekipman-Makine-Teçhizat İhale İşleri: Tüm tesislerin hizmete girmesi için gerekli olan ekipman, makine ve teçhizat temini için ihale öncesi çalışmaların yürütülmesi, ihale işlemleri ve ekipman, makine ve teçhizat tedarik süreçlerinin ilgili yılda 60 gün içinde tamamlanması öngörülmektedir.

Tesis İşletme Faaliyetleri: Tesisin hizmete girmesi için gerekli olan süre 30 gün olarak öngörülmüştür. Bu süre zarfında, makine teçhizat kontrol işleri, mahallere ait tefrişat işleri ve işletmeye alma faaliyetlerinin yürütülmesi planlanmıştır.

Tablo 50. Şırnak'ta Sürdürülebilir Turizm Çeşitlendirmesi: Kültür ve Turizm Rotaları Fizibilitesine ait Termin Planı.

Proje Faaliyetleri	1. Yıl												2. Yıl												3. Yıl													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Proje Açılışı ve Lansmanı	■																																					
Faaliyet ve İş Planının Yapılması	■	■																																				
Butik Otel	Etüd ve Projelendirme			■	■																																	
	İhale ve Sözleşme				■	■																																
	İnşaat İşleri					■	■	■	■	■	■	■																										
	Ekipman Makine-Teçhizat Alımları										■	■																										
	İşletmeye Alma											■																										
İdil ve Uludere Doğa Park ve Kamping	Etüd ve Projelendirme													■	■																							
	İhale ve Sözleşme														■	■																						
	İnşaat İşleri															■	■	■	■	■	■	■	■	■														
	Ekipman Makine-Teçhizat Alımları																						■	■														
	İşletmeye Alma																							■														
İdil ve Silopi Yöresel Ürün Pazarı	Etüd ve Projelendirme																																					
	İhale ve Sözleşme																										■											
	İnşaat İşleri																											■	■									
	Ekipman Makine-Teçhizat Alımları																												■									
	İşletmeye Alma																													■	■							
Yönlendirme Tabelası																																						
Gelişme ve Faaliyet Rapor Hazırlama																																						
Ara ve Nihai Raporlar																																						

12. SONUÇ

12.1. Projenin Ticari ve Ekonomik Yapılabilirliği ile İlgili Sonuçlar

Projede yapılması önerilen Butik Otel ve Kamp Alanları ile ilgili düzenlenen ticari ve ekonomik analiz sonuçları değerlendirildiğinde her iki projenin de bölge ekonomisine yarattığı katkı ile beraber ekonomik olarak yapılabilir olduğu düşünülmektedir. Özellikle GSYH değerine yapacakları 26 milyon doğrudan katkı ve 37 kişilik doğrudan istihdamın bölge kalkınmasında pozitif etkileri olacağını söylemek mümkündür. Yapılması öngörülen Butik Otel için yapılan tahmini ticari analiz sonuçlarına göre; otelin net bugünkü değerinin sıfırdan büyük olduğu, iç karlılık oranının ortalama faiz oranından yüksek olduğu, geri ödeme süresinin 5. Dönem olduğu ve fayda maliyet oranının da sıfırdan büyük olduğu anlaşılmaktadır. Kamping Alanı ile ilgili yapılan ticari analizlerde ise, net bugünkü değer sıfırdan büyük olduğu, iç karlılık oranının ortalama faiz oranından yüksek olduğu, geri ödeme süresinin 7. Dönem olduğu ve fayda maliyet oranının da sıfırdan büyük olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar her iki projenin de ticari olarak yapılabilir olduğunu göstermektedir.

12.2. Projenin Sürdürülebilirliği

Projenin Şırnak Valiliği bünyesinde öz kaynaklarla yapılması düşünülmektedir. Ayrıca öz kaynak yetmediği takdirde, GAP, DİKA ve AB projeleri ile hibe bulunması için Şırnak Üniversitesi işbirliği ile proje hazırlanarak, bu projenin faaliyete geçirilmesi ve projenin de sürdürülebilmesi düşünülmektedir.

12.3. Projeye İlişkin Temel Riskler

Projenin temel riski finans kaynağının bulunmamasıdır yer almaktadır. Bu durumda AB, DİKA, GAP gibi yerlere proje başvuruları yapılarak finans sağlanmaya çalışılacaktır. İkinci önemli temel risk bölgedeki güvenlik sorunu ve bunun zaman zaman artmasıdır. Bu durumda proje süresinin uzatılması ve uygun çalışma ortamının sağlanması beklenecektir.

KAYNAKÇA

- Akis, S., Peristianis, N., ve Warner, J. (1996). Residents' attitudes to tourism development: The case of Cyprus. *Tourism Management*, 17(7), 481–494. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(96\)00066-0](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(96)00066-0)
- Anastasopoulos, P. G. (1992). Tourism and attitude change: Greek tourists visiting Turkey. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 629–642. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(92\)90058-W](https://doi.org/10.1016/0160-7383(92)90058-W)
- Coşkun, N., Ayman, İ., Yumruk, Ş. ve Aşkar, İ.T. (2018). 2017 Yılı Şırnak İli Merkez, Güçlükönak, Uludere ve Beytüşşebap İlçeleri Yüzey Araştırmaları, Uluslararası Kazı Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, 7-11 Mayıs, Çanakkale, ss. 175-194.
- Çelik, S. (2019). Does tourism reduce social distance? A study on domestic tourists in Turkey. *Anatolia*, 30(1), 1. <https://doi.org/10.1080/13032917.2018.1517267>.
- Çelik, S. (2021). Factors affecting the impact of tourism on attitude change: A qualitative research. İçinde Silva, J. T., Breda, Z., Carbone, F. (Edit.), *Role and Impact of Tourism in Peacebuilding and Conflict Transformation* (ss. 238-254). IGI Global.
- Celik, S., ve Atac, B. (2021). The effects of the Covid-19 Pandemic on travel agencies: Evidence from Turkey. *Journal of Tourism Quarterly*, 3(3), 166-176.
- DİKA (2020), Koyun keçi süt ürünleri toplama işleme merkezi ve tiftik keçisi yünü üretim merkezi fizibilite projesi. Doğru, M. (2011). Proje hazırlama ve ekonomik analiz eğitimi, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Çeşme, İzmir.
- Dünya Bankası (2021), <https://www.worldbank.org/tr/country/turkey>
- Erkanal, A. (1998). Cudi dağı araştırmaları, 34. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi, Türk Tarih Kurumu, ss.185-197.
- Eusébio, C., Vieira, A. L., ve Lima, S. (2018). Place attachment, host–tourist interactions, and residents' attitudes towards tourism development: The case of Boa Vista Island in Cape Verde. t, 26(6), 890–909. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1425695>.
- Gedik, T., Akyüz, K. C., ve Akyüz, İ. (2005). Yatırım projelerinin hazırlanması ve değerlendirilmesi (iç karlılık oranı ve net bugünkü değer yöntemlerinin incelenmesi). *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 7(7), 51-61.
- Hüseyini, İ. (2018). Habur sınır kapısı ve şırnak ekonomisi, Gece Akademi.
- Kozbe, G. (2002). Şırnak İli, Cizre-Silopi ovası 2004 yılı yüzey araştırması, 23. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 1. Cilt.

- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021). İstatistikler, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>
- Liu, J. C., ve Var, T. (1986). Resident attitudes toward tourism impacts in Hawaii. *Annals of Tourism Research*, 13(2), 193–214. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(86\)90037-X](https://doi.org/10.1016/0160-7383(86)90037-X)
- Şırnak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Faaliyet Raporu, (2018).
- Şırnak Valiliği (2018), Türkiye Cumhuriyeti Şırnak Valiliği, Şırnak'ın Tarih ve Coğrafyası, <http://www.sirnak.gov.tr/tarih-ve-cografya> (Son erişim: 10.05.2019)
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı On Birinci Kalkınma Planı-2019-2023 (2019). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>
- Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2021). Resmi İstatistikler, <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx>.
- Top, M. (2010). Şırnak kültür envanteri, Şırnak Valiliği.
- TÜİK (2013). Türkiye İstatistik Kurumu, <https://www.turkiye.gov.tr/turkiye-istatistik-kurumu-baskanligi-tuik> (Son erişim: 15.05.2019).
- TÜİK (2021), Türkiye İstatistik Kurumu, <https://www.turkiye.gov.tr/tuik-gostergeler>
- TÜİK (2021). Türkiye İstatistik Kurumu, <https://www.turkiye.gov.tr/tuik-gostergeler>.
- Türkiye Kamp ve Karavan Derneği (2021). Modern kamplar için örnek proje girişimcilerimizle el ele, <https://www.kampkaravan.org.tr/arsiv.html>.
- TÜRSAB (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği) (2021). İstatistikler, <https://www.tursab.org.tr/istatistikler>.
- UNWTO (2020), International Tourism Highlights, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456>.
- Yoon, Y., Gursoy, D., ve Chen, J. S. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling. *Tourism Management*, 22(4), 363–372. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00062-5](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00062-5).

13. EKLER

Ek-1: Yönlendirme Tabelalarına ait Teklif Fatura

Proforma Fatura
.....
oktay Demirağaç
magenta tasarım tanıtım hizmetleri

Sayın: SEDAT ÇELİK / ŞIRNAK

Sıra No : 01464
Tarih : 21.06.2021

miktar	açıklama	adet	tutar
100	Reflektörlü Çift Taraflı Yönlendirme Levhası	290	29.000TL+KDV
100	51 mm Çapında 3m Yüksekliğinde 2mm Boru	310	31.000TL+KDV
30	113cm x 235cm 2mm galvanizli sac üzerine UV Dijital Baskılı Tabela. 2 adet 2mm 50x50 profil 300cm profil ayaklı	7000	21.000TL+KDV
100	Montaj bedeli	440	44.000TL+KDV

MAGENTA
TA SAĞIRIM TANITIM
AHAZOLU BULUNUR 347. ŞIRNAK BİNALI 1/1 PRESEZİ 3. DÜZEN HONOR APARNA
Quality Leads
Premium
DESIGN

+90 532 262 94 99
oktaydemiragac@gmail.com

